

Kulttuurikimara - ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

Arja Korkiamäki

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Kulttuurikimara - ideapankki
monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen**

Arja Korkiamäki
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2018

Arja Korkiamäki

Kulttuurikimara - ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

Vuosi 2018 Sivumäärä 134

Kulttuurinen moninaisuus alkaa olla jo osa suomalaistenkin arkea, joten on tärkeää, että monikulttuurisuuteen ja suvaitsevaisuuteen kasvaminen alkaa jo varhaiskasvatusiässä. Tähän ajatukseen perustuen kehitettiin varhaiskasvatukseen monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi ideapankki, josta varhaiskasvattajien on helppo löytää tietoa ja ideoita päiväkodin monikulttuurisuuskasvatusta suunnitellessaan ja toteuttaessaan. Kehittämistyön tarkoituksena oli helpottaa varhaiskasvattajien monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelutyötä ja sen myötä lisätä suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä kulttuureista.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu kulttuurin käsitteelle, johon liittyen käsiteltiin kulttuuri-identiteettiä, monikulttuurisuutta ja monikulttuurisuuskasvatusta. Teoriapohjaan sisältyvät lisäksi varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvattajan monikulttuurisen kompetenssin määritelmät, ja myös käsiteltiin lapsen sosiaalisia taitoja, lasta oppijana sekä lapsen osallisuutta. Teoriapohjassa määriteltiin teorian kautta lisäksi vielä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Toiminnallinen opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä vantaalaisen Koskimyllyn päiväkodin kanssa. Päiväkodin varhaiskasvattajat testasivat ja arvioivat ideapankin toimivuutta ja päiväkotiki mahdollisesti myös opinnäytetyön tekijälle tilaisuuden testata produktia lapsiryhmän kanssa. Ideapankissa tarkasteltiin viittä eri kulttuuriosiota, jotka rakentuivat erilaisista toiminnallisista teemoista. Kulttuuriosioon valikoituivat Kiinan, Romanian, Saamenmaan, Somalian ja Venäjän kulttuurit. Kulttuuriosioiden toiminnalliset teemat koostuivat puolestaan tieto-, peli-, kädentaito-, kirjallisuus-, musiikki- ja ruokakulttuuriosioista, eli saman toiminnalliset teemat toistuivat jokaisessa kulttuuriosiossa.

Kyselylomakkeisiin, havainnointiin ja itsearviointiin perustuvan arvioinnin perusteella ideapankin voitiin todeta olevan toimiva kokonaisuus, joka osaltaan helpottaa monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelua, kun toimintaideoita voi helposti mapin muodossa olevasta pankista toteuttaa. Ideapankkia voi laajentaa vielä esimerkiksi lisäämällä sinne uusia kulttuuriosioita, tai laajentaa voidaan nykyisiä osioita tuomalla niihin esimerkiksi katsomuksellista, kielellistä tai pelillistä näkökulmaa.

Asiasanat: ideapankki, monikulttuurisuus, varhaiskasvatus

Arja Korkiamäki

The Culture Coctail - an Idea Bank for Multicultural Early Childhood Education

Year	2018	Pages	134
------	------	-------	-----

Cultural diversity is already beginning to be part of Finnish life, so it is important that children begin to grow towards the idea of multiculturalism and tolerance in early childhood. Based on this idea, an idea bank was developed to support early childhood education in multicultural education. Kindergarten teachers can easily find information and ideas in planning and implementing the day-to-day multicultural education from the idea bank. The purpose of the development work was to facilitate the planning work of multicultural education of kindergarten teachers and thus to increase tolerance and understanding of cultures.

The theoretical framework of the thesis is based on the concept of culture, which involved; cultural identities, multiculturalism and multicultural education. The framework also included definitions of early childhood education and the multicultural competences of kindergarten teachers, as well as the social skills of the child, the child as a learner and the participation of children. Also, the theoretical basis of co-operation with carers was defined in the theoretical framework.

This functional thesis was written in co-operation with the Koskimylly day care centre in Vantaa. Kindergarten teachers tested and evaluated the functionality of the idea bank and the day care centre also allowed the writer of the thesis to test the product with the children's group. In the main part of the idea bank, there were five different cultural sections that included various functional themes. The cultural section was selected as the cultures of China, Romania, Sámi, Somalia and Russia. The functional themes of the cultural sections consisted of; information, games, handicrafts, literary works, music and food culture sections, and the same functional themes were repeated in every cultural part.

Based on an assessment through questionnaires, observation and self-evaluation, the idea bank was found to be a functional entity. It facilitates the planning of multicultural education as ideas can be easily implemented by a bank in the form of a map. The idea bank can be expanded, for example, by adding new cultural components to it, or by increasing existing partitions by bringing them, for example, a visual, linguistic or gameplay perspective.

Keywords: early childhood education, idea bank, multiculturalism

[Sisällys](#)

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tavoite.....	8
3	Aiheeseen liittyvät aikaisemmat hankkeet ja ohjelmat.....	9
4	Kulttuuri	10
4.1	Kulttuuri-identiteetti	11
4.2	Erilaisuus, samanlaisuus ja suvaitsevaisuus.....	12
5	Monikulttuurisuus.....	13
5.1	Varhaiskasvatus	16
5.2	Monikulttuurisuuskasvatus.....	18
5.3	Varhaiskasvattajan monikulttuurinen kompetenssi	20
6	Lapsen sosiaaliset taidot	21
6.1	Lapsi oppijana	22
6.2	Lapsen osallisuus.....	23
6.2.1	Leikki	24
6.2.2	Luovuus.....	26
7	Toteutus	27
7.1	Ideointi	27
7.2	Toteutussuunnitelma.....	28
7.3	Ideapankin toteutus	29
7.4	Ideapankin toiminnalliset teemat.....	31
7.4.1	Tietoa maasta ja kulttuurista.....	32
7.4.2	Pelit ja leikit	33
7.4.3	Kädentaidot.....	35
7.4.4	Lastenkirjallisuus	37
7.4.5	Musiikki	39
7.4.6	Ruokakulttuurit	41
8	Tutkielman materiaalit varhaiskasvattajien arvioimana	43
8.1	Tutkimuskysymys aineiston arvioimiseksi	44
8.2	Aineiston keruu	45
8.3	Aineiston analyysi.....	46
8.4	Tutkielman tulokset	49
9	Tutkielman materiaalien itsearviointi	49
10	Eettisyys ja luotettavuus	54
11	Johtopäätökset.....	56
12	Pohdinta.....	57
	Lähteet	60
	Kuviot.....	64
	Liitteet	65

1 Johdanto

Jo pitkään olen ollut kiinnostunut monikulttuurisuudesta niin ilmiönä, kuin myös monikulttuurisuudesta varhaiskasvatuksessa, joten opinnäytetyönikin tahdoin siten näistä aiheista tehdä. Monikulttuurisuus on nykyään Suomessakin jo arkipäivää, ja mielestäni tärkeää on, että siihen kasvetaan, eli että se nähdään luonnollisena osana arkea ja elämää, jo varhaiskasvatasiästä lähtien. Monikulttuurisuus on rikkaus, jota varhaiskasvatuksessakin muun muassa monikulttuurisuuskasvatuksen kautta voidaan lapsille jakaa, joten kehitin noin 4 - 6-vuotiaiden lasten monikulttuurisuuskasvatukseen suunnatun ideapankin, josta varhaiskasvattajilla on mahdollisuus saada tietoa ja ideoita siitä, millä tavalla monikulttuurisuuskasvatusta voisi päiväkodissa toteuttaa. Koin, että ideapankille on tarvetta, sillä se helpottaa kasvattajien suunnittelutyötä: ideapankista tieto ja ideat ovat nopeasti saatavilla.

Entistä useammin kohdataan myös Suomessa eri kulttuureista tulleita ihmisiä. Suomeen tulleet voivat olla esimerkiksi adoptoituja, paluumuuttajia, pakolaisia tai turvapaikanhakijoita, mutta he voivat olla myös esimerkiksi opiskelemaan tai työhön tulleita tai rakkauden Suomeen tuomia. Eri kulttuureista tulevien kohtaaminen edellyttää niin tulijoilta kuin heitä vastaanottaviltakin sopeutumiskykyä, mutta myös halua oppia interkulttuurisia taitoja. (Pollari & Koppinen 2011, 9.) Näitä interkulttuurisia taitoja tulee mielestäni aktiivisesti opettaa lapsille myös varhaiskasvatuksen piirissä, oli päiväkodissa sitten monien kulttuurien lapsia tai ei.

Julkisesta keskustelusta ja omien kokemuksieni perusteella minulle on muodostunut käsitys, ettei monikulttuurisuuskasvatusta riittävän aktiivisesti kaikissa päiväkodeissa toteuteta. Se, miten tärkeänä tätä osa-aluetta varhaiskasvatustoiminnassa pidetään, riippuu varmastikin ainakin osittain siitä, kuinka paljon monikulttuurisuutta päiväkodissa on, ja myös päiväkodin maantieteellinen sijainti voi vaikuttaa asiaan. Sellaisilla paikkakunnilla, joissa maahanmuuttajia ja eri kulttuuritaustaisia ihmisiä on vähän, ei välttämättä monikulttuurisuuskasvatusta päiväkodeissa pidetä kovin tärkeänä aiheena, koska se ei liity jokapäiväiseen elämään.

Kulttuurinen moninaisuus on nykypäivänä myös osa lasten maailmaa. Lapset kohtaavat omissa lähiympäristöissään eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä, ja heidän elämänsä on muutenkin globaalimpaa kuin aikaisemmin, niin lisääntyneen matkustelun kuin monen median kautta saatavan tiedon vuoksi. Myös maahanmuuttajataustaisia lapsia on päiväkodeissa aikaisempaa enemmän. Eerola-Pennasen (2017, 236) mukaan varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa on nostettu vahvasti esiin lasten eri kulttuuritaustojen arvostaminen sekä lasten

kulttuuriosaamisen edistäminen. Tärkeää on edistää myös lasten myönteistä kanssakäymistä erilaisten ihmisten kanssa.

Tätä kulttuurien arvostamista ja kulttuuriosaamisen edistämistä tahdoin omalta osaltani ideapankin kautta toteuttaa, sillä koin tärkeänä sen, että lapset oppivat näkemään kaikki kulttuurit yhtä arvokkaina kuin omansa ja oppivat arvostamaan ihmisiä omina itsenään ilman ennakkoluuloja. Erityisen tärkeänä näin tällaisen asennekasvatuksen näinä päivinä, kun arvot ja ilmapiiri jopa yhteiskunnallisella tasolla ovat koventuneet. Mielestäni jokaiselle lapselle, taustasta riippumatta, tulisikin taata mahdollisuus hyvinvointiin ja hyvään elämään.

Lasten ikihyvä - hyvinvoiva lapsi kuntapalveluissa -hankkeessa (2010 - 2012) tutkittiin lasten positiivista hyvinvointia, eli mitä tarvitaan siihen, että lapsella olisi hyvä elämä.

Tutkimustulosten mukaan kolmena suurimpana hyvinvointia tuottavina elementteinä nähtiin olevan läheiset ihmiset, perustarpeiden täyttyminen ja vanhemmat. Tärkeinä hyvinvointiin vaikuttavina seikkoina pidettiin myös sitä, miten lasta kohdellaan sekä perhettä, kotia ja tunneilmapiiriä. Eräaseen tutkimuskysymykseen annetuissa vastausesimerkeissä todetaan hyvään elämään tarvittavan kotia ja lämpöä sekä tukea antavia hyviä ihmisiä - että on joku, joka rakastaa. Tärkeänä on pidetty myös sitä, että saatavilla on tukea ja turvaa, saa sen sitten mistä tahansa. (Marjanen & Poikolainen 2012, 42.)

Monikulttuurisuuskasvatukseen liittyvää materiaalia löytyi kyllä muun muassa eri internet-sivustoilta, mutta sellaista sivustoa ei näyttänyt olevan, josta samasta paikasta olisi saanut sekä monipuolista tietoa eri kulttuureista ja niiden tavoista, että tietoa lasten leikeistä tai saduista, joten tiedon kerääminen esimerkiksi kulttuuriseen toimintahetkeen veisi aikaa, kun tietoa ja ideoita täytyisi kerätä monista eri paikoista. Myöskään kirjoja, joissa laaja-alaisesti aiheesta kirjoitettaisiin, ei tuntunut löytyvän. Ideapankista materiaali on helposti saatavilla, mikä säästää aikaa ja vaivaa, ja selkeästi rakennetusta pankista on helppo löytää haluamansa, halusi sieltä sitten poimia vaikkapa vain jonkin yksittäisen leikin tai tutustua kulttuuriin laajemmin vaikkapa projektinomaisesti.

Opinnäytetyön yhteistyökumppaninani toimi vantaalainen Koskimyllyn päiväkotitoimi, jossa toimii neljä lapsiryhmää, yhden ryhmän ollessa integroitu erityisryhmä. Päiväkodissa järjestetään lisäksi myös esiopetusta. Tärkeinä asioina pidetään turvallisen kasvuympäristön luomista lapsille, sekä aikuisen kiireetöntä ja aitoa läsnäoloa. Päiväkodin työskentelytavoissa korostuvat ratkaisukeskeinen ajattelutapa ja toimiva vuorovaikutus, ja tärkeää on myös lapsen yksilöllisen kasvuprosessin tukeminen yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Henkilökunta on ammattitaitoista, sitoutunutta ja vastuullista, ja työtä kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti. (Koskimyllyn päiväkotitoimi. Päiväämätön.)

2 Opinnäytetyön tavoite

Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena on ollut suunnitella varhaiskasvatukseen monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi ideapankki, josta on helppo löytää tietoa ja ideoita päiväkodin monikulttuurisuuskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Keväällä 2012 tehdystä Ammattikasvattajan kielletyt tunteet -kyselytutkimuksesta ilmenee muun muassa kiireen olevan usein läsnä varhaiskasvatuksen arjessa (Ammattikasvattajan kielletyt tunteet kumpuavat resurssipulasta 2013), joten opinnäytetyöni tarkoituksena onkin kehittämällä ideapankki helpottaa varhaiskasvattajien monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelutyötä ja sitä kautta lisätä suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä kulttuureista. Kiireisen arjen keskellä toiminnan suunnittelulle saattaa monesti jäädä liian vähän aikaa, jolloin toimintahetkiin on helppo poimia erilaisia teemoja ja ideoita ideapankista. Tavoitteenani on ollut lisäksi opinnäytetyöprosessin myötä itsekin syventää tietämystäni niin kulttuureista, monikulttuurisuudesta kuin monikulttuurisuuskasvatuksestakin, ja kehittää myös omaa ammatti-identiteettiäni sekä osaamistani varhaiskasvatuksen saralla.

Opinnäytetyön tulisi olla tutkimuksellisella asenteella toteutettu ja samalla käytännönläheinen ja työelämälähtöinen. Työn tulisi lisäksi osoittaa riittävän tasoista alan tietojen ja taitojen hallintaa. Toiminnallisella opinnäytetyöllä tavoitellaan esimerkiksi käytännön toiminnan opastamista tai toiminnan järjestämistä. Tällaista voi olla vaikkapa ammatilliseen käytäntöön suunnatun ohjeistuksen laatiminen tai jonkin tapahtuman toteuttaminen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulisi yhdistyä käytännön toteutus ja tutkimusviestinnän keinoin toteutettu raportointi, ja toiminnallisissa opinnäytetyöissä tällaisen tutkimuksellisen selvittelyn katsotaankin kuuluvan tuotteen tai idean toteutustapaan. Toteutustavalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä niitä keinoja, joilla tuotteen valmistus toteutetaan, että niitä tapoja, joilla materiaali tuotteen tai idean sisällöksi hankitaan. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9 - 10, 56.)

Kehittämistoimintaani on ohjannut tutkimuskysymys ”millainen ideapankin tulisi olla, että se hyödyttäisi monikulttuurisuuskasvatusta varhaiskasvatuksessa”. Koska en luonnollisestikaan läheskään kaikkia kulttuureja ole pystynyt ideapankkiin sisällyttämään, rajasin ideat ja tiedot käsittelemään vain tiettyjä kulttuureja, ja koska myös opinnäytetyön tekemisen aikataulu on ollut rajallinen, olen käsitellyt valitsemistani kulttuureista vain tiettyjä osia. Mielenkiintoista olisi ollut perehtyä myös aiheen kielelliseen ja katsomukselliseen näkökulmaan, mutta jälleen aikataulullisista syistä päätin rajata työni siten, että keskityin esittelemään yleistietoa kulttuureista sekä niille ominaisia leikkejä, pelejä, satuja, musiikkia ja ruokia. Kielellisestä näkökulmaa olen sivunnut ainoastaan esittelemällä kielten aakkoset ja joitakin fraaseja.

Ideapankin käytännön toimivuutta olen käynyt testaamassa yhteistyöpäiväkodissani lapsiryhmän kanssa, ja sekä oman kokemukseni että kasvattajilta saadun palautteen

perusteella olen pyrkinyt pankin sisällön saamaan mahdollisimman toimivaksi ja toimintaa hyödyttäväksi. Valmiin ideapankin luovutan Koskimyllyn päiväkodin käyttöön ja lisäksi jaan sen sähköisessä muodossa Facebookissa olevaan Varhaiskasvattajan materiaalipankki - ryhmään, jossa syksyllä 2018 oli yli 43 000 jäsentä.

3 Aiheeseen liittyvät aikaisemmat hankkeet ja ohjelmat

Monikulttuurisuutta varhaiskasvatuksessa on tutkittu muun muassa Monikulttuuriset lapset ja aikuiset päiväkodissa (MUCCA) -tutkimus- ja kehittämishankkeessa, joka on tehty Helsingin kaupungin sosiaaliviraston ja Helsingin yliopiston varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen tutkimuskeskuksen yhteistyönä. Tutkimus toteutettiin vuosina 2008 - 2010 ja siinä tutkittiin kulttuurisen, kielellisen ja katsomuksellisen monimuotoisuuden aiheuttamia haasteita ja mahdollisuuksia päiväkodissa. Kehittämiskohteina olivat lapsen kehityksen ja kasvun tukeminen, oppimisympäristö sekä huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö. (Kuusisto 2010, 5, 103; Ojala 2015, 160.)

Oppimisympäristöä kehitettiin monikulttuurisuutta tukeväksi esimerkiksi musiikin ja aikuisten esittämien satujen ja tarinoiden suhteen ja lasten kehitystä tuettiin muun muassa lauluilla, jotka esitettiin kotikielellä ja eri kulttuureihin liittyviä juhlapäiviä huomioiden.

Kasvatuskumppanuutta edistettiin puolestaan esimerkiksi erilaisilla kulttuuritapahtumilla ja taide-esityksiä järjestämällä. Tutkimusraportin johtopäätösosiossa todetaan, ettei taustoiltaan monimuotoinen lapsiryhmä tai henkilökunta automaattisesti tee päiväkodin toimintakulttuurista monimuotoista, vaan että kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus tulee aktiivisesti huomioida niin päiväkodin opetus- ja kasvatusten menetelmissä kuin myös sen arvopohjassa ja kaikissa muissa toimintatavoissa. (Kuusisto 2010, 5, 103; Ojala 2015, 160.)

Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus on tuottanut pääkaupunkiseudun monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toimintamallin, joka työstettiin Soccan MONIKU-hankkeessa vuosina 2005 - 2007. Hankkeet tavoitteena oli tuottaa monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen yhteinen strateginen toimintamalli Espoon, Helsingin, Kauniaisen ja Vantaan kunnille. Toimintamalliin kuuluu ”kuntien monikulttuuristen varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisen ja toteuttamisen suuntaviivat, kasvatuskumppanuus ja lapsen oman äidinkielen tukeminen, lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen vahvistamisen edistäminen erityisesti suomi toisena kielenä opettamista systematisoimalla sekä varhaiskasvatushenkilöstön monikulttuurisen tietämyksen, osaamisen ja ammattitaidon vahvistaminen”. (Jauhola, Bisi, Järvi & Rusama 2007, 3.)

MONIKKO - monikulttuurisen kasvatustyön, kotoutumisen ja opetuksen kehittäminen - hankkeen tavoite oli puolestaan edistää maahanmuuttajaperheiden ja maahanmuuttajien

kotoutumista ja ehkäistä yhteiskunnallista syrjäytymistä. Hanketta hallinnoi Itä-Suomen yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate, ja hanke toteutettiin 1.1.2010 - 30.6.2012. Kehittämistarpeita kartoitettaessa huomattiin muun muassa päivähoidon puolella, että lapsiryhmien kansainvälistyminen asetti henkilöstölle haasteita niin kielen kuin kulttuurinkin suhteen, ja esimerkiksi tähän haasteeseen pyrittiin vastaamaan luomalla uusia työmenetelmiä ja toimintamalleja. Hankkeen tuloksien jatkuvuudesta huolehdittiin koulutusten kautta, sillä niissä omaksutut taidot ja niissä kehitetyt toimintatavat siirtyivät työyhteisöjen normaaleiksi työkäytännöiksi. (MONIKKO - monikulttuurisen kasvatustyön, kotiutumisen ja opetuksen kehittäminen -hanke. Päiväämätön.)

4 Kulttuuri

Vaikka sana ”kulttuuri” alun perin onkin tarkoittanut niin maan kuin hengenkin viljelyä, kattaa käsite nykykäsityksen mukaan kaiken inhimillisen toiminnan alueet, kuten esimerkiksi moraalikäsitteet, tavat, kasvatuksen, politiikan, uskonnon ja tieteet. Kulttuuria on siis kaikki se, mistä ihmiset pitävät ja mihin he ovat oppineet uskomaan. Kulttuuria on se, miten tunnemme, toimimme ja ajattelemme, ja se on myös perinteisiä ajatuksia sekä arvoja, jotka niihin liittyvät. Kulttuuri sisältää historian, nykyhetken ja tulevaisuuden, eli vaikka se siirtyy sukupolvelta toiselle, uudistuu se myös uusien sukupolvien myötä. (Pollari & Koppinen 2011, 17 - 18.)

Samansuuntaisia ajatuksia on aikanaan ollut muun muassa antropologi Franz Boasilla (1858 - 1942), joka pyrki kuvailemaan tiettyjä kulttuureja mahdollisimman tarkkaan, mutta joutui sitten toteamaan kulttuurien olevan historian muovaamia ja että ne muuttuvat olosuhteiden myötä, kuten muuttuu myös vuorovaikutus eri yhteiskuntien välillä. Voidaan ajatella, että kulttuuri ei niinkään hallitse ihmistä, vaan että kulttuurinormeja on kehitetty, että olisi mahdollista olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Kulttuurit voivatkin olla osaltaan konservatiivisia juuri siksi, että niiden tarkoitus on ollut tehdä sosiaalisesta vuorovaikutuksesta mahdollisimman ennustettavaa, mutta toisaalta antropologit ovat kuitenkin havainneet, että kulttuurit pystyvät tarvittaessa myös muuntumaan. (Baldock 2010, 3.)

Kulttuurin käsite on luotu, että pystyisimme ymmärtämään kompleksista maailmaa. Kulttuuria on mahdollista tarkastella esimerkiksi johonkin tiettyyn yhteisöön liittyvänä paikallisena koodistona tai ylijärjestyksenä, kansallisuuden ylittävänä koodistona. Kulttuurin voi nähdä myös kuvaavan niin kansallista tapaa toimia kuin sosialisaatioprosessiakin. Yhteisöjä tarkasteltaessa kulttuuri nähdään erilaisina uskomuksina, arvoina ja toimintatapoina, jotka ilmenevät koodeina ja merkityksinä, joita annamme ilmiöille, asioille ja esineille. Näiden vaikutus näkyy kaikissa sosiaalisissa suhteissa ja vuorovaikutuksessa, sillä kyseessä on yhteisön opittu ja yhteisössä jaettu identiteetti ja merkitysjärjestelmä. (Wallin 2013, 27.)

Pollarin & Koppisen (2011, 19) mukaan ihmisillä on kulttuurista riippumatta valmius tunteisiin, ja että joka kulttuurista löytyy sekä räiskyviä että hiljaisia ihmisiä. Se, miten ihmiset tunteensa ilmaisevat, määräytyy sitten kulttuurin mukaan, eli kulttuuri määrittää myös sen, millaiset tunteet ovat soveliaita ja mitä tunteita saa ilmaista ja mitä ei. Huoltajat kasvattavat lasta noudattamaan yhteisönsä sääntöjä ja toimivat itse mallina omalla käyttäytymisellään. Myöhemmin koulussa lapsi oppii muiden tietojen ja taitojen lisäksi tiedostamaan myös yhteisönsä arvoja ja asenteita ja myös uuden kulttuurin sisäistäminen on monesti helpompaa lapselle kuin aikuiselle.

Siihen miten muuttaja sopeutuu uuteen kulttuuriin vaikuttavaa hänen ikänsä lisäksi myös hänen luonteenpiirteensä, koulutustaustansa sekä se, miten samanlainen muuttajan oma kulttuuri on uuden kulttuurin kanssa. Oma vaikutuksensa sopeutumiseen on myös sillä, miten uuden maan ihmiset maahanmuuttajiin ja heidän kulttuuriinsa suhtautuvat. Haasteita saattaa ilmetä myös perhe-elämässä, kun perheen eri-ikäiset jäsenet sopeutuvat uuteen ympäristöönsä eri tahdissa ja kukin omalla tavallaan. Lapsi saattaa uudessa ympäristössä hävetä vanhempiansa tapaa toimia ja vanhemmat puolestaan sitä, että lapsi oppii ja toteuttaa heille vieraita tapoja. Vanhemmat saattavat vaatia nuorta elämään oman kulttuurin mukaisesti, mutta nuori omaksuukin enemmän uutta kulttuuria, johon kasvaa esimerkiksi opettajien, oppilaiden tai vaikkapa television vaikutuksesta. (Pollari & Koppinen 2011, 19 - 21.)

4.1 Kulttuuri-identiteetti

Identiteetti on moniulotteinen käsite, jota on hankala määritellä empiirisesti. Näkökulmia on olemassa useita, mutta poikkitieteellisestä näkökulmasta katsottuna identiteetti on ”yhdistelmä yksilön luomia mielensisäisiä representaatioita”, eli identiteetille etsitään aineksia niin yksilön eri rooleista, kuten sukupuoli tai sosiaalinen asema, kuin sosiaalisesta ympäristöstäkin, eli uskonnosta tai etnisestä ryhmästä. Identiteettiä muodostetaan myös sen perusteella, kuinka toiset ihmiset meidät näkevät. (Benjamin 2014, 58, 59.)

Kulttuuri-identiteetti liitetään usein inklusion kokemukseen: tunteeseen, että kuuluu tiettyyn ryhmään, joka puhuu samaa kieltä, käyttäytyy samalla tavalla ja jonka maailmankatsomus perustuu ryhmän kanssa samantyyppisiin arvoihin. Yksilö jakaa ryhmänsä kanssa lisäksi myös traditiot ja menneisyyden. Yleisesti onkin ajateltu, että kulttuuri-identiteetin määrittelee se kansallinen kulttuuri, johon yksilö syntyy, ja kansallisuus nähdään helposti osana omaa itseä, vaikei sitä geeneihimme koodattu olekaan. Nykyään perinteiset kulttuuriin, seksuaalisuuteen tai uskontoon sidotut identiteetin käyvät läpi murrosta, eikä identiteetti enää itsestään selvytenä periydy sukupolvelta toiselle. Työvoiman liikkuvuus ja maahanmuutto muuttavat yhteiskuntia monikulttuurisemmiksi ja kaksikulttuuristen

avioliittojen myötä myös perheiden mallit monipuolistuvat. Tällä kaikella on vaikutuksensa siihen, etteivät kulttuuri- ja kieliperintö enää automaattisesti siirry vanhemmilta lapsille. (Benjamin 2014, 58, 66.)

Bennetin ja Bennetin (2004) mukaan monikulttuurisia ilmiöitä pystyy tarkastelemaan syvällisemmin, kun henkilöllä on ollut mahdollisuus kokea kulttuurisia erilaisuuksia. Tällöin kehitty myös henkilön interkulttuurinen osaaminen. Bennet ja Bennet jakavat tämän interkulttuurisen osaamiseen kuuteen vaiheeseen, joista kolmessa ensimmäisessä vaiheessa pyritään välttämään kaikenlaisia kulttuurisia kohtaamisia ja kolmessa jälkimmäisessä vaiheessa nimenomaan hakeudutaan kulttuurisesti haastaviin tilanteisiin. Interkulttuurisen osaamisen kolme ensimmäistä vaihetta käsittävät kulttuurien kieltämisen, puolustamisen ja minimoinnin, oman kulttuurin lähtökohdasta (Etnosentrinen viitekehys). Kolme viimeistä interkulttuurisen osaamisen vaihetta puolestaan ovat kulttuurisesta moninaisuudesta rakentuvat hyväksyminen, adaptaatio ja integraatio (Etnorelativistinen viitekehys). (Paavola & Talib 2000, 79 - 80.)

4.2 Erilaisuus, samanlaisuus ja suvaitsevaisuus

Biologit ovat lähes yksimielisiä siitä, että ihmiset ovat lajina geneettisesti yhdenmukaisia ja että kaikki maapallon kansat ovat ”yhtä perhettä ja yhteistä sukujuurta”. Ihmisiä ei myöskään millään tieteen hyväksymällä tavalla voida jakaa rotuihin, joten tämän samanlaisuuden ymmärtäminen on keskeistä esimerkiksi suvaitsevaisuuskasvatuksessa. Samanlaisuudestamme huolimatta jokainen ihminen on silti ainutlaatuinen oma itsensä ja eroaa näin ollen muista ihmisistä. Tämän eroavaisuuden nähdään johtuvan osittain ihmisen geeniperimän erilaisuudesta ja osittain siitä elinympäristöstä, jossa hän elää. (Wahlström 1996, 10 - 11.)

Sanaan ”kulttuuri” sisältyykin sellaisia sosiaalisia käytäntöjä, jotka tuottavat omanlaisiaan merkityksiä sekä käytäntöjä, joita nämä merkitykset ohjaavat. Tällaisen yhteisen ”merkityskartan” kautta saadaan tunne johonkin kulttuuriin kuulumisesta ja samalla päästään kokemaan myös yhteyttä tähän kulttuuriseen yhteisöön, omaa persoonaa sen kautta identifioiden. Toisaalta taas globalisoitumisesta johtuvien muuttoliikkeiden ansiosta eri perinteistä ja taustoista kotoisin olevat ihmiset liikkuvat samoille paikoille ja samaan aikakehykseen, jolloin seurauksena voi olla kulttuurinen hajanaisuus. Globalisoituminen pakottaakin itse kunkin pohtimaan arkikäsitteisiään kulttuuri-identiteeteistä sekä käsittämään sanan ”kulttuuri” uudella tavalla. (Hall 2003, 85 - 86, 88.)

Lehtonen ja Löytty (2003) ovat todenneet, että lähtökohdana yhteiskunnan palveluja suunniteltaessa on monesti se, että yhteiskuntaan kuuluvilla henkilöillä oletetaan olevan tietyt, samanlaiset tarpeet, joihin palvelujärjestelmällä sitten pyritään vastaamaan. Kun näin luodaan käsitys siitä, millaisia ”me” olemme, nousee esiin vastaavasti käsitys heistä, jotka

eivät ”meihin” kuulu, eli ”muista”. Tällainen jako johtaa ajatukseen siitä, että on olemassa samankaltaisuutta ja erilaisuutta, ja että ne, jotka poikkeavat meistä, ovat erilaisia - normista poikkeavia. Erilaisuuttakin kuitenkin sallitaan riippuen tilanteesta ja myös normittajan ominaisuudet vaikuttavat siihen, miten tämä suhtautuu erilaisuuteen. (Hammar-Suutari 2009, 56 - 57.)

Kaikkien kulttuureiden voidaan kuitenkin katsoa olevan jossakin määrin monikulttuurisia, sillä kulttuurit ovat syntyneet kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa ja kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta. Tärkeää on huomioida niin kanssakäymisessä kuin poliittisellakin tasolla myös eri kulttuureiden ja ihmisryhmien moneus eli ryhmien sisäiset erot. Mietittäessä erilaisuutta ja johonkin kuulumisen suhteita, voisimme, sen sijaan että joko ksenofobian tavoin pelkäisimme tai ksenofilian tavoin ihailisimme vierautta, tarkastella asiaa siitä lähtökohdasta, kuinka olisi mahdollista elää niin vanhojen kuin uusienkin erojen kanssa. Tällaista erojen kanssa elämään oppimista nimitetään ksenosofiaksi, eli ”vierasta koskevaksi viisaudeksi”. Tärkeää olisikin yhdessä löytää sellaisia arkisia käytäntöjä, joissa erilaisuus ja sen sietäminen alkaisivat tulla osaksi arkeamme ajatuksen ”Meitä on moneksi” mukaisesti. (Lehtonen & Löytty 2003, 7, 12 - 13.)

Wahlströmin (1996, 104 - 105) mukaan suvaitsevaisuus on välttämätöntä, mikäli halutaan turvata sivistyneen yhteiskunnan ja viime kädessä ihmiskunnan säilyminen. Hän viittaa teoksessaan YK:n suvaitsevuuden vuoden julistukseen (Unesco 1993) jossa todetaan suvaitsevaisuutta aktiivisimmillaan voivan olla vain sellaisessa ympäristössä, jossa pystytään kunnioittamaan ihmisarvoa ja kansalaisvapauksia. Wahlström toteaa, ettei suvaitsevaisuus ole sitä, että suvaittaisiin väkivaltaa ja ettei kyse ole minkä tahansa suvaitsemisesta eli välinpitämättömyydestä. Suvaitsevaisuutta on puolustaa aktiivisesti tasa-arvoisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja se on toimimista sotia, rasismia ja väkivaltaa vastaan. Suvaitsevaisuuskasvatuksessa pyritäänkin kehittämään ihmisen kykyä ymmärtää ja hyväksyä myös se, mikä on erilaista. Kyse on tällöin myös myönteisestä suhtautumisesta sellaisiin ryhmiin ja näiden ryhmien jäseniin, jotka eivät ihmisen omaan lähiryhmään kuulu.

5 Monikulttuurisuus

Sana monikulttuurisuus voidaan käsittää usealla eri tavalla. Se voidaan ymmärtää esimerkiksi yhteisön asenteena tai tietynlaisena suhtautumisena. Monikulttuurisissa yhteisöissä erilaiset kulttuuriryhmät pitävät omat, heille ominaiset piirteensä ja toisaalta hyväksyvät sen, että muut ryhmät pitävät omansa. Kulttuuri, joka muodostuu esimerkiksi arvoista, perinteistä ja käytännöistä, on opittua, ja sitä siirretään edelleen seuraaville sukupolville. (Vartia, Bergbom, Giorgiani, Rintala-Rasmus, Riala & Salminen 2007, 178.)

Monikulttuurisena voidaan pitää sellaista yhteiskuntaa, jossa yksityiset ja julkiset foorumit edustavat omanlaisiaan kulttuurisia tapoja ja piirteitä. Julkisen areenan kulttuuri ja arvot ovat kaikille yhteiskunnan jäsenille yhteisiä, kun taas yksityiseltä areenalta löytyy kulttuurisesti erilaisia ryhmiä ja erilaisia käytäntötapoja. Näiden taustalta löytyy tasa-arvon ihanne, jonka mukaan kaikkien kulttuurivähemmistöjen tulisi saada olla tasavertaisessa asemassa valtaväestöön nähden. Toisaalta monikulttuurisuus viittaa sanana myös sellaiseen demografiseen yhteiskuntaan, josta löytyy niin kulttuurista kuin etnistäkin erilaisuutta. Tällaista erilaisuutta ovat esimerkiksi eri kansallisuudet, kielet ja uskonnot, mutta myös erilaiset tavat viettää vapaa-aikaa ja erilaiset arjen käytännöt, jotka koskevat esimerkiksi tervehdyksiä tai ruuanlaittoa. Myös käsitykset taiteesta, kulttuurista ja siitä, mitä on ”hyvä elämä” voivat olla erilaisia. (Monikulttuurisuus.Päivämätön.)

Forsanderin (2001) mukaan monikulttuurisuuden käsitettä määriteltäessä on tärkeää puhua niin valtaryhmien ja vähemmistöryhmien välisistä suhteista kuin vähemmistöryhmien keskinäisistäkin suhteista. Tärkeitä tekijöitä ovat lisäksi esimerkiksi valtioiden välillä tehdyt sopimukset, mutta myös yksittäisten ihmisten käyttäytyminen ja asenteet.

Monikulttuurisuuskeskusteluun nousevat lisäksi usein myös ennakkoluuloihin, rasismiin ja suvaitsevaisuuteen liittyvät teemat. Kun tarkastellaan monikulttuurisuutta, täytyisi määritellä se, onko kyseessä ainoastaan maahanmuuttajiin ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, vai katsotaanko monikulttuurisuuteen liittyvän myös muita ilmiöitä, sillä monikulttuurisuudessa voidaan nähdä olevan kyse vaikkapa monista kulttuureista ja niiden suhteista ja vuorovaikutuksesta toisiinsa. (Paavola & Talib 2000, 26 - 27.)

Lasonen (2005) ja Paavola (2007) ovat nostaneen esiin sen seikan, että monikulttuurisuutta tarkasteltaessa törmätään usein stereotyyppiseen ajattelumalliin, jossa kulttuurit nähdään muuttumattomina, tiettyyn paikkaan ja aikaan kuuluvina ilmiöinä, jolloin kulttuurin muuttumiselle ei anneta mahdollisuutta, vaikka muutosta toisaalta vaadittaisiinkin ja vaikka ryhmän jäsenillä itsellään olisi halua muuttua. Vaarana on, että tällaisen stereotyyppisen ajattelun seurauksena lapsi saatetaan määritellä jo ennalta tietynlaiseksi, jolloin hänen käyttäytymisestään ja jopa tulevaisuudestaan saatetaan vetää vääränlaisia johtopäätöksiä. Tärkeää onkin tiedostaa, että kaikki kulttuurit muuttuvat ja että asioiden näkeminen vain yhdestä näkökulmasta katsottuna saattaa vaikuttaa lapsen kehitykseen jopa tuhoavasti. (Paavola & Talib 2000, 27 - 28.)

Räsänen (2000) ja Cushner (1998) ovat todenneet monikulttuurisuus-termin rinnalla käytettävän myös käsitettä interkulttuurisuus. Käsitteellä viitataan eri kulttuurien väliseen aktiiviseen vuorovaikutukseen, joka pitää sisällään keskinäisen sulautumisen, toisilta oppimisen ja myös mahdollisen kulttuurien sekoittumisen. Interkulttuurisuuden voidaan nähdä sisältävän sekä vähemmistöjen että enemmistön kasvatuksen yhteiskunnassa. (Paavola & Talib

2000, 26.) Vähemmistöjen tulisi oppia sellaiset taidot ja tiedot, joiden avulla he pärjäisivät enemmistökulttuurissa ja enemmistön kohdalla kyse on siitä, että se oppisi elämään monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja kunnioittamaan erilaisuutta. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa kulttuurista moninaisuutta pyritään yleisesti käsittelemään integraation keinoin, jolloin tavoitteena on pyrkiä turvaamaan vähemmistöille tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa ja turvaamaan pyritään myös heidän omien kulttuuriensa säilyminen valtakulttuurin rinnalla. (Koponen 2004, 103, 110.)

Kotoutumislain tavoitteena on kansainvälisyyden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tukeminen sekä myönteisen vuorovaikutuksen parantaminen eri väestöryhmien keskuudessa. Tavoitteena on lisäksi edistää muun muassa maahanmuuttajaryhmien osallisuutta ja eri kulttuurien välistä kommunikaatiota. Kotoutuessaan maahanmuuttaja hankkii sellaisia taitoja ja tietoja, että pystyy selviämään suomalaisessa yhteiskunnassa. Tärkeä osa kotoutumista on oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttäminen ja tärkeää on tajuta myös kotoutumisen kaksisuuntaisuus, eli että maahanmuuttajan kototutuvat, mutta että myös suomalaiset muuttuvat, kun kohtaavat eri kulttuureista tulleita ihmisiä. Päiväkoti on usein se paikka, jossa maahanmuuttajaperheen lapsen kotoutuminen alkaa ja lapsen kuuluminen päiväkodin lapsiryhmään auttaakin häntä pääsemään mukaan oman asuinympäristönsä kaveripiiriin. Myös kouluun siirtyminen ja harrastuksiin osallistuminen helpottuvat, ja vertaisryhmässä lapsi voi oppia kieltä ja sosiaalisia taitoja. (Kivijärvi 2016, 250 - 251.)

Kotoutuminen on prosessi, jossa vanha ja tuttu jätetään ja tutustutaan uusiin asioihin ja uusiin tapoihin toimia. Tärkeää on, että maahanmuuttaja löytää vähitellen itselleen sopivan tavan tasapainotella kahden kulttuurin välillä, sillä tällä on suuri vaikutus hänen hyvinvointiinsa. Kotoutumisen alkuvaiheessa maahanmuuttaja yleensä toivoo sopeutuvansa uuteen asuinmaahansa nopeasti, ja mikäli maahanmuuttajan elämä on sosioekonomisesti melko ongelmatonta, kiinnostavat häntä todennäköisesti uudessa asuinmaassaan tällöin sen kieli, tavat ja toimintamallit. Positiivisesti kotoutumiseen vaikuttavat myös ystävyysuhteiden luominen valtaväestöön kuuluvien henkilöiden kanssa. Mikäli maahanmuuttajan asettuminen uuteen maahan muodostuu hänelle elämäntavoitteeksi, saattaa tämän pitkän prosessin päässä hämmöttää toivottu kokemus uudesta kotimaasta turvallisena ja tuttuna paikkana. (Schubert 2013, 64.)

Kestää pitkään ennen kuin monikulttuurisuus juurtuu yhteiskuntaan. Esimerkiksi valtakulttuurin ja sen kielen oppimiseen voidaan arvioida kuluvan noin kymmenen vuotta, ja toiset kymmenen vuotta saattaa kulua siihen, että maahanmuuttajat integroituvat valtakulttuuriin sen täysivaltaisina kansalaisina. (Ojala 2015, 190.) Päivähoidon voidaan nähdä olevan varsinkin maahanmuuttajataustaisille perheille tärkeä paikka sosiaalisten verkostojen luomiselle. Päiväkodin kautta niin lapset kuin perheen aikuisetkin voivat integroitua

yhteiskuntaan ja vähitellen tutustua niin suomalaiseen kieleen kuin kulttuuriinkin. Päiväkodissa myös vanhemmilla on tilaisuus tutustua toisiinsa, kun he tuovat ja hakevat lapsiaan, ja myös muun muassa päiväkodin tai vanhempaintoimikunnan järjestämässä tilaisuuksissa on mahdollisuus tutustua samalla alueella asuviin tosiin vanhempiin. (Kuusisto 2010, 73 - 74.)

5.1 Varhaiskasvatus

Mietittäessä varhaiskasvatusta ilmiönä, voidaan sitä lähestyä monesta eri näkökulmasta käsin. Tällaisia näkökulmia ovat esimerkiksi kasvatukselliset, opetukselliset, hoidolliset tai historialliskulttuuriset katsantokannat. Lisäksi oma vaikutuksensa siihen, millä tavoin varhaiskasvatus näyttäytyy, on myös sillä, tarkastellaanko aihetta ”reviirinartijoiden” eli esimerkiksi yhteiskunnallisten intressitahojen, opettajien tai vanhempien vai edunsaajien, eli vaikkapa lasten tai vanhempien näkökulmasta katsottuna. Puhuttaessa varhaiskasvatuksesta suomalaisessa asiayhteydessä, voidaan sen määritellä olevan ”lapsen elämänpiirissä tapahtuvaa vuorovaikutukseen perustuvaa kasvatustoimintaa”, jonka tavoitteena on lapsuuden näkökulmasta katsottuna ajaa lasten asiaa siten, että lapsuuden nähdään näyttäytyvän tietynlaisena sosiaalisena ilmiönä. Tällöin lasten ymmärretään olevan yhteiskunnallisia toimijoita eikä siis vain muiden toimijoiden ”muutosprosessien” kohteita. Lapsuuden tulee nähdä olevan itsessään merkittävä asia, eli se ei ole vain valmistautumista johonkin, joka lasta tulevaisuudessa odottaa. (Ojala 2015, 1, 3 - 4.)

Varhaiskasvatus on yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän osista. Se tukee kotien kasvatustyötä ja omalta osaltaan vastaa lasten hyvinvoinnista. Valtakunnallisen ohjauksen avulla on varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille tarkoitus luoda yhdenvertaiset mahdollisuuden kasvaa, kehittyä ja oppia. Varhaiskasvatus on palvelumuoto, joka edistää lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa ehkäisten samalla syrjäytymistä. Tukemalla huoltajia heidän kasvatustyössään varhaiskasvatus mahdollistaa samalla huoltajien osallistumisen työelämään ja opiskeluun. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) lisäksi myös Suomen perustuslaki (1999) määrää varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavista velvollisuuksista, ja omat määräyksensä on myös varhaiskasvatuslaissa (2018). Soveltuvien osin sovelletaan säännöksiä myös sosiaalihuoltolaista (2014), hallintolaista (2003) ja laista viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999). (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8, 14 - 15.)

Varhaiskasvatus onkin nähtävissä kokonaisuutena, joka muodostuu lapsen tavoitteellisesta ja suunnitelmallisesta kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta. Tässä kokonaisuudessa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa, ja tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia sekä tukea hänen kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan. Jokainen alle kouluikäinen lapsi on oikeutettu saamaan varhaiskasvatusta, jota voidaan järjestää esimerkiksi päiväkodissa,

perhepäivähoidossa tai vaikka kerhotoiminnan muodossa. Päivähoitossa jokaiselle lapselle tehdään oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelmansa, kun taas opetushallitus päättää valtakunnallisista varhaiskasvatuksen perusteista, joiden pohjalta kunnat sitten laativat omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa. (Varhaiskasvatus 2016.)

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Henkilöstö ja huoltajat pyrkivät yhdessä edistämään lasten terveellistä ja turvallista kasvua sekä kehitystä ja oppimista. Tätä kasvatusyhteistyötä voidaan tukea huolehtimalla siitä, että vuorovaikutus on tasa-arvoista ja että olemassa on keskinäinen luottamus ja kunnioitus osapuolten kesken. Yhteistyössä tulisi huomioida niin perheiden moninaisuus kuin lasten yksilöllisyyskin ja myös huoltajuuteen ja vanhempana olemiseen liittyvät kysymykset täytyisi huomioida. Lasten huoltajien täytyisi saada olla osallisina, kun varhaiskasvatuksen tavoitteita ja toiminnan sisältöä suunnitellaan ja kehitetään. Yhteistyöllä pystytään lisäksi tukemaan myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta esimerkiksi verkostoitumisen ja yhteisen toiminnan muodossa. Tämä lisää yhteisöllisyyttä ja tukee myös henkilöstön työskentelyä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32 - 33.)

Eurooppalaisessa INCLUD-ED-projektissa (2006 - 2011) kerätyn monikulttuurisen tutkimusaineiston perusteella huomattiin vanhempien osallistumisen lasta koskevaan päätöksentekoon ja oppimisprosessiin olevan niin osallistumista tukeva kuin myös sitä rajoittava tekijä. Havaintojen mukaan osa vanhemmista ei juurikaan osallistu lastaan koskevaan kasvatukseen liittyvään päätöksentekoon, eikä myöskään oppimisprosessin tukemiseen esimerkiksi päiväkodissa. Vanhemmat eivät juuri tehneet aloitteita, tai jos tekivät, ne koskivat yleensä pintapuolisia seikkoja. Syitä passiivisuuteen saattoivat olla esimerkiksi tunne siitä, että vanhemmat eivät hallinneet tarpeeksi hyvin enemmistökuulttuurin kieltä tai että he ajattelivat ammattikasvattajilla olevan kiire ja velvollisuutensa, jolloin he eivät halunneet näitä kuormittaa enempää. (Ojala 2015, 155.)

INCLUD-ED-projektissa kerätyssä tutkimusaineistossa havaittiin olevan runsaasti myös niitä vanhempia, jotka olivat aktiivisesti mukana niin lastensa kasvatusta ja opetusta koskevassa päätöksenteossa kuin myös tukemassa lapsensa oppimisprosessia. Opettajien tässä toiminnassa käyttämiä inklusiivista muutosta tukevia toimintatapoja olivat muun muassa vanhempien motivointi osallistumaan lastensa oppimisaktiviteetteihin ja vanhempien informointi lasten käyttäytymisestä ja opettamisesta. Opettajat antoivat vanhemmille myös yksilöllistä tukea ja lisäksi muun muassa päiväkodeissa järjestettiin teemailtoja, joissa vanhemmat saivat olla lasten kanssa ja tutustua myös toisiin lapsiin ja vanhempiin. Erityisesti monikulttuurisen taustan omaavien vanhempien tarpeiden tunnistaminen nousi tutkimuksessa tärkeäksi tekijäksi, ja nämä tarpeet tulisikin tunnistaa, ja tukea monikulttuuristen

vanhempien tekemiä aloitteita, sillä heillä tulisi olla samat mahdollisuudet osallistua lapsen kasvatusta koskevaan päätöksentekoon kuin mitä valtaväestölläkin on. (Ojala 2015, 155.)

5.2 Monikulttuurisuuskasvatus

Yhteiskunnassa parhaiten pärjäävät ne, jotka osaavat toimia globaalissa maailmassa, joten kansalaistaitojen harjoittelu on tärkeää. Monikulttuurisuuskasvatuksen perusteemojen täytyisikin olla näkyvillä päiväkodin arjessa. Pää tavoitteena tässä kasvatuksessa on tarjota lapsille erilaisia kulttuurisia ja etnisiä kokemuksia ja auttaa lasta kehittämään itseymmärrystään. Myös kielellisten kokemusten tarjoaminen lapsille on tärkeää. Huomiota täytyy kiinnittää muun muassa ennakkoluulojen ja stereotyyppien hälvettämiseen, sekä rasmin ja diskriminaation poistamiseen. Yhdenvertaisuus- ja suvaitsevaisuusteemoja voidaan käsitellä vaikkapa päivittäin erilaisissa arjen tilanteissa. (Halme & Vataja 2011, 43.) Monikulttuurisen kasvatuksen voidaan siis hahmottaa olevan ”monitasoisen sosiaalisen kokonaisuuden”, jossa eri kulttuureilla on mahdollisuus kohdata ja jossa vallitsee positiivinen asenne kulttuuriseen moninaisuuteen. (Ojala 2015, 151.)

Banksin (2008) mukaan monikulttuurisuuskasvatus voidaan määritellä muun muassa kasvatukseksi, jonka tarkoituksena on luoda samanvertaiset kasvatukselliset mahdollisuudet kaikille lapsille riippumatta esimerkiksi rodusta, kansallisuudesta tai kulttuurisesta ja sosiaalisesta taustasta. Toisaalta Banks on sitten myös todennut yhdeksi suurimmaksi monikulttuurisuuskasvatusta koskevaksi väärinkäsitykseksi sen, että tämän kasvatuksen ajatellaan kuuluvan vain etnisille vähemmistöille. Hänen mukaansa se kuuluu kaikille lapsille; monet sellaiset uudistukset, jotka ovat auttaneet etnisiä vähemmistöjä, ovat tuottaneet parempia oppimistuloksia akateemisissa oppiaineissa myös valtakulttuurin lapsille. Nämä uudistukset ovat osaltaan vaikuttaneet myönteisesti myös yhteishenkeen. Tästä huolimatta varhaiskasvatuksessa monesti edelleenkin, ehkä tiedostamattomasti, suunnataan toimenpiteet maahanmuuttajataustaisiin lapsiin, että heidät saataisiin sopeutettua valtakulttuuriin. Ajatus on, ettei monikulttuurisuuskasvatukselle ole tarvetta, tai että tarvetta on vain tilanteissa, joissa eri kulttuuriryhmien välillä ilmenee ongelmia. (Halme & Vataja 2011, 44; Ojala 2015, 149.)

Helsingin kaupungin sosiaaliviraston ja Helsingin yliopiston varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen tutkimuskeskuksen yhteistyönä toteutettuun ”Monikulttuuriset lapset ja aikuiset päiväkodeissa (MUCCA)” -tutkimus- ja kehittämishankkeeseen osallistuneissa päiväkodeissa nähtiin tutkimustulosten perusteella perinteisen suvaitsevaisuus- ja kansainvälisyyskasvatuksen olevan tarpeetonta, kun päiväkodin arki jo muutenkin oli monikulttuurista. Henkilökunta ajatteli, että vertaisryhmä ja henkilöstön monimuotoisuus korvaisivat tämän kasvatuksen, kun kulttuurienvälinen yhteistoiminta oli osa päiväkodin arkea. Toisaalta todettiin myös, että lapset tarvitsevat välineitä, joiden avulla he pystyvät

ymmärtämään erilaisuutta ja osaavat huomioida toisia ryhmässä. Suvaitsevaisuus- ja kansainvälisyyskasvatus on siis edelleen tarpeellista, mutta erilaisella formaatilla - sellaisella, joka soveltuu monimuotoiseen kasvuympäristöön. Katsomus- ja kulttuurikasvatuksella on siis tärkeä roolinsa, kun lapsia autetaan ymmärtämään lapsiryhmässä vaikuttavia eroavaisuuksia. (Kuusisto 2010, 29.)

Robinson & Diasin (2005) mukaan lapset tulevat tietoisiksi erilaisuudesta jo 2 - 3-vuotiaina. He havaitsevat esimerkiksi erilaisen ihonvärin ja saattavat kieltäytyä leikkimästä nukella, joka on erivärinen. Kiinnostus erilaisiin kieliin herää 3-vuotiaana ja 3 - 5-vuotiaat tunnistavat "vihjeiden peruuttamattomuuden", eli esimerkiksi sen, että ihonväri on pysyvä ominaisuus. 4 - 5-vuotiaat käyttävät halutessaan ihmisen rotua perusteenaan, jos kieltäytyvät leikkimästä lapsen kanssa, joka poikkeaa hänestä itsestään. Kouluikään mennessä lapsen ajattelu toisia kohtaan on jo kehittynyt niin, että hänen ajatusmaailmansa heijastelee yhteiskunnan valtaväestön näkemyksiä ja ennakkokäsityksiä. (Halme & Vataja 2011, 44.)

Monikulttuurisuuskasvatus voidaan Banksin (2008) mukaan jaotella viiteen eri osa-alueeseen: sisältöjen eheyttäminen, tiedon konstruoiminen, oikeudenmukaisuuspedagogiikka, ennakkoluulojen vähentäminen sekä koulukulttuurin ja sosiaalisten rakenteiden vahvistaminen. Banks toteaa, että tätä jaottelua voidaan soveltaa hyvin myös varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvattaja eheyttää kulttuurisia näkökulmia huomioimalla varhaiskasvatuksen eri sisältöjä ja auttaa lapsia hahmottamaan tiedon rakentumisen kulttuurilähtökohdista käsin. Ennakkoluuloja voidaan vähentää vaikuttamalla lasten asennoitumiseen erilaisia ihmisiä kohtaan esimerkiksi ryhmätoiminnalla ja oppimateriaalivalinnoilla. (Halme & Vataja 2011, 44 - 45.)

Oikeudenmukaisuus näkyy opetuksessa siten, että opetussisältöjä valitessa huomioidaan lasten tausta ja erilaiset oppimistyylit. Koulukulttuurin ja sosiaalisten rakenteiden muuttaminen tarkoittaa sitä, että ympäristön rakenteiden tulee olla sellaiset, että kaikilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistumiseen ja menestymiseen. Arviointimenetelmien tulee soveltua erilaisista etnisistä ryhmistä tuleville lapsille ja arvioinnin täytyy olla oikeudenmukaista. Kun lapsiryhmässä on maahanmuuttajataustaisia lapsia, täytyy varhaiskasvattajan osata toteuttaa toimintaa niin, että lasten taustat tulevat huomioituiksi. (Halme & Vataja 2011, 44 - 45.)

Arvostava ja hyväksyvä ilmapiiri auttavat luomaan varhaiskasvatusympäristöstä monikulttuurista. Lapsella on oikeus kasvaa kahteen kulttuuriin ja kieleen, ja varhaiskasvattajien tulee yhdessä lapsen huoltajien kanssa pohtia, miten tukea lasta säilyttämään oma kulttuurinsa ja äidinkiелensä ja myös kehittämään niitä entisestään. Kaikkien lasten oman äidinkielen ja kulttuurin täytyisi olla osa päiväkodin arkea, ja lapset

täytyisi saada tietoiseksi omasta kulttuuriperinnöstään, että he oppisivat arvostamaan sitä. Kotoutumista lisää myös oman äidinkielen ylläpitäminen, sillä äidinkieli on lapselle niin ajattelun, käsitteiden kuin tunteidenkin kieli. (Kivijärvi 2016, 255 - 256.)

5.3 Varhaiskasvattajan monikulttuurinen kompetenssi

Kompetenssin ymmärretään olevan niin yksilön pätevyyttä kuin tämän koulutuksen kautta saamaa pätevyyttä kulloiseenkin tehtäväänsä. Kompetenssi voi tarkoittaa myös henkilön kykyä suoriutua työtehtävistään ja sen oletetaan koostuvan tehtävässä tarvittavista taidoista, tiedoista ja asenteista. Nämä muodostuvat niistä tiedoista, arvoista ja kokemuksista, jotka on saatu koulutuksen kautta ja toimimisesta erilaisissa sosiaalisissa verkostoissa.

Henkilökohtaisen kompetenssin kehittyminen kestää yleensä pitkään ja onkin niin, että olla kompetentti ja tulla kompetentiksi on jatkuva prosessi, jonka aikana kasvattaja luo ammatillista osaamistaan, kehittää kasvatuskäytäntöjä ja omaksuu ammattiarvot ja niihin liittyvän ammattietiikan. Kompetenssi voidaan nähdä myös laajemmin varhaiskasvatuksen toimintakenttään kuuluvana, jolloin voidaan nähdä laadukkaana kasvatuksen syntyvän kompetenssin systeemin kautta yksilön, ammatillisen tiimin ja laajemmin myös yhteiskunnankin vuorovaikutuksen kentässä. (Ojala 2015, 180 - 181.)

Karilan (2008) mukaan ammatillinen osaaminen on ilmiö, johon liittyvät niin lainsäädäntöön kuin poliittiseen päätöksentekoon liittyvät kysymykset, ja näiden lisäksi myös varhaiskasvatuksen sosiokulttuuriset ja työyhteisöihin sekä niiden jäseniin liittyvät kysymykset. Tällaisena yhteisöihin ja sen yksilöihin liittyvänä, ammatillisuutta määrittävänä kysymyksenä voidaan nähdä kasvattajan tietoisuus erilaisista katsomuksista ja niiden tunnistamisesta sekä hänen kykynsä kohdata tämä kysymys osana työtehtäviään.

Kulttuurisensitiivisessä kasvatusotteessa pidetään lähtökohtana erilaisuuden ja moninaisuuden arvostamista ja kunnioittamista ja kulttuurisensitiivinen kasvattaja myös tunnistaa kulttuurin, jossa siihen kuuluvat yksilöt elävät. Kasvattaja pyrkii tietoisesti liittämään katsomukset siihen kuuluvine perinteineen, tapoineen ja juhlineen osaksi päiväkodin arkea. Tietoisuutta lisäämällä lisääntyy myös kasvattajan kompetenssi katsomuksiin liittyvissä kysymyksissä. (Lamminmäki-Vartia & Kuusisto 2017, 132 - 133.)

Kasvatuksessa varhaiskasvattajilta odotettaviin kompetensseihin vaikuttaa siis myös yhteiskunta, joka ylläpitää ammattitoiminnan perusteita. On tärkeää, että tässä kohdin on käytettävissä laajasti tietoa varhaiskasvatuksen toteutuksesta niin paikallis- kuin aluetasolla ja myös kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tiedon tulee kohdistua lasten ja heidän perheidensä oikeuksiin, sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja myös monikulttuurisuuteen. Käytännön toiminta kohdistuu kasvatussuunnitelmien laadintaan ja niiden arviointiin, monisektoriseen yhteistyöhön esimerkiksi lainsäädäntöön, kulttuuriin ja sosiaalipalveluihin liittyvänä, sekä kasvattajien ammatillisen kasvun tukemiseen.

Ohjaustoiminnassa, kuten myös hallinnoinnissa vaikuttavat arvot, joissa korostetaan lasten oikeuksia suhteessa yhteiskuntaan, inklusion hyväksymiseen, demokratiaan kasvamiseen sekä hyvinvoinnin kehittämiseen ja ylläpitämiseen. (Ojala 2015, 182 - 183.)

Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja hänen perheensä asiakkuus päivähoidossa edellyttää, että varhaiskasvatuksen henkilöstöltä löytyy muun muassa kielen opettamisen taitoa sekä osaamista kulttuuri- ja uskontokasvatuksen toteuttamisessa. Tällaista osaamista on esimerkiksi kulttuuristen tapojen, arvojen ja uskomusten tunnistaminen, mutta samalla tavalla oleellista on tunnistaa myös sellaiset tilanteet ja asiat, joita ei uskonnolla tai etnisyydellä tule selittää. Kun lapsen ja perheen kulttuuritausta on muu kuin suomalainen, korostuvat varhaiskasvattajan kulttuurien tuntemus sekä tämän ihmissuhde- ja kohtaamistaidot. Työntekijöiden monikulttuurisuusosaamisen vahvistaminen onkin tärkeää, että päivähoidossa saadaan turvattua maahanmuuttajataustaisen lapsen kasvu ja kehitys kokonaisvaltaisesti. (Kahiluoto, Remsu & Jauhola 2007, 28; Kuittinen & Isosävi 2013, 86.)

6 Lapsen sosiaaliset taidot

Zelazon (2012) mukaan lapsen sosiaalinen kognitio muodostuu hänen ”sosio-kognitiivisista taidoistaan”, joiden kautta mahdollistuu tietoisuus niin omasta kuin toisten ajattelusta. Iän myötä sosiaalinen kognitio kehittyy taidoksi, joita lapsi tarvitsee sosiaalisten tilanteiden ja toisten ajattelun ymmärtämiseen. Sosiaalisten taitojen kehittymisen myötä lapsi pystyy olemaan vuorovaikutuksessa niin muihin lapsiin kuin aikuisiinkin, ja nämä taidot määrittävät osaltaan myös sen, millaiseksi lapsen suhde esimerkiksi omaan itseensä, kavereihin, sääntöihin tai osallisuuteen muodostuu. Sosiaalisten taitojen kautta määrittyy muun muassa se, miten lapsi oppii ottamaan vastaan kritiikkiä tai miten hän oppii hillitsemään itseään ja tekemään kompromisseja. Sosiaalisia taitoja ovat myös esimerkiksi toisten tunnetilojen huomioiminen, avun tarjoaminen ja kaverin puolustaminen sekä taito seurata ohjeita ja kyky työskennellä itsenäisesti. Tärkeää on tukea lisäksi lapsen kykyä tunteiden ilmaisuun, vastavuoroiseen kommunikointiin ja toisen asemaan eläytymiseen. (Ojala 2015, 43 - 44.)

Nurmi ym. (2009) määrittävät sosiaalisten taitojen olevan siis niitä valmiuksia, joiden kautta lapsi kykenee arjessa ratkaisemaan ongelmia ja saavuttamaan tavoitteitaan siten, että hän sosiaalisissa tilanteissa kykenee toimintansa kautta pääsemään positiiviseen lopputulokseen. Siihen, miten lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät, vaikuttavat ne kokemukset, joita lapsella on erilaisista vuorovaikutustilanteista aikuisten kanssa. Poikkeus on jakanut sosiaaliset taidot vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin sekä taitoon pitää puoliaan. Vuorovaikutustaitoja ovat yhteisölliset taidot, kommunikointi ja ongelmanratkaisu ja tunnetaitoja ovat puolestaan kyky itsesäätelyyn ja empatiaan sekä tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaiseminen. Sosiaaliset taidot tarkoittavat kykyä olla ihmisten seurassa, ja tämän onnistuminen edellyttää taitoa

toimia toisten kanssa ja sitä, että lapsella on kyky ymmärtää ja omaksua erilaisia sosiaalisia koodeja. (Koivunen & Lehtinen 2015, 174 - 175.)

Silvén ja Kouvo (2006) toteavat sosiaalisen viestinnän muodostuvan muun muassa ilmeistä, katseista, liikkeistä, kosketuksesta ja ääntelystä. Siihen miten vuorovaikutus kehittyy, vaikuttaa se, miten lapseen suhtaudutaan vertaisryhmässä. Mikäli lapsi saa ryhmässä hyväksyntää, vaikuttaa se vahvistavasti hänen vuorovaikutustaitoihinsa, mutta mikäli lapsi joutuu syrjäytetyksi ja torjutuksi, vähenevät hänen mahdollisuutensa harjoitella vuorovaikutustaitoja. Lapsen toimintaan ja osallistumiseen vertaisryhmässä vaikuttavat aikuiselta saatavan tuen lisäksi se, hyväksyykö vai torjuuko ryhmä lapsen. Oma osansa on myös lapsen omilla vuorovaikutustaidoilla ja motivaatiolla. Tärkeää on kuitenkin huomioida myös lasten ja heidän temperamenttinsa erilaisuus. Jotkut lapset tahtovat toimia ryhmässä ja leikkiä muiden kanssa mahdollisimman usein, ja jotkut taas viihtyvät enemmän omissa leikeissään. Tavallista on, että joskus lapsi kaipaavaa ryhmää ja kavereita ja välillä taas tahtoo olla omissa oloissaan. (Koivunen & Lehtinen 2015, 176 - 179.)

6.1 Lapsi oppijana

Oppimista tapahtuu jatkuvasti ja se alkaa jo varhaisesta vuorovaikutuksessa olemisesta ja kiintymyksestä. Oppimisen kautta lapsi pystyy luomaan suotuisat olosuhteet luontaiselle toiminnalleen ja esimerkiksi leikin on havaittu edistävän sellaisia valmiuksia, joita tarvitaan myöhemmin myös kouluoppimisessa. Lapsi ei erota oppimista ja leikkiä toisistaan, vaan hän tutkii asioita, vaihtaa sitten leikkiin ja tutkii taas. Esikouluikäisellä oppimiseen tulee lisäksi mukaan myös motivaatio ja tavoitteellisuus. Kumpulaisen ym. (2010) mukaan lasten voidaan nähdä olevan oppimisessaan itse aktiivisia toimijoita eikä pelkästään havainnoinnin tai kasvatustoimenpiteiden kohteita. Toimijuus on asioiden yhdessä tekemistä, vastuullisuutta ja aloitteellisuutta, mutta myös sitä, että pyytää apua ja ottaa sitä vastaan. (Kronqvist 2016, 13, 27 - 28.)

Platon (427 - 347 eaa.) on ajatellut oppimisen olevan jotakin "sisäistä", joka on lapsella jo tämän syntyessä ja että tieto ja oppiminen perustuvat johonkin sellaiseen, jonka ihminen pohjimmiltaan jo tietää. Platonin mukaan oppiminen on yhteydessä ajatteluun, jota ihminen pystyy harjoittamaan huolimatta ihmisen syntyessä saamastaan valmiudesta tietää ja oppia. Locke (1632 - 1704) on puolestaan esittänyt oppimisen perustuvan niihin kokemuksiin, joita ympäristö lapselle tarjoaa ja että lähtökohtaisesti vastasyntynyt ei tiedä mitään. Syntymän jälkeen lapsi pystyy aistiensa avulla hankkimaan uusia kokemuksia oppiessaan havaitsemaan yhä monimutkaisempia asioita ja hahmottamaan yhä laajempia kokonaisuuksia. Locken mukaan lapsen mieli omaa, kehon tapaan, mahdollisuuksia, jotka ympäristön tarjoamien kokemusten ja muistin avulla kehittyvät ja kasvavat. (Ojala 2015, 8.)

Behavioristisessa käsityksessä ajatellaan oppimisen ja kehittymisen mahdollistuvan lapsen saadessa vaikutteita ympäristössään ja reagoidessa niihin. Reaktion ollessa onnistunut, vahvistuu lapsen oppiminen ja epäonnistuneet reaktiot puolestaan sammuttavan halun oppia. Toisin kuin Platon, behavioristit eivät näe oppimisen taustalla olevan mitään syvempää tietoisuutta vaan oppiminen “tulkitaan” ja sitä ohjataan sen perusteella, miten lapsi ulkoisesti käyttäytyy. Oivaltavassa oppimisessa puolestaan korostetaan oppijan omaa pohdintaa ja ajattelua. Hahmopsykologien mukaan kaikki lapset ovat aktiivisia oppijoita niin toiminnoiltaan kuin ajatuksiltaan. Myös Dewey kiinnitti huomionsa ongelmanratkaisutyypiseen oppimiseen kohdistuen keskeisen merkityksen siihen, miten mielekästä lapsen tekeminen ja oppiminen olivat. Deweyn mukaan oppiminen perustuu ennalta määriteltyyn tavoiteasetteluun, joka ohjautuu ja muuntuu aktiivisen toiminnan ja oppimiskokemusten myötä. (Ojala 2015, 8 - 10.)

Se sosiaalinen toiminta johon lapsi erilaisten arkitoimintojen kautta osallistuu, vaikuttaa osaltaan myös lapsen kehittymiseen ja oppimiseen. Lapsen asema toimijana on monesti epävakaa, sillä siihen liittyy erilaisia jännitteitä, uusien toimintatapojen omaksumista, neuvotteluja ja taistelua omasta paikasta. Tärkeitä lapsen kehittymisen ja oppimisen hahmottamista helpottavia osatekijöitä ovat lapsen oma ymmärrys niin itsestään kuin muista, jaettu toiminta sekä ne merkitykset, joita lapsi arkipäivässään erilaisissa sosiaalisissa yhteyksissä muodostaa. Lähestyttäessä lapsen oppimista tämän kulttuuriympäristön ja siinä olevan toiminnan kautta, pystytään lasten osallisuutta ja toimintaympäristöä kehittämään ankkuroimalla kulttuurisuus ja sen kehittyminen nykyhetkeen. (Ojala 2015, 16.)

6.2 Lapsen osallisuus

Päiväkoti voi olla paikka, jossa hoidon ja kasvatuksen lisäksi tuotetaan lapsille myös kulttuurisia kokemuksia. Päiväkodin ollessa kulttuurinen, se nähdään tilana, jossa niin kasvattajat kuin lapset ja huoltajatkin kohtaavat ja joissa suhteet päiväkotia ympäröivään maailmaan luovat osaltaan lapsen paikallista ja kulttuurista identiteettiä. Sen lisäksi, että ympäristö muokkaa lapsia, voivat myös lapset muokata ympäristöjään, jolloin lapset oppivat osallistumaan ja vaikuttamaan asioihinsa. Lapsen osallisuus muotoutuu hänen kasvaessaan ihmisenä niin, että kasvu koskettaa hänen koko persoonaansa ja olemustaan. Varhaiskasvatuksessa lapsen kasvua pystytään tukemaan ja suuntaamaan sitä erilaisin rakentavin tavoin. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 5.)

Lapsen oikeus osallisuuteen on turvattu YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa (1989). Osallisuutta on esimerkiksi lapsen oikeus osallistua häntä koskevaan toimintaan ja päätöksen tekoon sekä oikeus ilmaista mielipiteensä. Osallisuus on sitä, että lapsella on käsitys itsestään toimijana oikeuksineen ja velvolluuksineen, ja osallisuus tapahtuu vuorovaikutuksessa, jossa muut osaavat arvostaa lapsen tietoja, taitoja, tunteita ja ajatuksia. Lapsen iän lisäksi lapsen

osallisuuteen vaikuttaa se, toimiiko lapsi meneillään olevan asian parissa pitkään vai onko kyse toiminnasta, joka on vain kertaluonteista. Merkitystä on lisäksi sillä, onko lasten osallisuudessa yhteiseen päätöksentekoon tarkoitus vaikuttaa lapseen itseensä vai koko ryhmään tai yhteisöön. (Ojala 2015, 129 - 130.)

Vaikka lasten kuunteleminen yksi osa osallisuuden tukemista onkin, on se kuitenkin suhteellisen passiivinen keino, ja sen tueksi tarvitaan myös muita keinoja. Tällaisia ovat esimerkiksi toimintatapojen muuttaminen sellaisiksi, että ne lisäävät lasten osallistumista ja kunnioittavat heidän näkemyksiään. Myös lasten ottaminen mukaan päätöksentekoon on keino lisätä heidän osallisuuttaan, kunhan lapset kokevat tämän mielekkäänä ja huomaavat että sillä on vaikutusta. Tärkeää on myös parantaa lasten ja aikuisten välistä vuorovaikutusta, muokata kasvatuskäytäntöjä sekä uskaltaa luottaa lasten kykyihin. Pystyäkseen tukemaan lasten osallisuutta aikuisen täytyisi oppia sellaisia uusia työskentelytapoja, joiden myötä lapsia pystytään rohkaisemaan esimerkiksi ryhmässä toimimisessa, omien näkemystensä esille tuomisessa ja päätösten tekemisessä yhdessä. (Ojala 2015, 130.)

Lapsen osallisuutta voidaan tukea sekä lapsilähtöisiä että aikuisjohtoisia toimintatapoja käyttäen. Lapsilähtöisimmässä toimintatavassa aikuinen antaa lapsen toimia yksin ollen kuitenkin tarvittaessa lapsen saatavilla. Aikuisjohtoisin toimintatapa on jättää lasten näkemykset lähtökohtaisesti huomioon ottamatta. Näiden kahden ääripään väliin sijoittuvat sitten lapsilähtöisestä toimintatavasta käsin tarkasteltuna muun muassa neuvonta, mahdollisuuden antaminen ja havainnointi. Joidenkin näkemysten mukaan aikuinen herkistyy lasten osallisuuteen paremmin lapsikeskeisen kuin aikuisjohtoisen lähestymistavan kautta. Yhteisöllinen osallisuus, sen lisäksi että se kohdistuu esimerkiksi lasten taitojen kehittämiseen ja heidän itsetuntonsa tukemiseen, kohdistuu myös lasten oikeuksien ylläpitämiseen, kasvatuskäytäntöjen kehittämiseen ja etiikan toteuttamiseen. (Ojala 2015, 130 - 131.)

6.2.1 Leikki

Leikkivän ihmisen tarina on yhtä vanha kuin on ihmiskunnankin. Leikki on ollut osa ihmisen elämää aina, ja se on ihmiselle keino ilmaista itseään ja toimia. Leikin avulla voimme rentoutua ja iloita ja sen kautta opimme myös ymmärtämään syitä ja niiden seurauksia. Leikkiminen tarjoaa meille tilaisuuden saada uusia ideoita ja oivalluksia, ja oivallusten avulla pystymme sitten ratkaisemaan erilaisia tehtäviä. Lapsen kehityksen kannalta onkin erittäin tärkeää, että hän saa ensimmäisin elinvuosinaan mahdollisuuden leikkimiseen, eikä leikkimistä ja itsensä toteuttamista pitäisi lopettaa myöskään aikuisena. (Vakkuri 1999, 6, 11, 21, 34, 94 - 95.)

Varhaisimmissa teorioissa leikin miellettiin olevan keino, jolla lapsi pystyi purkamaan ylimääräistä energiaansa. Myös ajateltiin, että leikki voisi toimia rentoutumiskeinona

toiminnassa, joka on lapselle melko uutta, ja esillä on ollut jopa näkemys, jonka mukaan lapsi harjoittelisi leikkiessään taitoja, joita myöhemmin tarvitsisi elossa selvitäkseen. Uudemmat teoriat perustuvat puolestaan usein kehityspsykologisiin näkemyksiin, joissa korostuu lapsen oma aktiivisuus oppimisessa ja kehittymisessä. Varsinkin Vygotskyn (1896 - 1934) näkemykset ovat auttaneet ymmärtämään sen, että leikkiminen tapahtuu lapsen kulttuurisessa ja sosiaalisessa ympäristössä vuorovaikutuksen ja arkitoimintojen kautta. Vygotski on todennut leikin aktivoivan lapsen kehittämisprosesseja tavalla, joka mahdollistaa lapsen oppimisen ja kehittymisen uudelle, vaativalle lähikehitysalueelle. Vygotskyn kognitiivisen kehittymisen teoria perustuu oletukselle siitä, että ympäröivästä maailmasta tuleva tieto sisäistyy lapselle kielen avulla. Kielen lisäksi Vygotsky kiinnitti huomiota myös lapsen sosiaaliseen vuorovaikutukseen, ajattelun kehittymisen olevan perusluonteeltaan sosiaalista. (Ojala 2015, 141 - 144.)

Piaget (1896 - 1980), toinen keskeinen Vygotskyn aikakauden kehityspsykologi, hahmotti puolestaan leikin lähes päinvastoin kuin Vygotsky. Piaget'n teoriassa on neljä leikin lajia, jotka liittyvät lapsen kehitykseen. Ensimmäinen on sensomotorisessa kehitysvaiheessa tapahtuva leikki, jolle tunnusomaista on fyysinen aktiviteetti. Toiminnot ovat luonteeltaan toistavia, esimerkiksi jalan heiluttaminen, pallon heittäminen tai pintojen koputtelemineen. Esioperationaalisella kaudella, lapsen ollessa noin kaksivuotias, hän alkaa leikkiä symbolisia leikkejä, jotka ovat osin tietoisia, mutta joihin liittyy runsaasti myös mielikuvia ja fantasiaa. Tällaisissa leikeissä lapsi pystyy käsittelemään ahdistavia tapahtumia ja muokkaamaan niitä toisenlaisiksi vaikkapa siten, että vihaisesta eläimestä tulee kiltti. Roolileikkien kautta lapsi pystyy tutustumaan esimerkiksi vihamielisiin tunteisiinsa, kiinnostukseen sukupuolesta, haluihinsa ja toiveisiinsa. Lapsi voi olla leikissä vaikkapa vauva, äiti, poliisi tai opettaja. Noin seitsemän vuoden ikäisenä lapsi siirtyy konkreettisten operaatioiden vaiheeseen, jossa ajattelu ja loogisuus lisääntyvät. Leikkeihin tulee mukaan sääntöleikkejä ja lapsi harjoittelee, mikä on sallittua ja sääntöjen mukaista. (Ojala 2015, 142 - 143.)

Nykykäsityksen mukaan muun muassa lapsen ajattelu, sosiaalinen päättely, vuorovaikutus ja luovuus kehittyvät lapsen leikkiessä ja hänen ollessaan sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden kanssa. Leikki on luovaa, vuorovaikutuksellista monisensorista ja alati muuntuvaa toimintaa, ja kun lapsi leikkii, ovat niin hänen aivonsa kuin psyykkinenkin energiansa toiminnassa mukana. Leikkiessä lapsen kognitiiviset perustaidot, esimerkiksi ongelmienratkaisutaito, yhteistyötaidot, looginen päättely ja toisten suosioon pääseminen, kehittyvät. Leikki edistää myös lapsen matemaattisia ja kielellisiä taitoja ja tukee luovaa ajattelua. Leikillä on myönteisiä vaikutuksia myös lapsen emotionaaliselle alueelle. Leikki vapauttaa ilon tunteita, lisää itsearvostusta ja se saattaa myös vähentää ahdistusta, stressiä ja ärtymystä. Onnistuessaan leikkikokemus saattaa lisätä joustavuutta, anteeksiantoa ja kykyä kohdata

muutoksia. Sosiaalisella alueella leikki edistää puolestaan non-verbaalisia taitoja, tarkkaavaisuutta, empatiaa ja kiintymistä muihin. (Ojala 2015, 141, 144 - 145.)

Tutkimuksissa on todettu lapsen oppivan parhaiten silloin, kun hän leikin kautta kokee jotakin todella kiehtovaa ja kun lapsi keskittyy johonkin, josta haluaisi tietää enemmän. Leikin avulla lapsen onkin mahdollista oppia erilaisista katsomuksellisista näkökannoista siten, että kykenee niitä kunnioittamaan yhdenvertaisina. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta tunnistamaan katsomuksista ja leikeistä erilaisia katsantokantoja, jolloin lapsi omaksuu asioita, joita tulevaisuudessaan tarvitsee. Leikillisessä vuorovaikutuksessa ollessa onnistuu taustoista ja myös kokemuksista riippumaton "kanssaleikkijyys", jolloin oppiminen näissä tilanteissa on vastavuoroista ja tukee osaltaan myös lapsen identiteetin kehittymistä. (Tahvanainen & Turunen 2017, 166 - 167.)

6.2.2 Luovuus

Yhteisössä, jossa osataan arvostaa luovuutta, syntyy "henkinen voima", jossa kokemus ja perinteiden viisaus saavat mahdollisuuden yhdistyä uuden, yhteisöllisyyttä korostavan kulttuurin luomisessa. Mahdollistamalla taiteen läsnäolo yksilöille jo varhaislapsuudesta lähtien, avaa se uudenlaisia mahdollisuuksia myös tulevaisuuden yhteiskunnalle. Luovuus antaa mahdollisuuden kehittää ja uudistaa, ja sen avulla voidaan vapautua rajoitteista ja sidonnaisuuksista, jotka ovat kuluttavia. Luovuus kannustaa ja innostaa ja se antaa mahdollisuuden kokea uutta ja luoda tuttuuhinkin asioihin erilaista järjestystä. Toisaalta luovuus myös murtaa käytäntöjä, jotka ovat luoneet turvallisuutta ja pakottaa luopumaan asioista, jotka ovat hyväksi havaittuja. Luovuutta esiintyy olosuhteissa, joissa pyritään huomaamaan mahdollisuudet ongelmien sijaan ja joissa toista tuetaan vastakkainasettelun sijaan. Luovuudelle on toisaalta tilaa myös olosuhteissa, jotka ovat kuluttavia tai ankaria. (Harisalo 2011, 9 - 10; Ruokonen ym. 2009, 5 - 6.)

Luovia ollessamme meidän täytyy uskaltaa olla luovuudessa sellaisten voimien alaisina, jollaisia emme välttämättä tienneet itsellämme edes olevan ja jotka vain "kumpuavat jostakin". Ikäheimosen ja Vakkurin (1997) mukaan luovassa ajattelussa käytettäviä tekniikoita ovat muun muassa yhdistely, liioittelu, mielivaltainen kokeilu, sattuman hyväksikäyttö ja intuition käyttäminen. Myös arkipäiväisten asioiden hyväksikäyttö on keino, jota luovassa ajattelussa voi hyödyntää. Kun lapset leikkivät, käyttävät he ajattellessaan ja toimiessaan näitä yllä lueteltuja tekniikoita. Lapset liioittelevat käyttäessään mielikuvitustaan ja yhdistelevät asioita, jotka eivät toisiinsa nähden ole yhtään samanlaisia. Luovuuden kannalta on tärkeää, että lapsille osoitetaan asioita, joilla on yhteys toisiinsa, ja että he oppivat ymmärtämään ongelmiin liittyvien ratkaisujen vaihtelevaisuuden ja moninaisuuden. (Vakkuri 1999, 10, 13, 78.)

Luovuutta edistävät muun muassa kielen ja musiikin käyttö aivan arkipäiväisissäkin toimissa. Uudet sanat "laajentavat ajattelun reiviä", joten esimerkiksi sadut ja tarinat laajentavat niin lapsen kuin aikuisenkin mielikuvitusta, ja ne vaikuttavat omalta osaltaan myös lapsen maailman- ja minäkuvaan. Kirjojen kautta lapsi saa työkaluja ymmärtää itseään ja häntä ympäröivää yhteiskuntaa. Leikin ja musiikin välillä on selkeä elimellinen yhteys ja musiikki toimiikin monesti niin leikkiin innostajana, sen viitekehyksenä kuin osana leikkiä. Musiikki avautuu kuuntelemisen, tuntemisen, havaitsemisen ja luomisen kautta mutta myös esimerkiksi intuitiota ja kuvittelua apuna käyttäen. Parhaimmillaan musiikin kokeminen ja leikkiin liittyvä ilmaisu antavatkin lapselle hyvää mieltä tuottavan flow-kokemuksen. (Pesonen 2013, 62; Ruokonen 2016, 125; Vakkuri 1999, 28 - 29, 32.)

Kädentaidot ovat niin luovaa ongelmanratkaisua kuin tekemisen ja onnistumisen iloakin. Kädentaitoja harjaannutettaessa kehittyvät keskittymiskyky ja luovuus ja ne kehittävät myös lapsen pitkäjännitteisyyttä. Varhaiskasvatuksen taide- ja taitokasvatus pohjustaa lapsen tulevaa kehittymistä. On tärkeää tiedostaa, millaisen pohjan lapselle annamme, että hänellä olisi myös vanhempana jotakin, mistä kokemuksen ja luovuuden aineksia ammentaa. Mitä aikaisemmin lapselle mahdollistetaan pääsy luovuuden, kokemisen ja käsillä tekemisen maailmaan, sitä suuremmat mahdollisuudet hänellä on hyödyntää tätä lapsuuden mielikuvituksen ja intuition maailmaa myöhemminkin. Tällaiset esteettiset kokemukset lisäävät myös lapsen rohkeutta kohdata uusia haasteita ja kokemuksia. (Karppinen 2009, 58, 62.)

7 Toteutus

Seuraavissa kappaleissa esittelen produktini toteutusta. Kerron ideointivaiheesta ja toteutussuunnitelman tekemisestä, jonka jälkeen esittelen ideapankin sisällön ja kerron testaustilanteesta päiväkodissa. Lopuksi kerron vielä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin jokaisesta ideapankin toiminnallisesta teemasta ja teemojen sisällöstä.

7.1 Ideointi

Aiheanalyysin laatiminen on opinnäytetyön ensimmäinen vaihe, jossa ideoidaan opinnäytetyön aiheita. Aihepiirin tulisi olla tekijää motivoiva. Tärkeää on myös, että tekijä kokee pystyvänsä syventämään asiantuntemustaan aiheesta ja että aihe on ajankohtainen siinä mielessä, että se kiinnostaisi myös mahdollista yhteistyökumppania. Aiheanalyysiä tehtäessä onkin tärkeää pohtia tarkkaan opinnäytetyön kohderyhmä, sillä toiminnallisessa opinnäytetyössä tuote tehdään aina jollekin käytettäväksi. Tärkeää on pohtia myös sitä, mikä on se ongelma, jota lähdetään ratkaisemaan ja että mitä kohderyhmää ongelma koskee. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 23, 38 - 39.)

Opinnäytetyöni idea alkoi kehkeytyä jo kesällä 2017 kun pohdin, millä tavoin saisin molemmat kiinnostuksen kohteeni, monikulttuurisuuden ja varhaiskasvatuksen, yhdistettyä opinnäytetyössäni. Mietin aluksi aiheiden yhdistämistä kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin toteutettavaksi, mutta päädyin kuitenkin tekemään toiminnallisen opinnäytetyön, sillä koin, että konkreettisen, varhaiskasvattajia suoraan hyödyttävän tuotteen tekeminen palvelisi niin tulevaa yhteistyökumppaniani kuin myös itseäni oppijana parhaiten.

Varhaiskasvatusopintoihini liittyneen monikulttuurisuusosion innoittamana aloin pyörittää mielessäni ajatusta jonkinlaisesta idea- tai materiaalipankista ja mietin myös jonkinlaisen pelillisen aspektin liittämistä pankkiin. Keskityin pohdinnoissani ja ideoinnissani aluksi liikaa lapsen näkökulmaan mieltien kehittämistoimintani vaikutuksia suoraan lapsiin, mutta opinnäytetyön ohjaajani avustuksella sain lopulta pohdintojeni ”punaisesta langasta” kiinni, eli että ideapankin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti varhaiskasvattajat ja heidän kauttaan myös lapset, mutta että ideapankin sisältö täytyy olla varhaiskasvattajille suunnattua. Mielessäni oli aluksi jonkinlainen materiaalia sisältävä ”kulttuurinen aarrelaatikko”, mutta kun aloin toteutusta mieltä varhaiskasvattajan näkökulmasta käsin, ei tämä enää tuntunut kovin toimivalta ratkaisulta.

7.2 Toteutussuunnitelma

Opinnäytetyön tavoitteiden ja ideoiden täytyy olla tiedostettuja, perusteltuja ja hyvin harkittuja. Toteutussuunnitelman avulla ideoitaan pystyy jäsentämään itselleen ja se helpottaa myös johdonmukaisen päättelyn tekemistä ideoita ja tavoitteita pohdittaessa. Toteutussuunnitelmassa tekijä vastaa kysymyksiin ”mitä tehdään, miten tehdään ja miksi tehdään”. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 26.) Kun toiminnallisen opinnäytetyöni aihe oli päätetty, aloin tehdä toteutuksesta tarkempaa suunnitelmaa, ja olin yhteydessä myös Koskimyllyn päiväkotiin tiedustellen heidän kiinnostustaan lähteä yhteistyökumppanikseni. Päiväkodilla ideaani pidettiin hyvänä ja varhaiskasvattajia hyödyttävänä, ja sieltä vastattiinkin tiedusteluuni myöntävästi.

Suunnitelmassani kartoitin aluksi lähtötilannetta ja selvittelin, onko vastaavanlaisia ideoita toteutettu jo aikaisemmin. Selvitin myös, minkälaisia tutkimuksia aiheesta on tehty ja minkälaista lähdekirjallisuutta on saatavilla. Kartoitin lisäksi aihealueisiin liittyviä internetsivustoja, että sain käsityksen siitä, onko ideapankin toteuttamiseen tarvittavaa materiaalia tarpeeksi saatavilla. Päätökseni etsiä materiaalia pääasiassa internetsivustoilta perustuu siihen, että se on moderni ja nopea tapa etsiä tietoa. Kirjasin suunnitelmaan opinnäytetyöni tavoitteen ja tarkoituksen, ja toimintaani ohjaamaan asetin myös tutkimuskysymyksen. Päätin aiheen rajauksesta ja kartoitin kehittämistyötäni tukevaa tietopohjaa.

Laadin aikataulusuunnitelman ja suunnittelin vielä tarkemmin, millä tavoin ideapankkia lähdän toteuttamaan. Pidin tärkeänä, että pankissa olisi kulttuuriosiot, jotka sisältäisivät toiminnallisia osioita, joiden kautta kulttuureihin voitaisiin noin 4 - 6-vuotiaiden lasten kanssa tutustua. Tähän ikähaarukkaan päädyin sen materiaalin perusteella mitä internetistä olin esimerkiksi peleistä ja leikeistä löytänyt, mutta myös sen takia, että koin saavani ideapankin sisällöstä monipuolisemman, kuin jos se olisi laadittu taaperoikäisiä lapsia silmällä pitäen.

Leikki-ikäinen lapsi on touhukas ”vipeltäjä”, jonka päivä täyttyy leikeistä. Leikki-ikäinen lapsi alkaa jo huomioida myös toisia ihmisiä. Roolileikit ovat leikki-ikäisten suosiossa, ja sääntöleikkien myötä myös erilaiset pelit alkavat herättää kiinnostusta. Peleissä lapsi oppii ottamaan toiset huomioon, odottamaan vuoroaan ja harjoittelemaan niin keskittymistä kuin tappion sietämistäkin. Leikki-ikäiset ovat kiinnostuneita myös musiikista niin laulun, soiton kuin musiikin tahdissa tanssimisenkin merkeissä, ja myös kaikenlainen luova tekeminen kiinnostaa. Lapsi piirtää, maalaa, rakentaa ja nikkaroi, ja näiden lisäksi myös erilaiset askartelut, ompeleminen ja ruuanlaitto kiinnostavat lasta. (Leikki ja arjen touhut 2018.)

Pohdin lisäksi niin opinnäytetyön arviointiin kuin eettisyyteen ja luotettavuuteenkin liittyviä asioita, ja suunnittelin palautteen keräämistä varten palautelomakkeen, havainnointi- ja arviointilomakkeen sekä haastattelukaavakkeen. Näihin pyrin kysymykset laatimaan sellaisiksi, että saisin vastauksien perusteella muodostettu selkeän kuvan ideapankin toimivuudesta ja kehitystarpeista. Koska olin suunnitellut testaavani ideapankin toimivuutta lapsiryhmässä myös itse, laadin toimintatuokion ohjaamista silmällä pitäen vielä lasten huoltajille suunnatun osallistumislupakyselyn, jossa on teksti sekä suomeksi että englanniksi. Opinnäytetyösuunnitelman hyväksymisen jälkeen hain vielä Vantaan kaupungilta tutkimuslupaa (liite 1) jonka sainkin.

7.3 Ideapankin toteutus

Vilkan ja Airaksisen (2003, 51) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä on lopullisena tuotoksena aina jonkinlainen konkreettinen tuote, jolle pyritään visuaalisia keinoja käyttäen luomaan sellainen kokonaisilme, josta tavoitellut päämäärät on mahdollista tunnistaa. Päätin koota ideapankin mapin muotoon, sillä siellä materiaalit ovat helposti saatavissa ja käyttöönotettavissa. Materiaalin ollessa mapissa sitä on myös helppo muokata ja täydentää, ja muovitaskuissa säilytettynä paperit pysyvät siisteinä ja ehjinä, vaikka ne olisivat lastenkin käytössä. Selvytyden vuoksi erottelin eri kulttuuriosiot mappiin omiksi kokonaisuuksikseen välilehtien avulla, ja varustin mapin maailmankartalla, jossa on painettuna myös eri maiden liput. Kartasta lapset voivat tarkemmin hahmottaa ideapankissa käsiteltyjen maiden sijainnin ja he voivat kiinnostuksensa mukaan tutkia karttaa myös muilta osin.

Ideapankissa on viisi eri kulttuurikokonaisuutta koskien Kiinan, Romanian, Saamenmaan, Somalian ja Venäjän kulttuureja. Maat valikoituivat osin niiden huomioiden perusteella, mitä eri päiväkodeissa työskennellessäni olen tehnyt hoidossa olevien lasten kulttuuritaustoista ja osin oman kiinnostukseni mukaan. Oma vaikutuksensa oli myös sillä, mistä maista ja kulttuureista löytyi kaikki tarvitsemani tieto. Suunnitteluvaiheessa, tutkiessani maahanmuuttajatilastoista suurimpia maahanmuuttajaryhmiä, suunnittelin ottavani yhdeksi kulttuurirosioksi Irakin ja sen kulttuurin, mutta jouduin luopumaan suunnitelmasta, kun en löytänyt maasta ja sen kulttuurista tarpeeksi tietoa. Mielenkiintoista olisi ollut tehdä kulttuurirosiot myös vielä ainakin Suomen romanien ja Viron kulttuureista, mutta siihen ei aika valitettavasti enää riittänyt.

Alkaessani toteuttaa ensimmäistä kulttuurirosiota, päätin, että pyrin tekemään osioista struktuuriltaan mahdollisimman yhtenevät, sillä loogisuuden lisäksi koin, että se olisi toimiva ratkaisu myös ideapankkia käytettäessä. Yhtenevät osiot tuovat pankin käyttöön ennakoivuutta ja eri osiot ovat myös vertailtavissa toisiinsa. Lasten kanssa voidaan tutkia esimerkiksi eri maiden tervehdysten tai lukusanojen eroavaisuuksia tai vaikka sitä, miten erilaisia tai samanlaisia eläimiä esitellyistä maista löytyy. Tämä ratkaisu tuo ideapankin käyttöön myös joustavuutta, kun päiväkodissa voidaan tietyn kulttuurirosion sijaan ottaakin teemaksi vaikkapa pelkästään eri kulttuurien leikit, sadut tai musiikki.

Kun olin ensimmäisen kulttuurirosion saanut valmiiksi, oli seuraavien tekeminen jo helpompaa, kun aloin hahmottaa mistä kaikkialta tietoa ja tarvittavaa materiaalia oli löydettävissä. Hyödynsin paljon muun muassa Helmet-kirjastojen internetsivujen aineistohakua etsiessäni eri kulttuurirosioihin kyseisessä maassa kirjoitettuja, suomennettuja satuja ja tarinoita, ja myös erilaisilta englanninkielisiltä internetsivustoilta löytyi paljon esimerkiksi eri kulttuurien leikkejä, satuja, musiikkia ja ruokareseptejä. Tietoja löytyi myös kulttuurirosiosta riippuen eri tavalla: Venäjältä ja sen kulttuurista oli paljonkin tietoa saatavilla, kun taas esimerkiksi Romaniasta ja sen kulttuurista löytyi tietoa huomattavasti vähemmän.

Ideapankki koostuu otsikkolehdestä, johdannosta aiheeseen, muutamasta sanasta liittyen yhteistyöhön lasten huoltajien kanssa sekä linkkejä ja vinkkejä -osiosta, jossa on jaettuna linkkejä monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatukseen liittyviin sivustoihin. Näiden lisäksi mapista löytyy linkki sähköiseen versioon ideapankista ja sanat monelle tuttuun lasten matkalauluun, johon lisäsin säkeistöjä niin, että laulua on mahdollista laulaa käyttäen myös niiden maiden tervehdyksiä, joita ideapankissa olen käsitellyt. Mapissa käsitellään eri maita ja kulttuureja omina osiinaan ja siten, että ensimmäiseksi kerrotaan maasta joitakin faktoja ja muun muassa sen kansalliseläin sekä paikallisia tyttöjen ja poikien nimiä. Seuraavaksi käydään läpi muutamia yleisiä sanontoja kyseisen maan kielellä ja esitellään lukusanat

yhdestä kymmeneen sekä maan kartta, jossa on kuvia muutamasta maassa luonnonvaraisesti elävästä eläimestä.

Näiden jälkeen ideapankissa on kuvattuna joitakin kyseisessä maassa leikittäviä leikkejä ja pelejä, ja listattuna on myös kirjastosta suomenkielisenä löytyvää kyseisen maan lastenkirjallisuutta. Joihinkin kulttuuriosioihin olen lisäksi kirjannut myös satuja suoraan mapista luettavaksi. Musiikin taikaa -osiossa on linkkejä YouTube-videoihin, joissa esitellään kyseisen maan kansanmusiikkia ja lopuksi osiossa on resepti helppoon paikalliseen leivonnaiseen tai jälkiruokaan. Viimeisenä on vielä lähdeluettelo käytetyistä lähteistä niin, että lähteen lopussa on mainittu sivunumero, josta se viittaa. Tämä helpottaa lähteen sisällön tunnistamista, kun varsinkin ulkomaisilta sivustoilta otetut lähteen saattavat olla nimettyinä niin, ettei nimi kerro sisällöstä paljonkaan. Mapin lopusta löytyy vielä maailmankartta pakattuna kulmalukkoksansioon, jossa se säilyy siistinä ja ehjänä.

7.4 Ideapankin toiminnalliset teemat

Monikulttuurisessa varhaiskasvatusympäristössä vallitsee arvostava ja hyväksyvä ilmapiiri. Lapsia kannustetaan käyttämään omaa äidinkieltään ja esiin nostetaan lasten ja perheiden omia kulttuurisia tapoja. Näiden kielten ja kulttuurien tulisi näkyä myös päiväkodin arjessa ja lisäksi ne tulisi huomioida myös fyysisestä ympäristöstä luotaessa. Varhaiskasvatuksessa voidaan muun muassa kuunnella eri maiden musiikkia, laulaa eri kielillä vaikkapa syntymäpäivälauluja tai päiväkodissa voidaan järjestää eri kulttuurien juhlia. Päiväkodissa voi myös olla esillä esimerkiksi eri kulttuureihin ja kieliin liittyvää materiaalia, kuten yleisiä fraaseja eri kielillä. Myös huoltajat ja monikulttuuriset työntekijät voivat omalta osaltaan olla mukana kehittämässä monikulttuurista varhaiskasvatusympäristöä. (Kivijärvi 2016, 256.)

Alla tarkemmin esittelemiini, ideapankkiin valitsemini toiminnallisiin teemoihin päädyin niin varhaiskasvatusopinnoissani saamani tiedon kuin myös sen kokemuksen kautta, jota olen työharjoitteluissa ja päiväkodissa työskennellessäni saanut. Myös oma kiinnostukseni esimerkiksi musiikkiin ja lukemiseen on vaikuttanut valintaani ja nämä tärkeinä pitämäni teemat ovat näkyneet myös omassa päiväkotityöskentelyssäni. Monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatusta voi lasten kanssa toteuttaa monin eri keinoin, ja mielestäni valitsemani toiminnalliset teemat sopivat aiheen käsittelyyn mainiosti, sillä tällöin kasvatusta tapahtuu lapsille luontaisilla tavoilla toimia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) on lueteltu varhaiskasvatusikäiselle lapselle ominaisia toimintatapoja, joita ovat leikki, liikunta, tutkiminen, kielellinen toiminta sekä taiteellinen kokeminen ja itsensä ilmaiseminen. Lapsen arjessa nämä toiminnot tapahtuvat ”leikillisyyden ilmapiirissä” kietoutuen toisiinsa ja ollen alati läsnä. (Turja 2016, 181.)

7.4.1 Tietoa maasta ja kulttuurista

Tähän osioon keräsin tietoa esimerkiksi maan ilmastosta, pinta-alasta, kielestä, kirjaimista, kansalliseläimistä sekä yleisistä tyttöjen ja poikien nimistä. Lisäksi kirjasin ylös kyseisen maan kielellä lukusanat yhdestä kymmeneen sekä yleisiä fraaseja, ja joidenkin kulttuuriosioden kohdalla myös kielen aakkoset. Osioista löytyvät myös maan lippu ja kartta, ja karttaan olen liittänyt mukaan maassa luonnonvaraisena esiintyvien eläinten kuvia. Olen pyrkinyt nostamaan esiin myös jonkin kyseiseen kulttuuriin liittyvän ominaispiirteen tai muun kiinnostavan asian. Ideapankkimapin lopussa erillisenä osana olevan maailmankartan avulla on mahdollista hahmottaa kulttuuriosioden maiden sijainnit muihin maihin nähden.

Kiinan kulttuuriosiossa mainitsen muun muassa Kiinan muurin ja kerron kiinalaisista keksinnöistä. Luettelen myös yleisiä ja helposti kirjoitettavia kiinankielisiä kirjoitusmerkkejä ja ohjeistan, että lapsia voidaan kehottaa kopioimaan merkkejä paperille tai kirjoittamaan merkkien perusteella lyhyitä lauseita. Romaniasta nostan puolestaan esiin Tonavan suiston, Saamenmaasta kansallisasun ja -musiikin ja Somalia-osiossa avaan maan ilmasto-oloja sekä sitä, mistä ihmiset saavat elantonsa. Venäjä-osiossa (kuvio 1) esittelen muun muassa maan kansalliseläimen ja -puun sekä kyrilliset kirjaimet. Kehotan pankin käyttäjiä lisäksi selvittämään miltä esimerkiksi lasten nimet näyttäisivät kyrillisillä kirjaimilla kirjoitettuna.

Venäjä

- Venäjä on pinta-alaltaan, eli kooltaan maailman suurin maa
- jos ei oteta lukuun eteläisiä tasankoja ja arktisia rannikkoalueita, ovat Venäjän kesät lyhyitä ja lämpimiä ja talvet pitkiä ja kylmiä
- Venäjän virallinen kieli on venäjä
- Venäjällä on käytössä kyrilliset aakkoset
- Venäjän kansalliseläin on karhu
- Venäjän kansallispuu on koivu
- venäläisiä tytön nimiä ovat esim. Anna, Sofiya, Anastasiya ja Dariya
- venäläisiä pojan nimiä ovat esim. Alexander, Daniil, Maxim ja Ivan

Kuinka sanotaan venäjäksi:

Hei	привет [privet]	 <p style="font-size: small; margin: 0;">Maatuska-nukke</p>
Huomenta	доброе утро [dobroje utro]	
Näkemiin (näkemisiin, nähdään)	до свидания [do svidaniya]	
Kaveri	собрат [sobrat]	
Kiitos	спасибо [spasiba]	
Ole hyvä	пожалуйста [pazaluista]	

Askarteluvinkki: kirjassa "Kaiken maailman juhlat: juhla, leikkejä ja askartelua lapsille" (Pieni karhu 2007) kerrotaan sivulla 38 - 39 miten askarrellaan kartongista Maatuska-nukkeja

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/fi/lippu-ven%C3%A4j%C3%A4-ven%C3%A4j%C3%A4n-lippu-tricolor-2465298/>, <http://www.alobals.fi/Maat/Venajae>, <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/russia/rusymbols.htm>, <https://lapsennimi.com/venalaiset-nimet/>, <https://venaja.wordpress.com/kohdellaisuuksia/>, <https://pixhere.com/en/photo/775981>

Kuvio 1: Tietoa maasta ja kulttuurista, Venäjä

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) todetaan lasten olevan tiedonhaluisia ja uteliaita ja pyrkivän ymmärtämään heitä ympäröivää maailmaa oppiakseen toimimaan siinä itselleen merkityksellisellä tavalla sekä tarkoituksenmukaisesti myös toisten näkökulmasta katsottuna. Lapsia kiinnostavat niin he itse ja muut ihmiset kuin heidän sosiaalinen ympäristönsäkin. Lasten tutkimusten kohteena on lisäksi myös sekä luonnon että ihmisen rakentama ympäristö. Lapsi kiinnostuu sellaisista asioista, joita näkee arvostettavan, joten aikuisten ja myös muiden lasten osoittama kiinnostus tiettyä ilmiötä kohtaan onkin keskeistä oppimismotivaation herättämiseksi. Tärkeää on herättää lasten tietoisuus ja kannustaa heitä kyselemään, havainnoimaan ja keskustelemaan asioista. (Turja 2016, 181, 189.)

Niemi (2000) on todennut lapsen oppivan kokonaisvaltaisesti. Oppimista tapahtuu jatkuvasti lapsen ollessa mukana toiminnassa ja hänen saadessaan kokemuksia ja elämyksiä ympäristönsä kanssa vuorovaikutuksessa ollessaan. Kronqvist (2012) esittääkin, että oppiminen voidaan nähdä lapsen toimintajärjestelmän laajentumisena, eli lapsen oppiessa lisääntyvät myös tämän toimintajärjestelmän ulottuvuudet. Kronqvistin mukaan kehitys voidaan nähdä ”oppimisen yksilöllisenä polkuna”, ja hän toteaaakin oppimisen ja kehityksen olevan lähellä toisiaan. Rongas puolestaan on luetellut tärkeimpinä oppimiseen liittyvinä tiedonkäsittelytapauksina tarkkaavaisuuden, muistin toiminnan, ajattelun, havaitsemisen, vireyden ja aistitoiminnot sekä tiedonkäsittelytoimintojen säätelyn ja suuntaamisen. (Koivunen & Lehtinen 2015, 147.)

7.4.2 Pelit ja leikit

Ideapankin pelit ja leikit -osioon kokosin tiettyssä kulttuuriympäristössä pelattavia pelejä ja siinä leikittäviä leikkejä noin neljän pelin tai leikin verran jokaiseen kulttuuriolosuhteeseen. Joihinkin kulttuureihin liittyviä pelejä ja leikkejä löytyi suomenkielisiltä internetsivuilta, mutta paljon hyödynsin myös englanninkielisiä sivustoja. Monissa löytämissäni peleissä ja leikeissä on huomattavissa juonellisia samankaltaisuuksia suomalaisten vastaavatyyppeiden pelien kanssa, mutta pelien hahmot ovat sitten kulttuurista kumpuavia. Tämä samankaltaisuus oli mielenkiintoinen huomio ja vahvistaa mielestäni osaltaan ajatusta siitä, että vaikka olisimme eri kulttuureista, olemme silti ihmisiä tapoinemme ja toiminemme pohjimmiltaan melko samanlaisia.

Somalian kulttuuriolosuhteiden leikkejä ja pelejä -toimintaosiossa (kuvio 2) mainitussa Herra Leijona -leikissä on samanlaisia elementtejä kuin Suomessa leikittävässä Kuka pelkää mustekalaa -leikissä. Saamelainen Vasanmerkinä-peli muistuttaa puolestaan paljon tuttua polttopalloa, vaikkakin siinä heti pelin alkaessa on ulkoringissä jo useampi pelaaja, eli ”poromies” yrittämässä saada pallon avulla itselleen ”poroja”, jotka sitten ”merkataan”

poromiehen merkkiin tietynvärisellä pyykkipojalla. Venäläinen karhuleikki muistuttaa monissa päiväkodeissakin leikittävää Karhu nukkuu -laululeikkiä, mutta siinä ei kierretä piirissä karhun ympärillä, vaan poimitaan karhun ympäriltä “sieniä ja marjoja” lorua lausuen.

4

Afrikkalaisia leikkejä ja pelejä

Herra Leijona

”Yksi lapsista on Herra Leijona. Muut seisovat huoneen / kentän toisella laidalla, Herra Leijona vastakkaisella laidalla. Osallistujat kysyvät yhteen ääneen leijonalta: ”Paljonko kello on, Herra Leijona?” Leijona vastaa: ”Vielä ei ole aika.”

Muutaman kyselykerran jälkeen leijona vastaa: ”NYTT! Silloin muut lähtevät juoksemaan leijonan suuntaan. Leijona yrittää ottaa muita kiinni ja kiinni jääneet jäävät vangeiksi. Sekä leijona että osallistujat juoksevat aina eteenpäin. Leijona ei saa kääntyä tulosuuntaansa.

Leikki jatkuu, kunnes kaikki ovat jääneet vangeiksi. Jos leijona ei saa ketään kiinni kolmella kerralla, on leijona sairas ja tilalle valitaan uusi leijona. Jos taas leijona on liian etevä, tulee hänen saada jokaisella kerralla vähintään kolme osallistujaa kiinni”. (Lähde: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35393&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Millä sormella piirsin?

”Yksi lapsista on piirtäjä. Hän piirtää vuorotellen kunkin lapsen selkään jollakin sormellaan ja sanoo samalla: ”Piirrän käärmeen selkääsi, millä sormella piirsin?” Se, jonka selkään on piirretty, yrittää arvata oikean sormen.

Jos leikkijä arvaa oikein, hän menee huoneen vasemmalle reunalle. Jos hän arvaa väärin, menee hän huoneen oikealle reunalle.

Kun kaikki osallistujat ovat huoneen jommallakummalla laidalla, muodostuu heistä kaksi joukkuetta. Joukkueet menevät vastakkain jonaihin ja ottavat toisiaan kiinni vyötäröltä. Jonojen ensimmäiset ottavat toisiaan käsistä kiinni ja alkavat vetää omiin suuntiinsa kuten köydenvetokilpailussa.

Jos joukkueet ovat epätasaiset, piirtäjä voi arvuuttaa suuremman joukkueen jäseniä uudestaan ennen vetokilpailua”. (Lähde: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35395&contentlan=1&culture=fi-FI>)

KUUN KUUN (Somalia)

Leikissä on mukana 5 – 10 lasta. Muut istuvat maahan piiriin ja yksi pelaajista laskee piiriin keskellä kymmeneen istujien jalkoja laskien. Kymmenes jalka otetaan aina pelistä pois, eli laitetaan koukkuun. Lapsesta, jonka molemmat jalat ovat ensimmäisenä pelistä pois, tulee seuraava laskija. Edellinen laskija menee piiriin ja peli alkaa alusta. (Lähde: http://info.edu.turku.fi/koulutiikkele/kuunkuun_fin.pdf)

Kuvio 2: Pelit ja leikit, Somalia

Leikkimistä esiintyy kaikissa yhteiskunnissa. Lapset leikkivät riippumatta asuinpaikasta tai siitä mitä kieltä he puhuvat. Leikkiminen on niin tavanomaista ja niin luonnollisesti lapsille kuuluvaksi ajateltua, että joissakin kulttuureissa leikkimisen nähdään olevan lasten työtä. Leikeissä on tutkimusten mukaan nähtävissä kulttuurisia eroavaisuuksia ja eri kulttuureissa leikkiminen ymmärretään ja siihen reagoidaan eri tavalla. Leikkimisen voidaan nähdä olevan kulttuurista kumpuavaa, sillä se kulttuuri, jossa lapset elävät, vaikuttaa myös heidän leikkeihinsä. Kun lapset matkivat leikeissään aikuisten toimia, tuovat he leikkiinsä osan kulttuuriaan. Lapset voivat leikkiessään kulttuuristaan riippuen esimerkiksi paimentaa karjaa, korjata riisiä, matkia televisiosarjan hahmoja tai leikkiä syntymäpäiväkutsuja. (Gosso 2010, 80.)

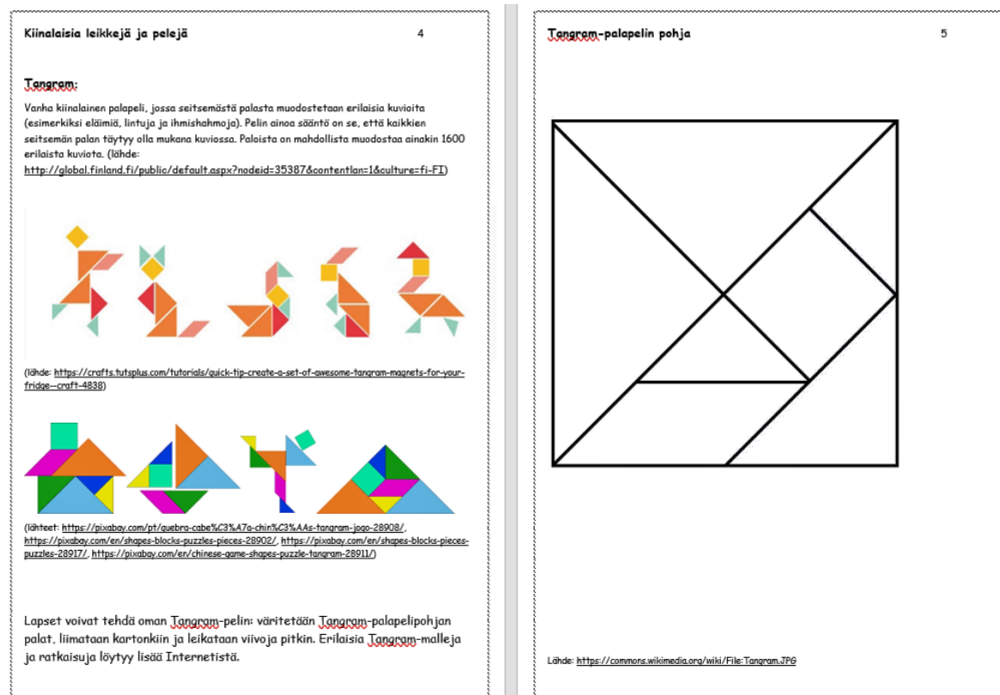
Leikkiä voi yksin, kaksin tai porukalla. Leikki tunne ikärajaa tai kieltä, eli leikkiä voivat kaikenikäiset ja leikkiä voidaan ilman yhteistä kieltä. Leikkiminen on välttämätöntä lapsen

kognitiiviselle, emotionaaliselle ja sosiaaliselle kehitykselle ja se vahvistaa lasta tuoden tälle iloa. Leikkiessään lapsi voi ilman epäonnistumisen pelkoa harjoitella erilaisia taitoja, ja lapsen innostusta omaksua asioita leikinomaisesti voidaan hyödyntää esimerkiksi opettaessa hänelle arjen toimia sekä tietoja ja hyviä tapoja. Leikkiessään lapsi oppii niin sosiaalisia taitoja kuin vuorovaikutus- ja kuuntelemisenkin taitoja. Myös kognitiiviset toiminnot saavat pelien ja leikkien tiimellyksessä harjoitusta, sillä monissa peleissä ja leikeissä vaaditaan ymmärtämistä, ajattelua, kokeilemistä ja ongelmanratkaisutaitoa. (Leikki tekee hyvää. Kaikille. Päiväämätön.)

7.4.3 Kädentaidot

Kolmessa kulttuuriolosuhteissa olen esitellyt jonkin kulttuurille ominaisen kädentaitoihin kuuluvan toiminnan. Kädentaitoihin liittyvää erillistä osiota en ollut suunnitellut ideapankkiin sisällyttäväni, mutta kun hauskoja askarteluideoita materiaaleja etsiessäni löysin, halusin myös ne osaksi ideapankkia sisällyttää. Kokemukseni mukaan lapset nauttivat ikätasolleen sopivasta askartelusta, ja luonnollisesti askarrellessa kehittyvät myös muun muassa heidän hienomotoriset taitonsa, keskittymis- ja koordinaatiokykynsä sekä havainnointitaitonsa.

Kiinan kulttuuriolosuhteissa ohjeistan, miten lapset voivat tehdä itselleen Tangram-palapelin ja esittelen myös esimerkkejä sen kokoamiseksi (kuvio 3). Tangram on kiinalainen palapeli, jossa seitsemästä palasta muodostetaan erilaisia kuvioita niin, että kaikki palat ovat käytössä. Kuviot voivat esittää esimerkiksi eläimiä, ihmishahmoja tai vaikkapa taloja tai kulkuneuvoja. Saamenmaasta kertovassa osiossa esittelen risuporon askarteluohjeen. Tässä askartelussa haaroittuneesta risusta muodostuu sitä tietyllä tavalla taittelemalla poron päätä ja sarvia muistuttava figuuri. Venäjä-osiossa olen kertonut vinkin kirjasta, josta löytyy ohje kartongista valmistettavaan Maatuskanukkeihin. Tarkoitukseni oli ensin kopioida ohje kirjasta ideapankkiin lisättäväksi, mutta se jäi tekemättä, sillä kopioiminen olisi rikkonut kirjassa mainittuja tekijänoikeuksia.

Kuvio 3: Kädentaidot - Tangram, Kiina

Tavoitteina kädentaitoja harjoitettaessa voidaan nähdä olevan esimerkiksi ajattelun herättämisen, oivaltamisen, käsien taitojen kehittämisen sekä ilon tuottamisen. Kädentaitojen kautta lapsi saa “minä-osaansa” sellaisia kokemuksia, joilla on merkittävä vaikutus onnistumiseen ja oppimiseen. Käsillä tekemisen ilo syntyy siitä, että lapsi saa tehdä, tutkia ja kokeilla ja kokea onnistumisen tunteita. Vaikka valmiin tuotoksen aikaansaamaa mielihyvää ei väheksyä pidäkään, ei toiminnan tulos ole aina välttämättä tärkeintä, vaan ilo saattaa löytyä jo pelkästään siitä, että omilla käsillä saa tehdä jotakin. (Karppinen, 2009, 56 - 57.)

Ominaista käsitöille on se, että tuotokset ovat kosketeltavissa olevia ja käyttökelpoisia. Lasten käden jälki voi näkyä päiväkodissa muutenkin kuin perinteisen askartelun kautta. Kädentaitoihin innostava ympäristö on sellainen, jossa lapset voivat tehdä ja näperrellä myös omatoimisesti. Lapset voivat lisäksi vaikuttaa omalta osaltaan yhteisten tilojen viihtyvyyteen vaikkapa kuvioimalla yhdessä ikkunoita tai kankaita. Kun lasta osataan arvostaa tekijänä, pystyy hän itsekin arvostamaan niin omia kuin toistenkin töitä, ja kun kasvattaja itse näyttää esimerkkinä kädentöistä ilahduttavina ja nautittavina toimina, innostaa hän samalla myös lapsia tekemään ja kokeilemaan. (Karppinen, 2009, 65.)

7.4.4 Lastenkirjallisuus

Sadut, kuten myös muu lastenkirjallisuus, ovat olennainen osa päiväkodin arkea, joten koin tärkeänä käsitellä monikulttuurisuutta ja suvaitsevaisuutta myös niiden kautta nähtynä. Olenkin luetellut ideapankkiin eri kulttuuriosioihin joitakin sellaisia kirjoja, joita on kyseisen kulttuurin edustajan kirjoittamista saduista ja tarinoista suomennettu, tai jotka muuten liittyvät kyseiseen kulttuuriin. Joihinkin kulttuuriosioihin olen myös ottanut mukaan muutaman sadun, joita voi lukea lapsille suoraan ideapankista, ja esimerkiksi Romania-osiossa on annettu linkki Yle Areenan sivustoon, josta on mahdollista kuunnella satu ääneen luettuna. Ohjeistan osiossa, että kirjallisuutta voi käyttää satuhetkissä tai vaikka nukketatterin tai näytelmän perustana. Ehdotan vielä, että lapset voivat piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sen opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin. Tärkeänä pidin lisäksi sitä, että lähes kaikki osioissa luettelemani kirjallisuus on lainattavissa kirjastoista. Ainakin pääkaupunkiseudun Helmet-kirjastoista kaikki mainitsemani kirjat löytyvät.

Venäjä-osioon lastenkirjallisuutta etsiessäni vaihtoehtoista oli lähes runsaudenpulaa, eli venäläistä lastenkirjallisuutta näyttää suomennetun paljon. Myös Saamen kulttuuriin liittyvää lastenkirjallisuutta (kuvio 4) löytyi yllättävän runsaasti muun muassa kirjaston valikoimista, kun taas romanialaisia satuja ja tarinoita en onnistunut löytämään muuta kuin joistakin sellaisista kirjoista, joihin on koottu satuja eri kulttuureista, sekä joitakin englanninkielisiltä internetsivustoilta. Somalian ja Kiinan kulttuurien osioihin löysin listattavaksi muutamia kirjaehdotuksia, ja olinkin hieman yllättynyt siitä, etten kiinalaisia satuja näytä suomennetun niin suurissa määrin kuin etukäteen olin kuvitellut. Näihin kahteen osioon otinkin sitten mukaan eri internetsivustoilta löytämiäni satuja, joista Somalia-osion sadun käänsin englannista suomeksi.

6

Saamelaista lastenkirjallisuutta

satuhetkiin tai vaikkapa nukketatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

Aurinkolintu ja kaamoksen korppi / Leena Laulajainen; kuvitus: Anna-Liisa Hakkarainen (Tammi 2000)

Halstameijänän noita / Rauna Paadan-Leivo, Aletta Ranttila (Dayvi Girji 1990)

Kufitarten ja staalojen mailla: tarinoita Pohjolasta / tekstit: Eeva-Liisa Kinnunen; kuvat: Markku Tantu (Suomalaisen kirjallisuuden seura 1991)

Lentonoidan poika: saamelaisia satuja / Annukka ja Samuli Aikio; kuv. Riitta-Kaarina Tikkamäki (WSOY 1978)

Sammeli / Leena Laulajainen; kuvat: Mika Launis (Weilin + Göös 1985)

Unni-Jumi, Lapin mahtava noita / Taru Tolsa-Repo; kuv. Hannu Lukkarinen (WSOY 1985)

Luettelut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Shamaari ja taikarumpu (Mauri Kunnaksen tarinasta "Joulupukki ja noitarumpu")
Kuvan lähde: <https://areenayle.fi/1-908316>

Kuvio 4: Lastenkirjallisuus, Saame

Lastenkirjallisuus kuvastaa aina omaa aikaansa, vaikkei se kuitenkaan pelkkä todellisuuden heijastuma olekaan. Lastenkirjallisuus avaa myös ovia maailmaan, sillä lukemalla voimme muun muassa saada tietoa meille vieraista kulttuureista ja kokea kuvien ja tekstin kautta erilaisia kulttuureja. Horning ja Kruse (1991) ovatkin todenneet, etteivät lapset ole varustettuja nykyhetkeen tai tulevaan, elleivät he pysty näkemään kirjoissa monikulttuurisen yhteiskunnan heijastumaa. Laukka (2001) puolestaan on todennut kuvakirjojen, sen lisäksi että ne siirtävät tietoa ja asenteita, olevan merkityksellisiä myös tietoa ja asenteita tuottavina kohteina. Laukan mukaan lapsi oppii kuvista ottamalla niistä vastaa viestejä, jotka kertovat esimerkiksi tekijän eettisestä näkemyksestä tai ihmiskuvasta. Nämä viestit saattavat sitten suodattua osaksi lapsen maailmankuvaa. (Pesonen 2013, 66.)

Kirjat kutsuvat lapsia lukemaan ja oppimaan, lisäävät mielikuvitusta tarjoten lapsille "eettistä mielihyvää" ja tukevat lasten kehitystä ja kasvua esimerkiksi kieltä oppiessa. Kirjallisuuden kautta lapset sosiaalistuvat niin kansalaisiksi, yhteiskunnan jäseniksi kuin maailmankansalaisiksikin, mikä osaltaan saattaa tarjota lapsille keinoja ymmärtää

ympäristössämme tapahtuneita muutoksia. Lastenkirjallisuuden avulla pystytään tukemaan muualta Suomeen tulleiden kotoutumista vahvistamalla lukemisen kautta niin tulijoiden suomen kielen kuin omankin äidinkielen oppimista. Tarinat, joihin lapset voivat samaistua ja josta he saavat lohdutusta, saattavat lisäksi auttaa erilaisten traumojen kanssa painivia lapsia, sillä lasten on vaikea puhua esimerkiksi sodasta, pakolaisuudesta, adoptiosta tai rakkaista ihmisistä eroamisista. (Rastas 2013, 7, 10 - 11.)

7.4.5 Musiikki

Satujen lisäksi myös musiikki kuuluu olennaisena osana varhaiskasvatukseen. Musiikin taikaa - osiossa olen jakanut YouTube-linkkejä kyseisen kulttuurin perinnesiikkivideoihin, ja ohjannut muun muassa kysymyksiä esittämällä, miten osiota voisi lasten kanssa käsitellä. Lapsia voisi musiikkia kuunnellessaan pyytää pohtimaan miltä musiikki tuntuu tai että miten se saa kehon liikkumaan. Totean osiossa lisäksi, että musiikkia on mahdollista myös maalata tai piirtää.

Ehdotan, että lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana ja totean, että soittimia voi tehdä myös itse joko mielikuvitusta tai internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen. Kerron vielä, että opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuina monista laulukirjoista. Kysyn lisäksi, voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kielisen laulun. Osiossa olen esitellyt kuvien muodossa myös joitakin kyseisen kulttuurin perinnesoittimia. Esimerkiksi Saame-osiossa olen jakanut linkkejä joikulauluesityksiin ja Romania-osuudessa (kuvio 5) kolmeen paimenlauluesitykseen.

6

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Romanialaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Up on the mountain top - Romanian old shepherd song
Nineta Popa Ionescu - *Sus in varful muntelui*
<https://www.youtube.com/watch?v=bh49LoQCv6U>

Sărbă ciobănească / Pastoral dance
<https://www.youtube.com/watch?v=broZdakO4Dw>

Romanian Traditional Music (Suita orchestrala din Ardeal)
https://www.youtube.com/watch?v=4qrFMnU_dpU

Kuvio 5: Musiikki, Romania

Internet-linkkien kautta musiikin kuunteleminen onnistuu parhaiten siten, että ennen toimintatuokion aloittamista avataan mapin alkusivuilla mainitsemani linkin kautta ideapankin sähköinen versio, jolloin musiikkivideolinkkien avaaminen käy helposti ja nopeasti. Mielenkiintoista olisi ollut esitellä tässä osiossa lisäksi jokin kulttuuriosioiden kulttuuriin kuuluva lastenlaulu nuotteineen, mutta tämä osoittautui käytännössä melko haastavaksi toteuttaa, sillä en esimerkiksi kirjaston kokoelmista löytänyt kulttuuriosioiden maiden kielisiä lastenlaulukirjoja. Myös tekijänoikeudelliset syyt olisivat osaltaan hankaloittaneet idean toteutusta, joten jouduin ajatuksesta luopumaan.

Marjasen (2009) mukaan musiikki on sekä yhteisöllinen että yksilöllinen osa yhteisöjä ja kulttuuria, ja sen vaikutukset niin yhteisöihin kuin meihin yksilöinäkin, ovat syvempiä kuin voisimme arvatakaan. Musiikki yhdistää meitä toisiimme ja muovaa kokemusten kautta maailmaamme. Se myös vahvistaa läsnäolon, itseilmaisuuden ja kuuntelemisen taitoja. Marjanen toteaa yhteismusisoinnin olevan kaikkien saavutettavissa ja että musisoinnin avulla voidaan kehittää muun muassa kognitiivisia taitoja. Myös musiikin ja kielen tuottamiseen tarvitaan samanlaisia elementtejä, ja nämä musiikin ja kielen yhteiset rakenteet voidaankin nähdä

osana vuorovaikutuksellisen toiminnan perustaa. Patelin (2008) ja Gruhnin & Rauscherin (2008) mukaan neurologisista tutkimuksista onkin saatu viitteitä siitä, että musiikin ja kielen välillä on vahva yhteys. (Marjanen. Päiväämätön. 7, 9, 17 - 18, 47 - 48.)

Marjanen (2002, 2005) on todennut, että lasten kanssa työskennellessä tulee musiikkia lähestyä siten, että liikkeelle lähdetään rytmi sekä lapsen oma keho ja ääni huomioiden. Marjanen on lisäksi todennut, että kun musiikkitoimintaa suunnitellaan, tulee huomioida myös se seikka, että musiikki on keino tarjota lapselle syvätasoinen kokemus, jonka avulla hän pystyy avautumaan opittavalle aiheelle. Tällaisen flow-kokemuksen myötä lapsen on musiikin kautta mahdollista työstää niin sisäsyntyistä musiikillista tarvettaan kuin muitakin tarpeitaan. Sirkka Valkola-Laine on puolestaan MLKO ry:n toimintakertomuksessa (2002) korostanut lasten kanssa musisoitaessa niin ilon, hauskuuden ja leikillisyyden kuin kuuntelemisen taidonkin merkitystä musiikkia opittaessa. Hänen mukaansa tärkeää on myös jo varhaisessa vaiheessa pyrkiä herätteleämään lasten musiikillista lahjakkuutta. (Marjanen 2009, 389 - 390, 393.)

Fredrikson (1994, 2009) näkee lapsen toimivan paljolti leikin kautta, jolloin se on myös musiikillisesti ajatellen hänelle luonnollinen ympäristö oppia. Musiikillinen kehitys kuuluu osana lapsen sosiaaliseen kehitykseen, jonka aikana lapsi oppii oman kulttuurinsa ominaispiirteitä. Lapsi oppii oman kasvuympäristönsä kulttuuriperimän myös musiikillisen merkityksen näkökulmasta katsoen ja kun hän leikkiessään tekee oivalluksia omien musiikkikokemustensa kautta, on sillä suuri merkitys myös oppimiselle. Osana eettistä suuntautumista musiikki liittyy luontevana osana muihin vastaaviin alueisiin, kuten draamaan, kuvalliseen ilmaisuun, kädentaitojen kehittämiseen ja lastenkirjallisuuteen. (Ruokonen, I. 2016, 125, 128.)

7.4.6 Ruokakulttuurit

Kulttuureihin ja niiden tapoihin on mahdollista tutustua myös niiden ruokakulttuurin kautta, joten myös tähän liittyvän osion tahdoin ideapankkiin sisällyttää toteutettavaksi niissä päiväkodeissa, joissa ruuanlaitto lasten kanssa on mahdollista. Niissä päiväkodeissa, joissa keittiötila tai vastaava ei ole lasten käytössä, voidaan reseptit kiinnostuksen mukaan jakaa vaikkapa lasten huoltajille kotona lasten kanssa toteutettavaksi. Reseptit ovat helppoja toteuttaa ja lapset voivat olla mukana esimerkiksi mittaamassa aineksia, sekoittamassa taikinaa ja myös mahdollisessa koristeluvaiheessa. Reseptien yhteyteen olen lisännyt myös kuvan valmiista tuotteesta ja joidenkin kulttuurirosioiden osalta avannut lisäksi hieman reseptin taustaa.

Kiina-osiossa kerron kiinalaisessa keittiössä tärkeästä viiden perusmaun harmoniasta ruuanlaitossa ja esittelen karamellisoitujen banaanien reseptin (kuvio 6). Romania-osiossa on annettu ohje Romaniassa suosittuun jälkiruoan tekemiseen ja Venäjä-osiesta löytyy ohje

Sharlotka-omenapiirakan tekemiseen. Somalia-osiossa esittelen puolestaan somalialaisten Anjeero-lettujen teko-ohjeen ja kerron myös siitä, mistä eri aineksista päivän ruokailut Somaliassa saattavat koostua. Saame-osiossa olen esitellyt sellaiset kolme välipalaohjetta, joiden tekemiseen ei tarvita liettä tai uunia.

10

Kiinalaisille ruoka, syöminen ja ruuasta nauttiminen ovat tärkeitä asioita. Tärkeää on esimerkiksi, minkä väristä, tuoksuista, makuista ja muotoista ruoka on. Kiinalaisessa keittiössä ruuan maut on luokiteltu viiteen perusmakuun: suolainen, makea, hapan, tulinen ja karvas. (lähde: <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/tietoa/kiinasjk10.html>)

Kiinassa syödään mm. karamellisoituja hedelmiä. Alla on helppo ohje karamellibanaanien tekoon:

Ainekset

4 annosta

1	4	pieniä banaania
2	50 g	voita
3	2 rkl	sokeria
4	2 rkl	siirappia
5		(riippaus kanelia)

Lisäksi vaniljajäätelöä

Kuori ja halkaise banaanit pitkittäin. Sulata voi pannulla, lisää siirappi ja sokeri, kiehauta seos. Lisää banaanit pannulle ja paista keskilämmöllä pari minuuttia molemmin puolin. Tarjoa banaanit lämpiminä jäätelön kanssa. (lähde: <https://www.yhteishyva.fi/reseptit/karamellibanaanit/044563>)

Kuvio 6: Ruokakulttuurit - karamellisoidut banaanit, Kiina

Emmi Tuominen (2017) on todennut kulttuurin ja ruoan olevan yhteensopiva pari, eli monikulttuurisuuteen ja eri kulttuureihin on mahdollista tutustua myös ruoan kautta. Ruoka on toimiva pedagoginen väline osana monikulttuurisuuskasvatusta, sillä se on kulttuurisessa mielessä arkisuutensa ohella kuitenkin tärkeä aihe. Niin ruokakasvatuksessa yleensä, kuin eri kulttuurienkin kohtaamisessa, korostuu yhdessä syömisen merkitys, ja yhteiset ruokailut ovatkin ihmisille tärkeitä kulttuurista riippumatta. Yhteisen pöydän äärellä on mahdollisuus oppia uutta ja monikulttuurisuuteen liittyvien tietojen ja taitojen omaksuminen onkin tärkeää jokaiselle. (Skippari 2017.)

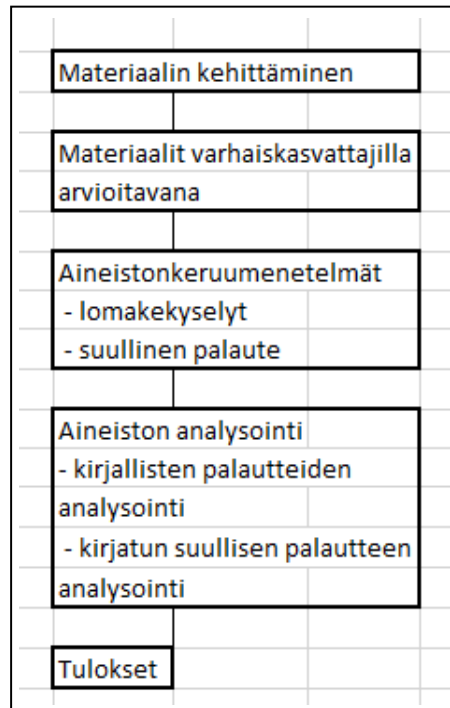
Varhaiskasvatuksen ruokakasvatuksella pystytään osaltaan tukemaan eri kulttuuritaustaisia lapsia. Maahanmuuttajalapsen on tärkeää saada tietoa myös omasta kulttuuriperinnöstään ja ruokakasvatus mahdollistaakin hänelle paljon luonnollisia oppimistilanteita. Lasten perheiltä voidaan tiedustella heidän ruoanvalmistustavoistaan ja perheet voivat oman ruokakulttuurinsa kautta hyödyttää varhaiskasvatuksen ruokakasvatusta kertomalla omasta ruokakulttuuristaan, ruoistaan, niiden valmistuksesta ja vaikka ruoan kasvattamisestakin. Tällöin myös perhe saa kokemuksen siitä, että heistä, heidän tavoistaan ja heidän kulttuuristaan ollaan kiinnostuneita. Päiväkotien perheilloissa voitaisiinkin tutustua hoidossa olevien lasten omien kulttuurien ruokiin ja samalla yhdessä syödessä ja ruokia maistellessa tutustuttaisiin myös toisiinsa. (Naalisvaara 2014, 87.)

8 Tutkielman materiaalit varhaiskasvattajien arvioimana

Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään tutkivalla asenteella, jolla tarkoitetaan valintojen tarkastelua ja niiden perustelua nojautumalla aiheita koskevaan tietoperustaan, joka kootaan oman alan kirjallisuudesta. Tutkivalla asenteella ja kriittisyyttä käyttäen voidaan toteuttaa myös opinnäytetyön kokonaisuuden arviointi, joka voi kohdistua esimerkiksi työn ideaan ja sen toteutustapaan sekä arvioon opinnäytetyön kieliasusta ja prosessin raportoinnista. (Vilka & Airaksinen 2003, 154, 157, 159 - 160.)

Aineiston keruuta määrittävät muun muassa arvioinnin kohde, tarkoitus ja arviointikysymykset. Arviointityökalut ovat sellaisia toiminnan ja arvioinnin työmenetelmiä, joiden avulla saatuja tuotoksia on mahdollista dokumentoituna hyödyntää arvioinnin aineistona. Vaikka aineistonkeruumenetelmän ovatkin suunniteltu pääasiassa aineistonkeruuseen, voi niitä arviointityökalujen ohella hyödyntää myös arvioinnissa. Aineistonkeruumenetelmää valitessa tulee pohtia, pystytäänkö sillä keräämään sellaista tietoa, joka vastaa arvioinnin tarpeeseen ja että onko menetelmällä kerätty tieto kohteen kannalta oleellista. Laadullisia aineistonkeruumenetelmiä ovat muun muassa kyselyt, havainnointi, haastattelut ja tarinat. (Lyytikäinen 2013.)

Arviointiprosessin kulkua selkeyttämään laadin kuvion (kuvio 7). Esittelen seuraavaksi produktini aineistonkeruuprosessia ja kerätyn aineiston analysointia, jonka jälkeen esittelen tulokset. Vein kehittämäni ideapankin toukokuussa Koskimyllyn päiväkotiiin varhaiskasvattajien arvioitavaksi. Kävin päiväkodilla muutamaan otteeseen lukemassa kertyneet palautteet, joiden perusteella kehitin produktiani edelleen. Päiväkoti sulki ovensa kesäksi, joten juhannusviikolla kävin hakemassa mapin päiväkodilta ja sovin että palautan sen heidän käyttöönsä opinnäytetyöni valmistuttua.

Kuvio 7: Arviointiprosessi, arvioijina varhaiskasvattajat

8.1 Tutkimuskysymys aineiston arvioimiseksi

Kanasen (2014, 50 - 51) mukaan toiminta- tai kehittämistutkimuksessa ongelma on mahdollista muuttaa kehityskohteeksi, eli ongelma joko pienennetään tai se poistetaan. Tässä onkin nähtävissä perinteisen, eli laadullisen tai määrällisen tutkimuksen, ja kehittämistutkimuksen välinen ero. Esimerkiksi laadullinen tutkimus tuottaa ainoastaan kuvauksen ilmiöstä ja ymmärryksen siitä. Tehtäessä kehittämis- tai toimintatutkimusta ei riitä, että ongelma todetaan, vaan sen poistaminen vaatii muutokseen johtavaa toimintaa. Ratkaisun löydyttyä sen toimivuus testataan myös käytännössä. Tämä Kanasen esittämä kuvaus kehittämistutkimuksen mahdollisuuksista kuvastaa mielestäni hyvin myös toiminnallisen opinnäytetyöni prosessia.

Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena on ollut suunnitella varhaiskasvatukseen monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi ideapankki, josta on helppo löytää tietoa ja ideoita päiväkodin monikulttuurisuuskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tarkoitukseni onkin, kehittämällä ideapankki, ollut helpottaa varhaiskasvattajien monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelutyötä ja toteutettujen toimintahetkien kautta lisätä myös suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä kulttuureista.

Kehittämistoimintaani on koko prosessin ajan ohjannut asettamani tutkimuskysymys “millainen ideapankin tulisi olla, että se hyödyttäisi monikulttuurisuuskasvatusta varhaiskasvatuksessa”. Kanasen (2014, 41 - 42) mukaan tutkimuskysymys ratkaistaan tiedon, eli kerätyn aineiston avulla. Valittavat tiedonkeruumenetelmät riippuvat tutkimusotteesta, jolloin esimerkiksi laadullisen tutkimuksen kyseessä ollessa aineistona ovat muun muassa erilaiset dokumentit, havainnointi ja haastattelut.

Pohdin tarkkaan, mitkä olisivat ne aineistonkeruumenetelmät, joiden avulla parhaiten saisin näkyviin varhaiskasvattajien mielipiteet siitä, onko ideapankki monikulttuurisuuskasvatusta hyödyttävä. Harkinnan jälkeen, huomioiden sekä päiväkodin kiireisen kevätajan, että omat rajalliset resurssini, päädyin siihen, että tutkimuskysymyksen ratkaisemiseen sopivia tiedonkeruumenetelmiä ovat kyselyt niin lomakkeita hyödyntäen kuin suullisestikin toteutettuna.

8.2 Aineiston keruu

Arviointi ja palaute ovat osa tuotteistamisprosessia. Eräs keino palautteen saamiseksi on testata tuotetta jo valmisteluvaiheessa, jolloin koekäyttäjänä voivat olla esimerkiksi tuotteen tilaajat. Tällainen esitestaustilanne olisi hyvä pystyä toteuttamaan mahdollisimman todenmukaisessa arjen tilanteessa ja siten, että myös testaajalla itsellään on mahdollisuus esittää ratkaisu- ja muutosehdotuksia. Tuotteen viimeistely alkaa testauksesta saatujen kokemusten ja palautteen pohjalta. (Jämsä & Manninen 2000, 80 - 81.) Koskimyllyn päiväkodin varhaiskasvattajat testasivat ideapankin toimivuutta osana omaa työskentelyään ja palautetta annettiin myös produktin sisällöstä ja rakenteesta.

Produktini toimivuutta arvioin muun muassa varhaiskasvattajilta lomakekyselyiden ja suullisen kyselyn kautta saadun palautteen avulla. Nämä keinot koin toimiviksi ja riittäviksi arvioinninkeruumenetelmiksi, sillä niiden kautta sain kysymykset tarkasti asettamalla monipuolisesti ja laajasti tietoa produktin toimivuudesta. Suullisen palautteen pyytämisen ja lomakekyselyn hyvänä puolena pidin myös sitä, että vastaajilla oli avointen kysymysten kautta mahdollisuus kertoa todellinen mielipiteensä ja vastata niin laajasti kuin halusi. Suullisen palautteen luotettavuutta saattaa tosin heikentää se seikka, että vastaajien voi olla vaikea antaa mahdollista negatiivista palautetta suoraan produktin kehittäjälle.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä saadun tiedon laatuun pyritään vaikuttamaan käyttämällä valmiita perustasoisia tutkimuskäytäntöjä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi laadullisen tutkimusmenetelmän kyseessä ollessa sitä, että aineistoa kerätään käyttäen joko ryhmille tai yksilöille suunnattua lomake- tai teemahaastattelua. Kysymykset ovat tällaisissa haastatteluissa avoimia liittyen teemaan tai asiaan. (Vilka & Airaksinen 2003, 57, 64.)

Kyselyssä kysymysten muoto on vakioitu, eli kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat ja siten, että ne kysytään aina samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Vastaaaja lukee itse kysymyksen ja vastaa siihen. Kyselylomaketta voidaan käyttää esimerkiksi mielipiteen tai asenteen selvittämiseen ja niiden avulla voidaan kerätä tietoja muun muassa toiminnasta tai arvoista. Kyselylomakkeissa voidaan lisäksi pyytää arviointeja tai perusteluja toiminnalle ja mielipiteille. Kysymyksiä tehtäessä käytetään yleensä kolmea muotoa: avoimia kysymyksiä, joissa esitetään kysymys ja jätetään tyhjää tilaa vastaamista varten, monivalintakysymyksiä, joissa vastaaja merkitsee rastin valitseman valmiin vastausvaihtoehdon kohdalle ja asteikkoihin perustuvia kysymyksiä, joissa vastaajalle esitetään väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008,192 - 195; Vilka 2007, 28.)

Palautelomakkeessa (liite 3) pyydetään varhaiskasvattajia kertomaan anonyymeina, mihin osaan produktia palaute liittyy. Asettamissani kysymyksissä kysytään, sisältääkö ideapankki tarpeeksi ja sopivan tyyppistä tietoa kulttuureista ja että onko pankki tarpeeksi selkeä, monipuolinen, mielenkiintoinen tai innostava. Lisäksi tiedustellaan, onko ideapankin rakenne sellainen, että se toimii lasten kanssa toimittaessa ja että puuttuuko pankista jotakin, tai mitä voisi muuttaa tai ehkä jopa poistaa. Lopuksi mahdollistetaan vielä muun palautteen antamisen kysymyksellä ”Mitä muuta?”

Havainnointi- ja arviointilomakkeen (liite 4), laadin varhaiskasvattajien käyttöön, että he pystyisivät arvioimaan ideapankin toimivuutta päiväkodin arjessa itsenäisesti toteuttamissaan toimintahetkissä. Palautelomakkeen tavoin varhaiskasvattajat kirjaavat arvionsa lomakkeeseen anonyymeina. Lomakkeessa pyydetään ensin kertomaan toiminnan aihe, eli että mihin ideapankin osioon arviointi liittyy. Asettamissani kysymyksissä kysytään, saavuttiko ideapankin avulla toteutettu toimintahetki monikulttuurisuuskasvatukselle asetetut tavoitteet, ja että millä tavalla tämä näkyi toiminnassa. Seuraavaksi kysytään, sisälsikö ideapankin avulla toteutettu toimintahetki tarpeeksi tietoa kulttuurista ja että mikä pankin avulla toteutetussa toimintahetkessä onnistui hyvin tai mitä olisi voinut tehdä toisin. Vielä tiedustellaan, oliko toimintahetken sisältö lapsia innostava tai pohdituttava ja että miten lapset reagoivat toimintahetkeen. Lopuksi annetaan vielä mahdollisuus lisäkommentointiin.

8.3 Aineiston analyysi

Tutkittavan aineiston analyysia voidaan nimittää myös ”arvoituksen ratkaisemiseksi”. Havainnot eivät vielä ole tuloksia, vaan ne tulee nähdä johtolankoina, joilla arvoitus ratkaistaan. Analyysissä aineistoa järjestetään ja tiivistetään ja aineistosta tehdään tulkintoja. Aineiston analyysivaiheessa siis selviää, millaisia vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin saadaan. (Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta. Päiväämätön.)

Johtuen myöhässä olevasta aikataulustani sain toimitettua ideapankin testattavaksi päiväkodille vasta toukokuussa, jolloin siellä oli menossa kevätjuhlaikiireet ja

varhaiskasvattajat totesivat myös energiatasojensa olevan tapahtumarikkaan talven jäljiltä hieman matalalla. Muun muassa näistä syistä johtuen sain toimintahetkiä varten tehtyyn lomakekyselyyn vain yhden vastauksen. Palautelomakkeita palautui viisi kappaletta ja lisäksi sain yhdeksän suullisia palautteita, jotka kirjasin ylös paperille analysointia varten. Olin alun perin suunnitellut kerääväni palautetta lomakekyselyn lisäksi myös haastattelemalla muutamaa varhaiskasvattajaa, mutta tästä suunnitelmasta luovuin, koska koin saamani melko runsaan suullisen palautteen riittävän, sillä palaute koski suurelta osin niitä teemoja, joista olin haastattelussa suunnitellut kysyvänikin.

Toimintahetkeä koskevassa palautteessa oli arvioitu ideapankin Venäjä-osuuteen kuuluvia osioita. Palautteen mukaan ideapankin avulla toteutettu toimintahetki saavutti monikulttuurisuuskasvatukselle asetetut tavoitteet. Toimintahetken aihe oli herättänyt keskustelua ja ryhmän venäjänkielinen lapsi oli päässyt hetken aikana "loistamaan". Varhaiskasvattajilla oli ollut toimintahetkessä mukana aito Maatuska-nukke, jota oli lapsille esitelty. Toimintahetkeen oli vastaajan mukaan saatu ideapankin avulla sisällytettyä tarpeeksi tietoa kulttuurista ja palautteessa todettiin lisäksi, että materiaalista oli ollut käytössä vain osa ja hyväksi koettiin se, että materiaalista on helppo valita vain osa siitä käyttöön. Palautteessa mainittiin myös, että materiaalissa riittäisi aineistoa pidempäänkin projektiin. Palautteen mukaan lapset innostuivat toimintahetkessä kyrillisistä kirjaimista ja he olivatkin kirjoittaneet oman nimensä niitä käyttäen. Lisäkommenttina oli vielä toive saada maailmankartta suomenkielisenä, mutta asiaa selviteltyäni totesin sellaisen hankkimisen ylittävän produktin tekemiselle asettamani budjetin niin suuresti, ettei suomenkielisen kartan hankkiminen ollut mahdollista.

Yksi viidestä palautelomakkeesta liittyi ideapankin Kiina-osioon ja lopuissa neljässä arvioitiin ideapankkia kokonaisuutena. Kiina-osioon liittyvässä palautteessa oli lasten kanssa tehty jokaiselle toimintahetkeen osallistuvalla lapsella oma Tangram-palapeli. Lapset olivat saaneet tilaisuuden värittää, leikata ja liimata, ja lapset olivat innokkaasti koonneet kuvioita palasista, mutta johtuen tekemästäni liian suuresta palapelipohjasta, paloista oli tullut liian suuria. Palautteen saatuaani toimitin päiväkodille pienemmän palapelipohjan, ja tein mappiin lisättäväksi myös kaksi valmista palapelipohjaa kokoamismalleineen.

Ensimmäisessä ideapankkia kokonaisuutena arvioivassa palautteessa todettiin ideapankin olevan helposti toteutettava paketti, ja positiiviseksi koettiin se, että pankissa on joka osiossa sama "juoni". Palautteessa kerrottiin lasten innostuneen muun muassa kopioimaan kirjain- ja numeromerkkejä, ja maailmankartasta oli katsottu maita, joista lapset olivat lähtöisin. Lapset olivat myös värittäneet eri maiden lippuja kartasta mallia katsoen. Positiiviseksi koettiin ideapankista löytyvät nettilinkit, ja lopuksi todettiin, että ideapankin läpikäyminen kokonaisuudessaan vaatisi projektin, joka kestäisi useamman kuukauden ajan.

Toisessa kokonaisuutta kuvastavassa palautteessa todettiin puolestaan, että oli kiva, kun oli useampi tapa lähestyä maata, eli oli mahdollisuus keskittyä esimerkiksi pelkäämään kieleen tai musiikkiin, ja myös tässä palautteessa pidettiin hyvänä sitä, että ideapankki on looginen kokonaisuus, kun joka osiosta löytyvät samat aihealueet. Palautteen mukaan pankin ideoita on helppo toteuttaa lapsien kanssa ja vielä todettiin, että ideapankille on käyttöä jatkossakin.

Kolmannessa kokonaisuutta arvioivassa palautteessa oli huomioitu ideapankin kokonaisuuden olevan selkeän. Positiivisina seikkoina vastaaja näki tietoa maasta ja kulttuurista -osioon liittyen hyvän, lyhyen infon maasta sekä hyvät, päiväkodin arkeen sopivat sanat, joiden vastaaja koki olevan myös tärkeitä sanoja. Hyvänä koettiin myös kiinalaiset kirjoitusmerkit ja Venäjä-osuuden kyrilliset kirjaimet, ja palautteessa todettiin, että niitä on ollut hauska lasten kanssa tutkia ja kirjoittaa. Resepteistä vastaaja totesi, että ne ovat kivoja, mutta että niitä voi vain tutkia, sillä reseptien kokeileminen ei päiväkodissa ole mahdollista. Myös materiaalista löytyvät pelit ja askarteluohjeet vastaaja koki hyväksi.

Viimeisessä kirjallisessa kokonaisuutta koskevassa palautteessa kerrottiin ideapankin olevan ihana tapa tutustua kulttuureihin, varsinkin jos päiväkodissa sattuu olemaan lapsia, jotka olisivat lähtöisin ideapankissa käsitellyistä kulttuureista. Palautteen mukaan materiaalista löytyviä pelejä olisi kiva leikkiä ja vastaajan mielestä ideapankki on tarpeellinen ja vastaaja kommentoi vielä, että ideapankin tapaista materiaalia on päiväkotiin kaivattukin.

Myös suullisessa palautteessa nousi esiin jo kirjallisenakin saatu palaute koskien ideapankin toimivuutta kokonaisuutena, mutta todettu oli myös, että materiaali ei sovi käytettäväksi pienten lasten kanssa, vaan että se on suunnattu vanhemmille lapsille. Huomio oli oikea, eli ideapankin toiminnot on suunniteltu leikki-ikäisten lasten kanssa toteutettavaksi, ja lisäksi tämän tiedon vielä selvennökseksi ideapankkiin. Lisäsin pankkiin myös ehdotuksen, että halutessaan ideapankin sisältöä voi ainakin lastenkirjallisuus-, musiikki- ja osittain myös ruokakulttuuri-osioiden osalta soveltaa myös taaperoi-ikäisten kanssa käytettäväksi.

Ruokakulttuurit-osiosta mainittiin suullisessa palautteessa, että vaikka reseptit eivät toimi siinä mielessä, että lasten kanssa voisi reseptejä käyttäen leipoa, voi lasten kanssa kuitenkin keskustella vaikkapa eri kulttuurien ruuista. Pankista todettiin lisäksi, että sieltä tieto on helposti haettavissa ja että on hyvä, kun struktuuri on sama kaikissa osioissa. Positiivisena koettiin myös se, että ideapankista voi eri kulttuuri-osiosta poimia myös yksittäisiä toimintoja toimintahetkissä käytettäväksi, ja hyväksi nähtiin sekin, että materiaalista saa kulttuuritiedon lisäksi myös hyviä toimintavinkkejä.

8.4 Tutkielman tulokset

Muutokset opiskelusuunnitelmissani aiheuttivat muutoksia myös opinnäytetyöni aikatauluihin ja sainkin ideapankin valmiiksi noin kaksi kuukautta arvioimaani ajankohtaa myöhemmin. Tämä vaikutti osaltaan siihen, miten paljon ideapankkia ehdittiin arviointimielessä testata päiväkodissa, sillä toukokuu, jolloin sain ideapankin varhaiskasvattajille testattavaksi ja arvioitavaksi, oli päiväkodissa kiireistä aikaa. Sain kuitenkin mielestäni palautetta sen verran, että koen sen perusteella voivani vetää johtopäätöksiä toiminnallisen tutkielmani tuloksista.

Varhaiskasvattajilta saamastani 15 palautteesta 11 oli positiivista ja neljä sellaista, jotka voitiin nähdä jollakin tavalla kriittisinä. Varhaiskasvattajilta saadun palautteiden perusteella näkisin, että ideapankki on päiväkodissa pääosin toimivaksi todettu ja että sille nähdään olevan tarvetta. Niiltä osin kuin olen parannusehdotuksia saanut, olen mahdollisuuksien mukaan pyrkinyt ideapankkia toivottuun suuntaan kehittämään, vaikka se maailmankarttaan liittyvässä toiveessa ei mahdollista ollutkaan. Jo ideapankkia suunnitellessani tiesin, ettei ruuanlaitto lasten kanssa ole Koskimyllyn päiväkodissa nykyään mahdollista, mutta en halunnut osiota tämän takia pudottaa materiaalista pois, sillä tiedän että sellaisia päiväkoteja, jossa lasten kanssa kokkailu mahdollista on, on olemassa. Kun opinnäytetyön valmistuttua jaan ideapankin eteenpäin sähköisessä muodossa, toivon, että se tavoittaa myös sellaisten päiväkotien varhaiskasvattajia, jotka lasten kanssa pystyvät reseptien mukaisia leivonnaisia ja jälkiruokia tekemään.

Palautteen perusteella voidaan todeta, että olen opinnäytetyöni produktille asetetut tavoitteet melko hyvin saavuttanut, sillä päiväkodilta saamani positiivinen palaute on koskenut juurikin tavoitteenani olleita tietojen ja ideoiden helppoa löytämistä ideapankista. Positiivinen palaute on koskenut lisäksi myös ideapankin mahdollistamaa suunnittelutyön helpottamista, ja tämän myötä myös varsinaisen toiminnan toteuttamisen helpottamista. Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén ja Välimäki (2014, 150) ovat todenneet kasvatustietoisuuden kuvaavan kasvattajan käsitystä tehtävistään ja niiden tuomista velvollisuuksista. Kasvattajan toiminnan tulee olla tietoista ja hänen täytyykin pystyä tiedostamaan toimintansa vaihtoehdot ja seuraukset toimintatapaansa valitessaan. Kasvatustietoisuus sisältää käsityksen kasvatuksen tavoitteista, niistä keinoista, joilla tavoitteeseen pyritään sekä käsityksen tuloksista.

9 Tutkielman materiaalien itsearviointi

Uusitalon (1995) mukaan havainnointi on tietoista tarkkailua eikä vain sitä, että ilmiöt ja asiat nähdään. Uusitalo toteaa myös, että etuna havainnoinnille siinä luonnollisessa ympäristössä, jossa tutkimuksen kohteet toimivat, on se, että havainnot pystytään tekemään siinä kontekstissa, jossa ne myös ilmenevät. Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija osallistuu

kohteensa toimintaan yhdessä sen jäsenten kanssa ennakkoon sovittuna ajanjaksona. Havainnoija on tällöin siis sisällä tutkimuskohteessaan ja vaikuttaa täten läsnäolollaan niin tutkittavaan ilmiöön kuin tutkimuskohteeseenkin. Mahdollista on myös, että tutkittavat antavat havainnoitsijalle myös sellaisia rooleja, joita tämä ei tilanteessa osaa odottaakaan, ja havainnoitsijan onkin toimiessaan koko ajan tasapainoiltava ihmisen ja tutkijan roolien välillä. (Vilka 2006, 37, 44, 67 - 68.)

Arviointiprosessin kulkua selkeyttämään laadin kuvion (kuvio 7). Esittelen seuraavaksi produktini aineistonkeruuprosessia ja kerätyn aineiston analysointia, jonka jälkeen esittelen tulokset.

Produktini toimivuutta arvioin varhaiskasvattajilta saadun palautteen lisäksi myös osallistuvan havainnoinnin ja itsearviointin keinoin. Arviointiprosessin kulkua selkeyttämään laadin kuvion (kuvio 8). Pidän tärkeänä testata produktiani myös itse, hahmottaakseni mikä materiaalissa on toimivaa ja mikä kaipaa kehittämistä. Kävin testaamassa ideapankin Venäjä-osiota lapsiryhmässä, jossa oli viisi lasta, iältään kuusi- ja seitsemänvuotiaita. Jo hyvissä ajoin ennen toimintahetkeä oli lasten huoltajilta pyydetty lasten osallistumiselle kirjallinen lupa laatimaani osallistumislupalomaketta (liite 2) käyttäen.

Kuvio 8: Arviointiprosessi, itsearviointi

Toimintahetken aluksi esittelimme itsemme, jonka jälkeen kerroin lapsille, että tutustumme Venäjään ja sen kulttuuriin ja kysyin tietävätkö he mikä on Venäjä. Kaikki tiesivät, ja yksi pojista tiesi, että se on maailman suurin maa. Katsoimme maailmankartasta missä Venäjä on, ja lapset innostuivat tutkimaan myös eri maiden lippuja. Seuraavaksi katsoimme ideapankkimateriaalin kartasta, millaisia eri eläimiä Venäjällä on ja juttelimme siitä, että

maa on niin iso ja ilmastotyypit niin erilaisia, että siellä on pohjoisessa jääkarhuja ja etelässä kameleja.

Tämän jälkeen kerroin lapsille, miten venäjäksi sanotaan hei, kiitos ja näkemiin, ja lapset toistivat sanat perässäni. Kysyin lapsilta tuntevatko he ketään venäläistä tai venäläisiä sukujuuria omaavia henkilöitä, ja juttelimme aiheesta hetkisen. Luettelin sitten lapsille materiaaliin kerättyjä venäläisiä tyttöjen ja poikien nimiä, mikä kiinnosti lapsia kovasti ja he innostuivat, jos tunnistivat jonkun nimen. Seuraavaksi kirjoitin paperille lapsen nimen ensin suomeksi ja sitten alle samat kirjaimet kyrillisin aakkosin. Tämä oli lapsista mielenkiintoista, ja he naureskelivat hassun näköisille nimille. Lapset leikkasivatkin sitten paperista nimensä itselleen muistoksi. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisivat lapset voineet tehdä tämän kirjoitustyön itse, mikä varmasti olisi myös ollut heistä mielekästä. Esittelin lapsille myös venäläisiä numeroita ja katsoimme numerojen 6 ja 7 eli heidän ikänumeroidensa lausumisasut. Numeroihin tutustuminen ei kuitenkaan aiheuttanut lapsissa aivan samanlaista innostumista kuin mitä kirjaimiin tutustuminen aiheutti.

Leikimme lopuksi vielä aineistossa ollutta Sormus-leikkiä siten, että kerroin ensin leikin kulun lapsille. Kokeilimme leikkiä, mutta totesin pian, että ohjeistusta tarvitaan lisää, joten otin leikin johtajan roolin ja näytin ja kerroin lapsille ohjeet uudelleen. Leikki sujuikin sitten aika hyvin, mutta tila, jossa olimme, oli leikin kannalta hieman haastava, sillä kun sormuksen saanut lähti juoksemaan ”kuistille” turvaan, saatiin hänet pienessä tilassa liian helposti kiinni. Lapset tuntuivat kuitenkin pitävän leikistä ja sen ideasta. Lopuksi kiitin ja hyvästelin lapset suomeksi ja venäjäksi ja he lähtivätkin tilasta hokien iloisina ”dasvidanjaa”. Olin ottanut kotoa mukaani Maatuskanukkeja, joita olisi ollut kiva lapsille esitellä, mutta se jäi tekemättä, kun toimintahetkessä oli jo niin paljon kaikkea muuta aktiviteettia ja myös aikaa olisi tarvittu enemmän, eli arvioimani puoli tuntia kuluikin nopeammin kuin olin olettanut.

Testasin ideapankin toimivuutta aihetta nimenomaan varhaiskasvattajan näkökulmasta katsoen. Havainnoin siis lähtökohtaisesti sitä, miten helppoa tai haastavaa materiaalia oli ryhmätoimintaa vetäessä käyttää, mutta toki huomioin myös sitä, miten lapset pankin aiheisältöihin reagoivat. Puoli tuntia oli hieman liian lyhyt aika perehtyä asiaan kunnolla, ja toisaalta ideapankin toiminnalliset osiot ovat kokonaisuudessaan niin laajoja, ettei olisi ollut järkevää edes yrittää kaikkea kerralla läpikäydä. Toimivin ratkaisu varmasti olisikin, että pankista otettaisiin osio kerrallaan ja paneuduttaisiin siihen rauhassa. Kun testaustilanteessa pyrki tekemään montaa aktiviteettia peräkkäin, ei mihinkään pystynyt perehtymään tarpeeksi, eivätkä lapset pystyneet kaikkea informaatiota ja toimintaa sisäistämään.

Pyrin koko toimintatuokion ajan havainnoimaan kokonaisvaltaisesti niin omaa toimintaani kuin lastenkin reagoitua, samalla kun toimintaa ohjasin. Mielestäni onnistuin havainnoinnissa

paremmin kuin mitä etukäteen olin ajatellut, sillä vielä suunnitteluvaiheessa mietin, helpottaisiko havainnointia, jos testaamishetkeen osallistuisi lisäksi päiväkodin varhaiskasvattaja. Päädyin kuitenkin ohjaamaan toimintahetken yksin, sillä en halunnut viedä resursseja päiväkodin omien toimintojen pyörittämisestä, ja ehkä pystyin myös toimimaan tilanteessa hieman vapautuneemmin kuin mitä olisin toisen aikuisen havainnoinnin alla pystynyt toimimaan.

Tilanteessa kiinnitin huomiota siihen, että mappi tarvitsee melko ison tilan, jolle sen voi laskea, että sivuja on helppo lukea, käänellä ja irrottaa mapista lasten nähtäväksi. Myös materiaaliin kuuluva maailmankartta vei ison tilan, kun sen lattialle levitin, ja lattialla kartta oli myös melko alttiina repeämiselle, kun lapset sitä innoissaan tutkivat. Mappi toimi ideapankin toteutuslupana hyvin, sillä sieltä oli helppo irrottaa esimerkiksi kyrillisiä aakkosia esittelevä sivu ja antaa se lapsille tutkittavaksi. Muovitasku, jonka sisällä sivu on, suojaasi sitä hyvin esimerkiksi rypistymiseltä. Sellainen riski oli olemassa, että mapista irrotetut sivut unohtuvat laittaa sinne takaisin, tai ne laitetaan epähuomiossa väärän kulttuuriosion kohtaan. Lapset reagoivat luonteidensa ja omien kiinnostustensa mukaan eri toimintoihin eri tavalla. Joitakin kiinnosti kartan tutkiminen ja joillekin mieluisampaa oli juoksua sisältävä leikkiosuus. Lähtökohtaisesti lapset kuitenkin olivat kiinnostuneita kaikesta toimintatuokiosta tekemästämme ja olivat alun pienen jännityksen jälkeen toiminnoissa innokkaasti mukana.

Produktin ideointivaiheessa pohdin toimintahetken video- tai valokuvaamista, mutta luovuin ajatuksesta siinä vaiheessa, kun onnistuin muuttamaan näkökulmaani ideapankin kohderyhmästä. Olin aluksi suunnittelemassa ideapankkia kohderyhmänäni lapset, mutta opinnäytetyön ohjaajani sai minut ymmärtämään, että ideapankin kohderyhmänä ovat varhaiskasvattajat, jotka pankkia työssään käyttävät. Koin, ettei toimintahetken kuvaaminen olisi juurikaan antanut havainnointiini lisäarvoa, sillä havainnoin ensisijaisesti ideapankin toimintojen toimivuutta asettaen itseni varhaiskasvattajan asemaan. Toki tärkeää oli havainnoida myös lasten reaktioita, sillä pankin sisältö olisi melko käyttökelpotonta, jos lapset eivät sen sisältämistä toiminnoista olisi lainkaan innostuneet.

Testituokio oli pienestä kiireen tunnusta huolimatta kaikin puolin positiivinen kokemus ja sain varmuutta jatkaa ideapankin kehittämistä suunnitelmani mukaan. Testitilanteessa tekemiäni havaintojen perusteella koin ideapankin ideoiden, niiden toimintojen osalta joita testasin, olevan toimivia. Pohdin, olisiko toinen testituokio, jossa olisi luettu esimerkiksi satuja ja testattu musiikkiosiota, ollut tarpeen, mutta en halunnut kuormittaa kasvattajia ja lapsia enempää jo muutenkin kiireisen kevään aikana. Uskoin myös satujen ja musiikin, jotka muutenkin ovat läsnä päiväkodin arjessa, toimivan luontevasti myös monikulttuurisuuskasvatuksessa käytettyinä, joten näiden teemojen toimivuuden testaaminen ei siten ollut välttämätöntä.

Itsearviointi on hankkeen toiminnan arviointia. Arviointi koskee hankkeen toteutumista ja sen tuloksia suhteessa tavoitteisiin. Itsearvioinnissa omaa toimintaa tarkastellaan kriittisellä otteella ja tietoa käytetään sitten hankkeet tai organisaation toiminnan korjaamiseen ja kehittämiseen. Itsearviointi ei ole arviointia sen itsensä vuoksi, vaan kaikella arvioinnilla tulee olla tarkoitus, tavoite ja suunnitelma, ja arvioinnin tuloksia täytyy pystyä hyödyntämään. Arvioissa tulisi aina pystyä vastaamaan kolmeen kysymykseen, eli tehtiinkö niin kuin oli luvattu, saatiinko aikaan muutosta ja tehtiinkö oikeita asioita. Itsearvioinnin tavoitteena ei kuitenkaan ole arvostella tai etsiä syyllisiä, eikä se ole myöskään pelkkää kritiikkiä tai kehumista, vaan arviointiin liittyy sekä negatiivista että positiivista palautetta. (Itsearviointi 2018.)

Ideapankin toteuttaminen oli haastavampaa kuin mitä alun perin olin ajatellut, sillä tietojen etsiminen, vaikkakin se toisaalta on internetin kautta helppoa, osoittautui välillä haastavaksi, kun etsi jotakin spesifiä tietoa. Aikaa kului paljon siihen, kun hakemaansa etsi pelkän hakusanan avulla sivustolta toiselle siirtyen ja tietoa sitten sivuston sisällöstä vielä etsien. Haastavaa oli välillä myös kuvien löytäminen ideapankkiin, sillä melko vähissä olivat sellaiset kuvat, joita sai luvallisesti käyttää ja jotka sopivat myös tarkoituksiini. Laajemmin tarvitsemiani tietoja löytyi sitten kuitenkin englanninkielisiltä sivustoilta, kun niille huomasin hakeutua. Tällainen tiedon sirpaleisuus sitä hakiessa vaikutti osaltaan myös siihen, että ideapankin linkkejä ja vinkkejä -osiosta tuli suppeampi kuin alun perin olin suunnitellut, sillä ei ollut tarkoituksenmukaista kirjata pankkiin sellaisia linkkejä, joista löytyy sitten vain yksittäistä tietoa.

Vaikka ideapankki on toteutettu pienellä budjetilla, on se mielestäni niin visuaalisesti kuin sisällöllisestikin toimiva. Materiaalia on helppo selata ja lukea, ja kuvat elävöittävät sivuja ollen myös informatiivisia. Osoiden sisällöllinen samankaltaisuus on mielestäni toimiva ennakoitavuudessaan ja vertailtavuudessaan, ja pidän osioiden sisältöä myös mielenkiintoisena ja innostavana. Suurimpaan osaan kulttuuriosioista löysin tarpeeksi tietoa, vaikkakin Romania-osuus jäi mielestäni hieman vajavaiseksi, sillä esimerkiksi tietoa suomennetuista romanialaisista satukirjoista en onnistunut mistään löytämään. Aikataulullisista syistä en kuitenkaan uutta kulttuuriosiota Romanian tilalle alkanut enää tehdä. Se, että materiaali on koottu mappiin, on osoittautunut hyväksi valinnaksi. Mappi pysyy helposti auki, materiaalin saa tarvittaessa sieltä helposti pois ja mapissa olevaa materiaalia on myös helppo muokata ja täydentää.

Mielestäni monikulttuurisuuskasvatusta on helppo lähestyä ideapankin toiminnallisten teemojen kautta, sillä muun muassa niin pelit ja leikit kuin sadut ja musiikkikin kuuluvat lasten päiväkotiarkeen muutenkin, ja koska lapset ovat luonnostaan kiinnostuneita tietämään ja oppimaan myös uusia asioita, heitä varmasti kiinnostavat myös ideapankissa esiteltyjen

tieto-osoiden tiedot. Lisäksi myös ruuanlaitto, niissä päiväkodeissa, joissa se on mahdollista, on mielestäni toimiva keino lisätä tietoutta kulttuureista ja niiden tavoista, sillä monissa kulttuureissa juuri jokin tietty ruoka erottuu omanlaisenaan kulttuurin erityispiirteenä. Olisin halunnut laajentaa toiminnallisia teemoja koskemaan myös yhteistyötä lasten huoltajien kanssa, eli että olisin kehitellyt tapoja, joilla myös huoltajat olisivat voineet olla osana varhaiskasvatuksen monikulttuurisuuskasvatusta, mutta tähän laajennukseen aika ei enää riittänyt, joten tein aiheesta ideapankkiin vain suppeahkon koosteen, jossa annan vinkkejä yhteistyön tekemiseen.

Paperisessa muodossa olevan ideapankin huono puoli on se, että annettuihin internet-linkkeihin pääsy on mahdotonta ilman tietokonetta tai älypuhelinia. Kokemukseni mukaan monissa päiväkodeissa on kuitenkin tietokone kuitenkin henkilökunnan käytettävissä, joten jos koneella ennen toimintahetken alkua kirjaudutaan mapissa antamani linkin kautta ideapankin sähköiseen versioon, pystyy linkit sieltä avaamaan. Tämän sähköisen linkin pystyn helposti sitten jakamaan myös Facebookiin Varhaiskasvattajan materiaalipankki -sivustolle opinnäytetyöprosessin lopuksi. Kirjaamiini internet-linkkeihin liittyy myös se huono puoli, että kyseiset sivustot saatetaan syystä tai toisesta jossakin vaiheessa poistaa, jonka jälkeen niihin ei enää ole pääsyä. Tämän riskin tiedostin jo ideapankin suunnitteluvaiheessa, mutta olen pyrkinyt toiminnalliset osiot toteuttamaan niin, että toimimattoman linkin tilalle on mahdollista löytää uusi vastaava sivusto, kun toiminnan idea on kuitenkin käyttäjällä tiedossa.

10 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöaiheeni on jo itsessään tietyllä tavalla eettinen valinta, koska sen tarkoituksena on ollut lisätä suvaitsevaisuutta ja myös ymmärrystä kulttuureista. Työskentelyn taustalla on innoittajanani ollut ajatus kaikkien ihmisten oikeudenmukaisesta, tasa-arvoisesta ja kunnioittavasta kohtelusta ja nämä arvot mielessäni olen produktia kehittänyt. Laineen, Ruishalmeen, Salervon, Sivénin ja Välimäen (2014, 188 - 190) mukaan etiikka tieteenalana tutkii sitä, mikä on oikein tai väärin tai mikä on hyvää tai paha. Tekojen moraalinen arvo määrittyy teon seurauksen tai motiivin perusteella. Ihmiselle kuuluvia perusoikeuksia ei kukaan tai mikään saa häneltä riistää ja ihmisarvoinen kohtelu perustuu ajatukselle, että ihminen on itsessään arvokas ja että hänen yksilöllisyytensä ja erilaisuutensa tulee hyväksyä, vaikka hänen kaikkia tekojaan ei hyväksyä voitaisikaan.

Yleistäen sanottuna ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettinen perusta muodostuu siis ihmisoikeuksista. Tutkijan täytyy selvittää tutkimukseen osallistuvilla tutkimuksen tavoitteiden ja menetelmien lisäksi myös mahdolliset riskit ja uhkaavat haitat. Tutkimukseen osallistuvalla on oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta tai hän voi keskeyttää mukana olonsa, milloin tahansa. Yksilöllä on myös jälkikäteenkin oikeus kieltää itseään koskevan aineiston käyttö tutkimusaineistona. Olennaisena osana tutkittavien suojaan kuuluu

luottamuksellisuus, eli tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoja ei saa luovuttaa asiaankuulumattomille, eikä tietoja saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen mihin tutkittava on luvan antanut. Osallistujien on lisäksi jätävä nimettömiksi, ellei nimenomaan muusta sovita ja tutkimukseen osallistujat voivat lisäksi odottaa tutkijalta vastuuntuntoa sekä sitä, että hän noudattaa sopimuksia eikä vaaranna tutkimuksen rehellisyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Eettisyys nousee toiminnan kannalta entistäkin tärkeämpään asemaan silloin, kun kyseessä on lasten parissa tapahtuva toiminta. Päiväkodin henkilöstölle kerrottiin avoimesti opinnäytetyön tavoitteista, tarkoituksesta ja produktin sisällöstä ja palautteen antaminen on ollut vapaaehtoista. Ideapankin testaamista varten pyydettiin huoltajilta lupa lasten toimintahetkeen osallistumiseen, ja kerrottiin anonymiteetista huolehdittavan. Raporttia kirjoittaessani olenkin ollut tarkkana, ettei ketään yksittäistä henkilöä pysty tunnistamaan toimintahetkien kuvailuista eikä raporttiin puretusta palautteesta. Olen myös säilyttänyt kaiken toimintahetkeen ja palautteisiin liittyvän materiaalin huolellisesti muiden ulottumattomissa ja hävitän sen asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Hyviä tieteellisiä käytäntöjä pohdittaessa nousevat keskeisiksi lähtökohdiksi muun muassa rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus niin tutkimustyössä kuin tulosten tallentamisessa ja esittämisessäkin. Samoja hyveitä tutkijalta edellytetään myös tutkimuksia ja niiden tuloksia arvioitaessa. Tiedonhankinta- tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä ja tieteellisen tutkimuksen kriteerit täyttäviä, ja muiden tutkijoiden työt on asianmukaisesti ja kunnioittavasti huomioitava, kun heidän julkaisuihinsa viitataan. Myös tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja raportointi tulee tallentaa tieteelliselle tiedolle soveltuvalla tavalla. (Varantola, Launis, Helin, Spoof & Jäppinen 2013, 6.)

Vilka ja Airaksinen (2003, 72) ovat todenneet tutkimuskohteena olevaa ilmiötä voitavan tarkastella monesta näkökulmasta ja että saatavilla saattaa olla monenlaista lähdeaineistoa. Myös aineistojen tutkimustulokset voivat olla erilaisin menetelmin saatuja ja tuloksiltaan ehkä hyvinkin erilaisia. Tärkeää onkin osata käyttää lähteitä harkiten ja suhtautua niihin kriittisesti. Tuottamassani opinnäytetyöraportissa olen noudattanut hyvälle kirjoitetulle asiategistille määritettyjä normeja ja raportti on laadittu oppilaitokseni määrittämien sääntöjen mukaisesti ja lähdekritiikkiä käyttäen. Olen myös varmistanut, että produktiin valitut kuvat ovat julkaisuluvallisia. Produktin tekemiselle olen saanut luvan Koskimyllyn päiväkodin johtajalta ja myös päiväkodin lastentarhanopettajat lupautuivat ideapankkia testaamaan, kun ideaani heille esittelin. Vantaan kaupungilta olen lisäksi saanut tutkimusluvan ja myös kirjalliset suostumukset lasten toimintahetkeen osallistumiseen on saatu lasten huoltajilta.

11 Johtopäätökset

Singerin ja de Haanin (2011, 88, 99) mukaan kulttuurista moninaisuutta tavataan länsimaissa päiväkodeissa nykyään enenevässä määrin niin lasten, vanhempien kuin varhaiskasvattajienkin keskuudessa. Päiväkodin monikulttuurisessa yhteisössä törmätään eri kulttuureista kumpuaviin erilaisiin lastenkasvatustapoihin ja myös varhaiskasvattajat tuovat omat, niin koulutuksensa kuin oman kulttuuritaustansakin kautta opitut kasvatustapansa mukanaan yhteisöön.

Tutkimusten mukaan näyttäisikin siltä, että tällaiset monikulttuurisessa varhaiskasvatusympäristössä jaetut pedagogiset haasteet ja yhteiset kokemukset voivat myötävaikuttaa vanhempien ja varhaiskasvattajien keskinäiseen ymmärrykseen eri kulttuuritaustojen eroista, joten päiväkodeilla voikin olla tärkeä rooli yhteisöllisyyden rakentamisessa monikulttuuristen yhteisöjen välille.

Perusta erilaisuuden kohtaamiselle luodaan jo varhaislapsuudessa. Silloin omaksutaan kunnioitus ja asenteet toisia kohtaan ja sisäistetään myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden periaatteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa nivotaan katsomuskasvatus kiinteäksi osaksi varhaiskasvatusta. Tavoitteena on tukea lapsen kasvua kaikilta osin kohti hänen yksilöllistä identiteettiään, ja luoda tälle lisäksi myönteinen suhde moniarvoiseen ja moninaiseen kasvuympäristöön. Varhaiskasvattaja toimii työssään lasten oikeuksien ja osallisuuden mahdollistajana, joten hän onkin suurella roolilla tulevaisuuden ja kestävä kehityksen rakentajana alati monikulttuuristuvan ympäristömme asettamissa haasteissa. Kun moninaisuutta hyväksyvä ilmapiiri luodaan yhdessä, muodostuu oppimisympäristöstä innostava ja kaikille yhdenvertainen - ympäristö, jossa ei luoda eroja, vaan jossa löytyy kaikille hyvä tila olla. Tällä tavoin saavutetaan vasuperusteiden velvoite, jonka mukaan varhaiskasvattajan tulee toimia lapselle mallina kaikenlaisten ihmisten ja niin kulttuuristen, kielellisten kuin katsomuksellistenkin moninaisuuksien positiivisessa kohtaamisessa. (Haapsalo 2017, 6 - 7.)

Mielestäni olen onnistunut kehittämään produktista toimivan paketin monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi, ja koen sen vahvistavan niin varhaiskasvattajien monikulttuurista kompetenssia kuin lasten kulttuuri-identiteettiäkin, sillä tutustuttaessa muihin kulttuureihin, aletaan samalla tiedostaa myös omaa kulttuuria. Tällä tavoin kulttuurisia eroavaisuuksia ja samanlaisuuksia tarkasteltaessa lisääntyy samalla myös lasten interkulttuurinen osaaminen. Näenkin ideapankin sisällön olevan sellaisen, että sen myötä lisääntyy ymmärrys niin kulttuureista, kuin myös siitä, että me kaikki, niin omine kuin kulttuurisidonnaisinekin tapoinemme, olemme kuitenkin pohjimmiltamme samanlaisia ja saman arvoisia.

Olen tyytyväinen kehittämäni produktiin ja sen saamaan vastaanottoon yhteistyöpäiväkodissani. Mielestäni valitsemani teoriaperusta ja teoreettinen viitekehys ovat tukeneet hyvin produktin kehittämistyötä luoden vankkaa pohjaa, jolle ideapankki rakentaa,

ja koen että myös oma tietämykseni ja ymmärrykseni asioista on lisääntynyt opinnäytetyöprosessin myötä. Koen että kehittämistyöstäni on ollut hyötyä. Tavoitteeni mukaisesti ideapankki helpottaa monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelua. Kun ideapankin ideoita lasten kanssa toimiessa käytetään, toteutuu sitä kautta, ainakin välillisesti, myös tavoitteeni kulttuurien ymmärtämisen, suvaitsevaisuuden ja toisten arvostamisen lisääntymisestä, sillä uskon, että lapset nämä teemat, kulttuuritaustastaan riippumatta, helposti sisäistävät ja hyväksyvät.

Varhaiskasvatusta ja päiväkotityöskentelyä olen ennen opintojen aloittamista saanut mahdollisuuden katsoa vain huoltajan näkökulmasta huomioiden, eikä myöskään monikulttuurisuus ole ilmiönä jokapäiväiseen elämäni kuulunut, joten niin opinnäytetyön produktin kuin raportinkin tekeminen ovat entisestään laajentaneet tietoaani ja ymmärrystäni niin varhaiskasvatuksesta kuin monikulttuurisuudestakin. Myös yhteistyöllä päiväkodin kanssa on ollut oma positiivinen vaikutuksensa oppimiseeni, kun olen produktia ammattilaisilta saamani palautteen myötä voinut kehittää. Koenkin saavuttaneeni opinnäytetyölle asettamani tavoitteet myös oman kehittymiseni osalta, eli olen prosessin myötä pystynyt syventämään niin osaamistani varhaiskasvatuksen saralla kuin lisäämään tietämystäni monikulttuurisuudesta. Lisäksi syventynyt on tietoni myös kulttuureista ja monikulttuurisuuskasvatuksesta.

12 Pohdinta

Kulttuuri siirtyy sukupolvelta toiselle ja uudet sukupolvet uudistavat sitä kukin osaltaan. Kulttuuria on kaikki mitä puhumme tai emme puhu. Kulttuuria ovat vaatteemme, rakennuksemme asenteemme ja uskomuksemme. Kulttuuria on myös kieli, eikä kieltä ole ilman kulttuuria. Se kulttuuri, jonka vaikutuksessa elämme, määrittelee meille sen, mikä on väärin ja mikä oikein tai mikä on sopivaa ja mikä sopimatonta. (Pollari & Koppinen 2011, 18 - 19.) Kanervon ja Saarisen (2006) mukaan tärkeintä eri kulttuurien välisessä viestinnässä on toisen aito arvostaminen ja kunnioittaminen. Kiinnostus ja halu olla vuorovaikutuksessa, johtaa onnistumisiin. Useissa kulttuureissa vuorovaikutusta säätelevät tarkat säännöt, riippuen kommunikoijan iästä, sukupuolesta tai asemasta. Toisissa kulttuureissa vuorovaikutus on puolestaan vapaampaa. Länsimaiseen kulttuuriin kuuluvat kommunikoivat suoraan, kun taas aasialaisessa kulttuurissa suositaan epäsuoraa viestintää. (Halme & Vataja 2011, 54.)

Baldock (2010, 1) on todennut, että jonkin asian ollessa osa rutiinia, on hyvä pysähtyä kysymään itseltään miksi näin on ja että toimiiko tämä asia edelleen tarkoituksenmukaisesti. Vaikka sitten päättyisikin jatkamaan entiseen tapaan, auttaa asian kriittinen tarkastelu kuitenkin ajattelemaan selvemmin sitä aihetta, jonka kehittäminen juuri ”torpattiin”. Samalla tavoin tärkeää on tarkastella toimintaansa ja sitoutumistansa myös kulttuurisen moninaisuuden kannalta. Tämä ei ole tärkeää vain siksi, että rutiinejaan on hyvä käydä välillä

läpi, vaan myös siksi, että moninaisuuden hyväksyminen ja siihen sitoutuminen ovat viime aikoina olleet median hyökkäyksen kohteena sen väittäessä, että monikulttuurisuus positiivisena ilmiönä olisi epäonnistunut.

On surullista huomata, että Baldockin toteamus kahdeksan vuoden takaa on jollakin tasolla edelleen ajankohtainen, kun kansallismieliset ajatukset ovat taas saaneet jalansijaa monessa maailman maassa, ja niin maahanmuuttajien kuin pakolaistenkin liikkumista ja turvaan pääsyä on rajoitettu ja hankaloitettu monelta osin. Suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden ymmärtämisen vuoksi onkin tärkeää, että monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatus saavat vahvan jalansijan myös varhaiskasvatuksessa. Globalisaatio luo omalta osaltaan haasteita myös varhaiskasvatukseen ja vaatii varhaiskasvattajia kehittämään interkulttuurisia taitojaan, mutta se tuo mukanaan myös kulttuurista rikkautta, joka kannattaa kasvatuksessa hyödyntää. Varhaiskasvatusympäristö luo lisäksi otolliset puitteet niin suomalaiseen kulttuuriin tutustumiseen kuin monikulttuuristen perheiden kotoutumisen tukemiseen.

Opinnäytetyöni toteutus on ollut pitkä, ja ajankäytöllisesti välillä myös haastava prosessi. Se on kuitenkin ollut myös erittäin antoisa ja opettavainen prosessi, ja mitä pidemmälle olen työssäni edennyt, sitä hyödyllisemmäksi olen aihevalintani kokenut. Myös innostukseni niin aihetta itseään kuin myös kehittämistyötäni kohtaan on vain kasvanut matkan varrella, kun olen työhön syvemmin pystynyt paneutumaan ja päässyt monipuolisesti tutustumaan aiheisiin liittyviin materiaaleihin, niin tietopohjaan perehtyessäni kuin eri kulttuureihin liittyviä tapoja, leikkejä tai satujakin kootessani. Jos aloittaisin opinnäytetyön tekemisen nyt, priorisaisin sen tekemiseen enemmän aikaa, sillä nyt, varsinkin raportin tekeminen, on jäänyt hieman muiden opintojen ja työnteon ”jalkoihin”, mikä on hidastanut sen valmistumista.

Tuntuu että olisin ideapankin työstämistä voinut jatkaa lähes loputtomiin, kun mielenkiintoisia kulttuureja ja erilaisia toiminnallisia ideoita oli mielessä vielä useita, mutta raja oli kuitenkin johonkin vedettävä ja toki myös ajankäytölliset ongelmat rajoittivat osaltaan produktin laajenemista nykyisestään. Myös olisin tahtonut huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä käsitellä laajemmin kuin mitä oli mahdollista, koska esimerkiksi maahanmuuttajaperheille tällaisella yhteistyöllä ja yhteisöllisyyden rakentamisella voisi olla jopa kotoutumista helpottavia seurauksia, kun he päiväkodin kautta saisivat mahdollisuuden tutustua muihin vanhempiin ja lähiyhteisönsä yleensäkin. Toivonkin, että varhaiskasvattajat toteuttavat ideapankissa ehdottamiani yhteistyökeinoja ja jalostavat niitä edelleen.

Kun varhaiskasvattaja kohtaa eri kulttuureista saapuvia perheitä, täytyy hänen etsiä uusia keinoja joilla saada tasavertaisuus ja huoltajien osallisuus toteutumaan. Tavoitteena on toimia perhelähtöisesti ja siten, että perheen omille toiveille annetaan tilaa. Perheiden osallisuutta voidaan lisätä esimerkiksi tilaamalla heille tulkki päiväkodin tilaisuuksiin, tai

tarvittaessa voidaan järjestää omakielisiä keskustelutilaisuuksia. Tärkeää olisi myös ohjata maahanmuuttajaperheitä esimerkiksi harrastusten pariin, jolloin he saisivat mahdollisuuden solmia uusia kontakteja ja ystävyysuhteita. Lapsen kotoutumiselle on puolestaan suuri merkitys leikillä ja hänen vertaisryhmällään. Kun lapsi leikkii äidinkielellään, toimii hän lähikehityksensä vyöhykkeellä. Jos päiväkodissa on muitakin saman kielisiä lapsia, hyötyvät he yhdessä leikkimisestä ja äidinkielen puhumisesta, sillä näin he saavat mahdollisuuden käydä läpi kokemuksiaan ja tunteitaan. Keskeistä on kuitenkin rohkaista ystävyysuhteita myös suomalaisten lasten kanssa, sillä tällä tavalla kommunikointi pääsee kehittymään luonnollisesti. (Halme & Vataja 2011, 71 - 73, 89 - 90.)

Opinnäytetyön tekeminen antoi minulle mahdollisuuden haastaa itseni tekemään jotakin sellaista, mitä en koskaan aikaisemmin ole tehnyt. Oma oppimiseni on opinnäytetyöprosessin myötä lisääntynyt ja opinnäytetyön tekeminen on vaikuttanut myös ammatillisen identiteettini muodostumiseen sitä vahvistaen. Toki niin pitkä elämäkokemus kuin myös pitkä kokemus työelämässä ovat osaltaan helpottaneet tämän prosessin läpivientiä, mutta alanvaihtajalle sosiaaliala ja varhaiskasvatus ovat aloina olleet kuitenkin uusia ja vieraita, joten paljon olen alasta ja varhaiskasvattajana toimimisesta oppinut myös tämän prosessin myötä.

Kehitin ideapankkia sillä ajatuksella, että sitä on helppo halutessaan laajentaa vielä muilla kulttuureilla, mutta pankkia olisi mahdollista laajentaa myös lisäämällä vaikka jo valmiisiin osioihin esimerkiksi katsomuksellista tai kielellistä näkökulmaa. Lapset voisivat myös tutustua eri kulttuurien katsomuksiin tai juhliin, ja toimiva idea voisi olla myös mielessäni jo aiemminkin pyörinyt ajatus jonkin pelillisen aspektin kehittämistä ideapankin oheen. Lapsille voisi tehdä esimerkiksi jonkinlaiset kulttuuripassit, joihin he saisivat leimoja, tai ideapankin toimintoihin voisi lisätä vaikkapa jonkin aarteiden etsintään liittyvän näkökulman. Uskon ideapankin motivoivan varhaiskasvattajia toteuttamaan monikulttuurisuuskasvatusta, kun ideapankin (liite 5) luovutan yhteistyöpäiväkodilleni ja jaan sähköisenä Facebookin varhaiskasvattajaryhmään, sillä koen pankin täyttävän sille asetetut tavoitteet hyvin.

Sähköinen linkki ideapankkiin:

<https://bit.ly/kulttuurikimara>

Lähteet

Painetut

Baldock, P. 2010. *Understanding Cultural Diversity in the Early Years*. London: SAGE.

Eerola-Pennanen, P. 2017. Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 236.

Gosso, Y. 2010. *Play in Different Cultures*. Teoksessa Smith P. *Children and Play*. Chichester: Blackwell Publishing, 80.

Haapsalo, T. 2017. Kohti yhteistä ymmärrystä katsomuskasvatuksesta. Teoksessa Haapsalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) *Varhaiskasvatus katsomusten keskellä*. Helsinki: Lasten Keskus, 6 - 7.

Hall, S. 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa Lehtonen, M. & Löytty, O. (toim.) *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino, 85 - 86, 88.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. *Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus*. Helsinki: Tammi.

Hammar-Suutari, S. 2009. Asiakkaana erilaisuus - Kulttuurien välisen viranomaistoiminnan etnografia. Joensuu: Joensuun yliopisto. Karjalan Tutkimuslaitos.

Harisalo, R. 2011. *Luovuuden teknologia. Ideointimenetelmät organisaatioiden luovuuden vahvistajina*. Tampere: Tampere University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13. - 14. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Jauhola, H., Bisi, A., Järvi, I. & Rusama, P. (toim.) 2007. *Pääkaupunkiseudun monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toimintamalli*. Helsinki: Socca.

Jämsä, J., Manninen, E. 2000. *Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Tammi.

Kahiluoto, T., Remsu, N. & Jauhola, H. 2007. *Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Kananen, J. 2014. *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karppinen, S. 2009. *Kädentaidot ja käsityökasvatus*. Teoksessa Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A. (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 56 - 58, 62, 65.

Kivijärvi, T. 2016. *Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen*. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 250 - 251, 255 - 256.

Koivunen, P. & Lehtinen, T. 2015. *Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kronqvist, E. 2016. *Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta*. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 13, 27 - 28.

- Kuittinen, S. & Isosävi, S. 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Helsinki: Väestöliitto, 86.
- Kuusisto, A. 2010. Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia. Helsinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.
- Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2014. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 9. - 11. Painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Lamminmäki-Vartia, S. & Kuusisto, A. 2017. Katsomustietoisuus varhaiskasvattajan ammatillisuuden ytimessä. Teoksessa Haapasalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja, 132 - 133.
- Lehtonen, M. & Löytty, O. 2003. Miksi erilaisuus? Teoksessa Lehtonen, M. & Löytty, O. (toim.) Erilaisuus. Tampere: Vastapaino, 7, 12- 13.
- Marjanen, K. 2009. Musiikkitoiminnan suunnittelu varhaisiän musiikinopetuksen näkökulmasta. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. (toim.) Musiikkikasvatus - näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Helsinki: Suomen Musiikkikasvatusseura FISME, 389 - 390, 393.
- Ojala, M. 2015. Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulun alku lapsen oppimisen ja kehittymisen näkökulmasta. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Paavola, H. & Talib, M. 2000. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pesonen, J. 2013. Xing, Sikuriina sekä Tatu ja Patu. Monimuotoinen monikulttuurisuus 2000-luvun lastenkirjoissa. Teoksessa Rastas, A. (toim.) Kaikille lapsille - Lastenkirjallisuus liikkuvassa, monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 62, 66.
- Pollari, J. & Koppinen, M. 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruokonen, I. 2016. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 125, 128.
- Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Rastas, A. 2013. Johdanto - kirjoja kaikille lapsille. Teoksessa Rastas, A. (toim.) Kaikille lapsille. Lastenkirjallisuus liikkuvassa, monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 7, 10 - 11.
- Singer, E. & de Haan, D. 2011. Fostering a sense of belonging in multicultural childcare settings. Teoksessa Kernan, M. & Singer, E. (toim.) Peer relationships in Early childhood education and care. New York: Routledge, 88, 99.
- Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Helsinki: Väestöliitto, 64.
- Tahvanainen, I. & Turunen, S. 2017. Leikin katsomukselliset ulottuvuudet. Teoksessa Haapasalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja, 166 - 167.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Turja, L. 2016. Tiedekasvatus ja lapsen tutkiva toiminta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 181, 189.

Wahlström, R. 1996. Suvaitsevuuteen kasvattaminen. Helsinki: WSOY.

Vakkuri, K. 1999. Leikki ja luovuus. Näin lisää luovuutta leikin avulla. Helsinki: BSV Kirja.

Varantola, K., Launis, V., Helin, M., Spoo, S. & Jäppinen, S. (toim.) 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus.

Vartia M., Bergbom B., Giorgiani T., Rintala-Rasmus A., Riala R. & Salminen S. 2007. Monikulttuurisuus työn arjessa. Helsinki: Työterveyslaitos ja Työministeriö.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen oppinäytetyö. Helsinki: Tammi.

Wallin, A. 2014. Monikulttuuriosaaminen - uudistuvan työyhteisön valttikortti. Helsinki: Klaava Media (e-Pub-versio).

Sähköiset

Ammattikasvattajan kielletyt tunteet kumpuavat resurssipulasta 2013. Väestöliitto. Viitattu 18.11.2017. <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=2232240>

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti - Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Teoksessa: Laine, M. (toim.) 2014. Kulttuuri-identiteetti & kasvatus. Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena. Helsinki: Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. Viitattu 15.12.2017. https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Itsearviointi 2018. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 16.10.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/itsearviointi>

Koponen, H. 2004. Monikulttuurikasvatus ja monikulttuurinen koulu - Mitä kaikkea se sisältää? Teoksessa Loima, J. (toim.) Theoria et Praxis. Helsinki: Viikki TTS Publications, 103, 110. Viitattu 2.8.2018. http://www.vink.helsinki.fi/files/Theoria_et_praxis_edited_04.pdf

Koskimyllyn päiväkotit. Päiväämätön. Vantaan kaupunki. Viitattu 12.12.2017. http://www.vantaa.fi/varhaiskasvatus_ja_koulutus/varhaiskasvatus/palvelut/paivakodit/koivu/koivu_koskimyllyn_paivakoti

Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta. Päiväämätön. KAMK - University of Applied Sciences. Viitattu 12.11.2018. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta>

Leikki ja arjen touhut 2018. Kersanet. Etelä-Pohjanmaan Sairaanhoidopiiri. Viitattu 9.11.2018. http://www.epshp.fi/kersanet/kasvu_ja_kehitys/leikki-ika/kehitys/leikki_ja_arjen_touhut

Leikki tekee hyvää. Kaikille. Päiväämätön. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 30.8.2018. <https://www.xn--leikkipiv-12ac.fi/leikin-merkitys/>

Lyytikäinen, M. 2013. Perinteiset aineistonkeruumenetelmät. Innokylä. Viitattu 15.10.2018. <https://www.innokyla.fi/web/malli263264>

Marjanen, K. & Poikolainen, J. 2012. Lasten ikihyvä - hyvinvoiva lapsi kuntapalveluissa -hanke. Loppuraportti. Viitattu 10.11.2018.

https://www.academia.edu/9406077/Lasten_Ikihyv%C3%A4_-_Hyvinvoiva_lapsi_kuntapalveluissa_Loppuraportti_20.12.2012

MONIKKO - monikulttuurisen kasvatustyön, kotoutumisen ja opetuksen kehittäminen -hanke. Päiväämätön. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 12.12.2017.

<http://www.oppi.uef.fi/aducate/projektit/monikko/hanke-esittely.html>

Monikulttuurisuus. Päiväämätön. Monikulttuurinen työyhteisö. Edupoli. Viitattu 16.12.2017.

<https://estudio.edupoli.fi/moty/index.asp?id=718&kat=K%C3%A4sitteet&sid=&sub=&title=3151>

Naalisvaara, A. 2014. Ruokakasvatus osana varhaiskasvatuksen tavoitteita ja sisältöjä -kokemuksia hankkeen ajalta. Teoksessa Ojansivu, P., Sandell, M., Lagström, H. & Lyytikäinen, A. (toim.) Lasten ruokakasvatus varhaiskasvatuksessa - ruokailoa ja terveyttä lapsille. Turku: Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus, 87. Viitattu 2.9.2018.

<https://apps.utu.fi/media/liite/sapere-koko.pdf>

Skippari, V. 2017. Monikulttuurisuus ruokakasvatuksessa ja ruokakoulussa. Mäskolan. Viitattu 2.9.2018.

<https://www.ruokakoulu.fi/suomeksi/alkuun/article-54679-57597-monikulttuurisuus-ruokakasvatuksessa-ja-ruokakoulussa>

Varhaiskasvatus 2016. Opetushallitus. Viitattu 16.12.2017.

http://www.opi.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Julkaisemattomat

Marjanen, K. Päiväämätön. Musiikki - ääniä, kohtaamisia, kasvatusta ja läsnäoloa.

Kuviot

Kuvio 1: Tietoa maasta ja kulttuurista, Venäjä33

Kuvio 2: Pelit ja leikit, Somalia34

Kuvio 3: Kädentaidot - Tangram, Kiina36

Kuvio 4: Lastenkirjallisuus, Saame38

Kuvio 5: Musiikki, Romania40

Kuvio 6: Ruokakulttuurit - karamellisoidut banaanit, Kiina42

Kuvio 7: Arviointiprosessi, arvioijina varhaiskasvattajat44

Kuvio 8: Arviointiprosessi, itsearviointi50

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupahakemus66

Liite 2: Osallistumislupalomake67

Liite 3: Palautelomake69

Liite 4: Havainnointi- ja arviointilomake70

Liite 5: Ideapankki71

Liite 1: Tutkimuslupahakemus

 Vantaa <small>Vantaan kaupunki Siviilityöns</small>		TUTKIMUSLUPAHAKEMUS/PÄÄTÖS <small>Numero _____</small>		
1. Hakija	Nimi Aria Korkiamäki			
	Arvo, ammatti sosionomiopiskelija		Puhelin 040 719 5441	
	Lähiosoite Lehmipolku 3 B 24		Postinumero- ja toimipaikka 01360 VANTAA	
	Sähköposti aria.korkiamaki@student.laurea.fi			
2. Tutkimus	Tutkimuksen nimi Ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen			
	Tutkimuksen tarkoitus/tavoite Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella varhaiskasvatukseen monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi ideapankki, josta on helppo löytää tietoa ja ideoita päiväkodin monikulttuurisuuskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää ideapankki helpottaa varhaiskasvattajien monikulttuurisuuskasvatuksen suunnittelutyötä ja sitä kautta lisätä suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä kulttuureista. Kiireisen arjen keskellä toiminnan suunnittelulle saattaa monesti jäädä liian vähän aikaa, jolloin toimintahetkiin on helppo poimia erilaisia teemoja ja ideoita kehittämistilini ideapankista.			
	Tutkimus on ☐ seminaarityö ☐ pro gradu ☐ lisensiaattityö ☐ väitöskirja ☒ muu, mikä opinnäytetyö			
	Oppilaitos tai tutkimuslaitos Laurea-ammattikorkeakoulu (Hyvinkään kampus)		Tutkimuksen ohjaja Lehtori Kaarina Marjanen	
	Tutkimuksen kohde Vantaalla (esim. koulu, oppilaitos) Koskimyllyn päiväkotä			
	Tutkimuksen tekemisestä on sovittu yksikön johtajan tai vastaavan kanssa Päiväkodin johtaja Marika Kähkönen			
	Otoksen koko Kolme toimintahetkeä (n. 1/2 h kestoaltaan). Mukana n. kuusi lasta ja varhaiskasvattaja (tai sopimuksen mukaan)			
	Käytettävät tutkimusmenetelmät Havainnointi sekä palauteen pyytäminen suullisesti ja kirjallisesti			
	Tutkimuksen toteuttamisaika Kevät 2018			
	Tutkimuksen arvioitu valmistusaika Syksy 2018			
	3. Hakemuksen liitteet	☒ Tutkimussuunnitelma ☐ Kyselylomake ☐ Haastattelurunko		
	4. Päiväys ja allekirjoitus	Päiväys 9.1.2018	Hakijan allekirjoitus <i>Aria Korkiamäki</i>	
5. Päätös	Tutkimuslupa ☐ myönnetään ☐ ei myönnetä		Päiväys ja päättökentekijä	
<small>Tutkimuksen tekeminen edellyttää, että asiasta sovitaan yksikönjohtajan tai vastaavan kanssa ja mikäli kyseessä on alle 18-vuotiaita koskeva tutkimus, pyydetään tarvittansa huoltajan suostumus. Tutkimuskoella kerättyjä tietoja saa käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Tutkijat ovat lain mukaan salassapitovelvollisia tutkimuksessa saamiensa yksilöllä tai perheellä koskevien asioiden suhteen.</small>				
Tutkimuslupahakemus/päätös palautetaan osoitteella:		Vantaan kaupunki Kirjasto Siviilityöns toimiala Asematie 7, 01360 Vantaa		
		<small>Käyntiosoite:</small> <small>Asematie 7, Tikkurila</small> <small>Puhelin: 09 8392 2184</small> <small>Faksi: 09 8392 4163</small>		
Hakemuksen liitteet voi lähettää sähköpostilla osoitteeseen:		kirjasto@vantaa.fi		
<small>Lisätietoja esitellytään voinen tutkimusmenetelmistä sähköisesti muodossa osoitteeseen: kirjasto@vantaa.fi</small>				

Liite 2: Osallistumislupalomake

Hyvät huoltajat,

Olen Arja Korkiamäki, sosionomiopiskeli ja Laurea-ammattikorkeakoulusta. Kehitän opinnäytetyönäni ideapankkia varhaiskasvatukseen monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi ja Koskimyllyn päiväkotitoimii tässä kehitystyössä yhteistyökumppaninani. Saadakseni ideapankista mahdollisimman toimivan, testaatan sitä keväällä 2018 aikana lapsiryhmän kanssa päiväkodissa. Toimintahetkien aikana tutustumme esimerkiksi eri kulttuurien leikkeihin, lauluihin, peleihin tai satuihin, ja keskustelemme mm. kulttuurien tavoista ja ominaispiirteistä. Ohessa on osallistumislupapyyntö, jonka pyydän teitä täyttämään ja palauttamaan päiväkodille.

Pyydän toimintahetkiin osallistuvilta lapsilta suullista palautetta ideapankin sisällön toimivuudesta. Kaiken keräämäni palautteen säilytän huolellisesti ja hävitän asianmukaisesti. Myös lasten anonymiteetistä huolehdin opinnäytetyötä tehdessäni.

Mikäli tahdotte tietää opinnäytetyöstäni lisää tai teillä herää kysymyksiä sen, tai toteutettavien toimintahetkien suhteen, olkaa hyvät ja laittakaa viestiä sähköpostiosoitteeseen: arja.korkiamaki@student.laurea.fi.

Dear Guardians,

I'm Arja Korkiamäki, Bachelor of Social Services student from Laurea University of Applied Sciences. As my thesis I'm developing the idea bank to the multiculturalism education in the day-care centers and Koskimylly day-care center works as my partner in cooperation. To get the idea bank as functional as possible I test it in the Koskimylly with the child group during the spring 2018. During the activity we will become acquainted with e.g. the plays, songs, games or fairy tales of different cultures and we discuss, among others, the ways and characteristics of cultures. Attached is a permission inquiry where I ask whether your child may or may not participate to the activity.

I will ask the children for feedback about the functionality of the material. I retain carefully all feedback collected by me and destroy it accordingly after use. I take care also of the anonymity of the children when doing the thesis.

If you want more information about my thesis or if you have any other questions, please contact me to the e-mail address: arja.korkiamaki@student.laurea.fi.

Terveisin / Best Regards

Arja Korkiamäki

Arja Korkiamäki, Laurea-ammattikorkeakoulu – Opinnäytetyö: Ideapankki
monikulttuurisuuskasvatuksen tueksi

Arja Korkiamäki, Laurea University of Applied Sciences – Thesis: Idea bank to the
multiculturalism education

**OSALLISTUMISLUPA TOIMINTAHETKIIN / PERMISSION TO PARTICIPATE TO THE
ACTIVITY**

(lapsen nimi / name of the child)

SAA osallistua toimintahetkiin
Gets permission to participate to the activity

EI SAA osallistua toimintahetkiin
Is not allowed to participate to the activity

Palautattehan lomakkeen täytettynä päiväkodille .2018 mennessä, kiitos.

Please return the form filled in to the day-care center by .2018. Thank You.

Terveisin / Best Regards

Arja Korkiamäki

Liite 3: Palautelomake

Arja Korhämäki – Laurea-ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyö: ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

PALAUTELOMAKE

PVM:

PALAUTE LIITTYY _____ (esim. ideapankin
johonkin osioon tai ideapankkiin kokonaisuutena tms.)

Sisältääkö ideapankki tarpeeksi ja sopivan tyypistä tietoa ko. kulttuurista / kulttuureista?

Onko se tarpeeksi selkeä / monipuolinen / mielenkiintoinen / innostava?

Onko rakenne sellainen, että se toimii lasten kanssa toimittaessa?

Puuttuuko ideapankista jotakin? Mitä voisi muuttaa? Pitäisikö jotakin poistaa?

Mitä muuta?

(jatka tarvittaessa kääntöpuolelle)

Liite 4: Havainnointi- ja arviointilomake

Jarja Korkiamäki – Laurea-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö: ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

HAVAINNOINTI- JA ARVIOINTILOMAKE (TOIMINTAHETKET)

TOIMINNAN AIHE: _____ PVM: _____

Saavuttiko ideapankin avulla toteutettu toimintahetki monikulttuurisuuskasvatukselle asettamanne tavoitteet? Millä tavoin se näkyi?

Sisälsikö ideapankin avulla toteutettu toimintahetki tarpeeksi tietoa ko. kulttuurista?

Mikä ideapankin avulla toteutetussa toimintahetkessä onnistui hyvin tai mitä olisi voinut tehdä toisin?

Oliko toimintahetken sisältö lapsia innostava tai pohdituttava? Miten lapset reagoivat toimintahetkeen?

Lisäkommentit: _____

(jatka tarvittaessa kääntöpuolelle)

Liite 5: Ideapankki

IDEAPANKKI MONIKULTTUURISEEN VARHAISKASVATUKSEEN

Arja Korkiamäki Laurea-
ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma - sosionomi (AMK)
2018

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Multiculturalism.jpg>

Laurea-ammattikorkeakoulu
Korkiamäki Sosiaalian koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Arja
Vuosi 2018

Toiminnallinen opinnäytetyö: Ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

Monikulttuurisuus on nykyään Suomessakin jo arkipäivää, ja mielestäni tärkeää on, että siihen kasvetaan, eli että se nähdään luonnollisena osana arkea ja elämää, jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Monikulttuurisuus on rikkaus, jota varhaiskasvatuksessakin muun muassa monikulttuurisuuskasvatuksen kautta voidaan lapsille jakaa, ja tämän kasvatuksen tueksi olen kehittänyt ideapankin, josta varhaiskasvattajat löytävät materiaalia monikulttuurisuuskasvatuksen toteuttamiseen. Uskon, että ideapankille on tarvetta, sillä se helpottaa kasvattajien suunnittelutyötä ja ideapankista tieto ja ideat ovat nopeasti saatavilla.

Ideapankissa on ideoita, joiden avulla voidaan lasten kanssa tutustua viiteen eri kulttuuriin (Kiina, Romania, Saamenmaa, Somalia ja Venäjä) esimerkiksi toimintatuokioiden kautta tai vaikka projektityyppisesti pidemmällä aikavälillä kulttuuriin tutustuen. Osioista voi myös ottaa vaikka vain jonkin leikin tai satuvinkin vaikkapa aamupiiriin ja jonkin toisen osion sitten taas toisella kertaa käsiteltäväksi. Kiinnostuksen mukaan kulttuureita voidaan pankkiin myös lisätä vaikkapa lasten kanssa yhdessä tietoa etsien, tai jo valmiita kulttuuri-osioita voidaan täydentää, mikäli niihin liittyen jotakin mielenkiintoista tietoa löytyy. Ideapankin sisältö on suunnattu noin 4 - 6-vuotiaiden lasten kanssa käytettäväksi, mutta toiminnallisia osioita on mahdollista soveltaa taaperoikäistenkin kanssa käytettäväksi ainakin lastenkirjallisuus-, musiikki- ja osittain myös ruokakulttuuri-osioiden osalta.

Kulttuurinen moninaisuus on nykypäivänä myös osa lasten maailmaa. Lapset kohtaavat omilla lähiympäristöissään eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevia ihmisiä, ja heidän elämänsä on muutenkin globaalimpaa kuin aikaisemmin.

Varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa on nostettu vahvasti esiin lasten eri kulttuuri- ja kielitaustojen arvostaminen sekä lasten kulttuuri- ja kieliosaamisen edistäminen. Tärkeää on edistää myös lasten myönteistä kanssakäymistä erilaisten ihmisten kanssa. (Eerola-Pennanen 2017, 236.) Banks (2008) on todennut yhdeksi suurimmaksi monikulttuurisuuskasvatusta koskevaksi väärinkäsitykseksi sen, että monikulttuurisuuskasvatuksen ajatellaan kuuluvan vain etnisille vähemmistöille. Hänen mukaansa se kuuluu kaikille lapsille ja että monet sellaiset uudistukset, jotka ovat auttaneet etnisiä vähemmistöjä, ovat tuottaneet parempia oppimistuloksia akateemisissa oppiaineissa myös valtakulttuurin lapsille. Nämä uudistukset ovat osaltaan vaikuttaneet myönteisesti myös yhteishenkeen. (Halme & Vataja 2011, 44.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatus on osa ”kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa”, jossa kulttuurinen moninaisuus on voimavara. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten kulttuurisen osaamisen sekä heidän ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojensa edistäminen. Lapsia tulee rohkaista tutustumaan toisiin kulttuureihin, kieliin ja ihmisiin, ja henkilöstö toimiikin lapsille mallina siitä, miten positiivisesti kohdataan niin erilaiset ihmiset kuin kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen moninaisuuskin.

Esimerkiksi leikit, juhlat ja ruokailuhetket ovat sellaisia tilanteita, joissa on mahdollista jakaa kokemuksia erilaisista tavoista ja perinteistä. Lapsia siis autetaan luomaan myönteinen suhde moninaiseen ympäristöömme. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 23, 30.)

Lähteet: Eerola-Pennanen, P. 2017. Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 236. Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Vantaan kaupunki. Opetuslautakunta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus.

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ

KULTTUURITIIETOUTTA:

Moped.fi: Moped on monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä.

<http://www.moped.fi/kulttuurit/index.html>

Rauhankasvatusinstituutti: Maailmankoulu (materiaalipankki: varhaiskasvatus)

http://materialit.maailmankoulu.fi/fi/materiaalit?tid_3=All&tid_2=184&tid_4=All&tid_1=All&tid=All&keys=

Moku-hanke, ideoita päiväkotien ja koulujen toimintaviikoiksi

<http://www.edukouvola.fi/hankkeet/moku/ajankohtaista/rasisminvastainenviikko/alakouluille/#6>

LEIKKEJÄ ERI MAISTA:

Children's Folk Games (englanninkielinen sivusto)

<http://www.estcomp.ro/~cfg/games.html>

Global.finland.fi (ulkoministeriön kehitysviestinnän verkkojulkaisu)

Maailman pelit ja leikit

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15839&contentlan=1&culture=fi-FI>

Leikit - Partio. Leikkejä eri maista

<https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/>

Plan Suomi: Kaiken maailman leikit - Globaalikoulu

http://www.gloaalikoulu.net/wp-content/uploads/2016/11/Gloaalien_pihaleikkien_ideapakka.pdf

KIRJA: Kaiken maailman juhlat: juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille / Riika Kotka (Pieni karhu 2007)

SATUJA JA TARINOITA ERI MAISTA:

12 päivää maailmalla / Tittamari Marttinen; kuvitus: Emmi Jormalainen (Lasten keskus 2014)

Kaunotar ja Hirviö: satuja maailmalta / kertonut Neil Philip; kuvittanut Nilesch Mistry ; suomentanut Ritva-Liisa Pihljerta ; runosuomennokset: Aila Meriluoto, Helmi Krohn, Irja Rane (WSOY 1998)

Kun kuu nauroi: ja muita maassamme kerrottuja satuja / Milena Parland, Alexander Reichstein; käsikirjoituksesta suomentanut Susanna Hirvikorpi (Schildts & Söderströms 2015)

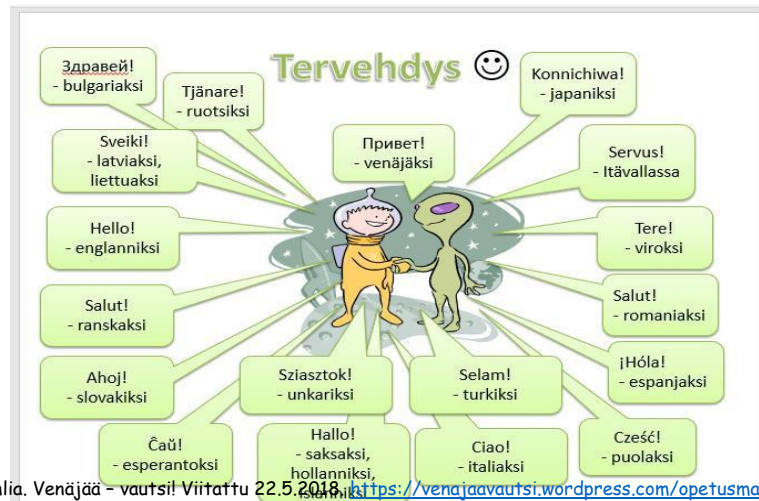
Matka tarinoiden taikaan = Sagornas förtrollande värld (Folkhälsans internationella barnhem 2004)

Satu ystävältä / toimittanut Anna Liisa Salmela; kuvitus: Riikka Juvonen (Opetushallitus 1996)

Satuja ystävydellä: satuja eri maista / koonnut Ulkomaanyhdist. YTJ (1984)

Satujen silta / toimittaneet Johanna Kartio, Marja Simola, Merja Tuomi; [kuvitus: Pekkalan kuvataidekoulu, Joensuu] (Sirius 1997)

Tarinatie: tarinoita silmälle ja korvalle / tarinat: Hugh Lupton; kuvat: Sophie Fatus ; suomennos: Riitta Oittinen (Suomen YK-liitto 2001)

Lähde: Juhlia, Venäjää - vauksi! Viitattu 22.5.2018, <https://venajaavautsi.wordpress.com/opetusmateriaali/juhlia/>

Yhteistyö lasten huoltajien kanssa

Lasten huoltajia voi mahdollisuuksien mukaan ottaa mukaan päiväkodin monikulttuurisuuskasvatukseen. Oli kyseessä sitten suomalaisesta tai muusta kulttuurista lähtöisin oleva huoltaja, on hänellä varmasti monenlaisia tietoja ja taitoja, joita hän voisi päiväkodissa lapsiryhmälle esitellä.

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään yhdessä huoltajien ja henkilöstön kanssa edistämään lasten terveellistä ja turvallista kasvua sekä edistämään kehitystä ja oppimista. Yhteistyöllä pystytään myös tukemaan huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta esimerkiksi verkostoitumisen ja yhteisen toiminnan muodossa. Tämä lisää yhteisöllisyyttä ja tukee myös henkilöstön työskentelyä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32 - 33.)

Huoltajaa voi pyytää esittelemään kulttuuriaan, esimerkiksi siihen kuuluvia tapoja ja juhlia, esineitä, musiikkia, taidetta tai esittävää taidetta. Tahtoisiko huoltaja tulla opettamaan lapsille jonkin tanssin, laulun, sadun tai nukketatteriesityksen? Tai voisivatko lapset askarrella tai taiteilla huoltajan avustuksella jonkin tämän kulttuuriin liittyvän askartelun tai työn?

Päiväkodissa voitaisiin pitää vaikka eri kulttuurien teemapäiviä tai viettää eri kulttuureihin liittyviä juhlia. Tai miltä kuulostaisi kulttuurien päivä tai ilta, jossa kaikki, niin lapset, huoltajat kuin päiväkodin väkikin, kokoontuisivat yhteen, ja huoltajat saisivat esitellä kulttuuriaan? Huoltajilla olisi mahdollisuus tutustua toisiinsa ja tilaisuus loisi yhteisöllisyyttä, lisäsi me-henkeä ja voisi osaltaan tukea myös kotoutumista.

Lähteet: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus.

Yhteisö. Pixabay. Viitattu 8.5.2018. <https://pixabay.com/fi/ympyr%C3%A4-yhteis%C3%B6n-k%C3%A4det-tilalla-159252/>

MATKALAULU(lähde: <http://lastenlaulut.com/matkalaulu/>)

Matkustan ympäri maailmaa, laukussa leipää ja piimää vaan. Jos mua hiukkasen onnistaa niin uuden ystävän saan.

Saavunpa keskelle **Ranskan** maan, laukussa leipää ja piimää vaan. Yksin ei tarvitse ollakaan nyt uuden ystävän saan.

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo BON JOUR"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Japanin** maan, ...

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo KONNICHII WA"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Venäjän** maan, ...

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo TRASTUI"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Englannin** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo HOW DO YOU DO"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Suomen** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo P Ä I V Ä Ä"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Kiinan** maan, ... "Kun sanon

päivää, hän sanoo NI HAO"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Romanian** maan, ... "Kun sanon

päivää, hän sanoo BUNĂ ZIUA"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Saamenmaan**, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo BUORRE BEAIVI"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Somalian** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo MAALIN WANAAGSAN"

**IDEAPANKKI MONIKULTTUURISEEN
VARHAISKASVATUKSEEN**

-

KULTTUURIT

Kiina Romania

Saamenmaa

Somalia Venäjä

**Arja Korkiamäki Laurea-
ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma - sosionomi (AMK) 2018**

Kiina

Kiina

- Kiina on pinta-alaltaan eräs maailman suurimmista valtioista ja se on myös maailman väkirikkain maa
- Kiinan virallinen kieli on mandariinikiina
- Kiinan kielessä ei ole kirjaimia, vaan erilaisia kirjoitusmerkkejä (kiinaa osaa lukea ja kirjoittaa välttävästi, jos osaa n. 2000 merkkiä)
- Pohjois-Kiinaan rakennettu Kiinan muuri on noin 21.196 kilometriä pitkä muuri, joka rakennettiin suojaamaan Kiinaa vihollisen hyökkäyksiltä. Muurin vanhimmat osat ovat seitsemänneltä vuosisadalta ennen ajanlaskun alkua. (vrt. Suomen pituus on 1157 km = Suomen pituus yli 18 kertaa)
- mm. paperi, kompassi, leija ja raha on keksitty Kiinassa
- Kiinan kansalliseläin on jättiläispanda
- kiinalaisia tytön nimiä ovat esim. Fen, Hua, Jia-li, Lei, Mei ja Mi
- kiinalaisia pojan nimiä ovat esim. Dong, Fu, Ji, Kaili, Shing ja Yu

Kuinka sanotaan kiinaksi:

Hei/päivää/hyvää huomenta - 你好	Nǐ hǎo
Kiitos	Xièxiè [ciecie]
Ole hyvä	Qǐng [zing]
Näkemiin - 再见	Zài jiàn [zai zien]
Mitä sinulle kuuluu?	Nǐ hǎo
ma? Minulle kuuluu erittäin hyvää	Wǒ hěn hǎo

Kiinan muuri

Sivun lähteet:

https://pixabay.com/fi/photos/?q=kiinan+kansantasavallan+lippu&hp=&image_type=all&order=popular&cat=&min_width=&min_height=, <http://globalis.fi/Maat/Kiina>,

https://peda.net/p/jaana/Biologia_maantieto_5_6/aasia/kiina, <https://yle.fi/uutiset/3-6394854>,

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_alue.html, <https://tiedebasaari.com/tag/kiina-elaimisto/>,

<https://lapsennimi.com/kiinalaiset-nimet/>, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/06/14/sanastoa-ja-fraaseja-37>,

<https://pixabay.com/fi/kiinan-muuri-kiina-kuuluisa-perint%C3%B6-1113703/>

A map of China with various cities and geographical features labeled. Three callout boxes with arrows point to specific locations:

- Kaksikyttäinen kameli**: Points to the Karakoram Highway region in the northwest.
- Isopanda**: Points to the Sichuan province area.
- Kiinanalligaattori**: Points to the southern region near Guangzhou.

Other callouts include:

- Tiibetinantilooppi eli Chiru**: Points to the Tibetan Plateau region.
- 2**: A small number in the top right corner.

The map includes a scale bar (0-500 km / 0-300 miles), a compass rose, and labels for neighboring countries like Russia, Mongolia, and Vietnam.

Sivun lähteet: <https://www.lonelyplanet.com/maps/asia/china/>,
<https://www.china-family-adventure.com/wildlife-in-china.html>

Kiinalaisia kirjoitusmerkkejä

Lapset voivat kirjoittaa paperille yksittäisiä merkkejä tai vaikkapa pieniä lauseita. Miten kirjoitettaisiin esimerkiksi lause "yksi iso puu"?

Kirjoitusmerkkejä

ihminen	人
lapsi	子
iso	大
pieni	小
aurinko	日
kuu	月
puu	木
silmä	目
suu	口
lammas	羊

Lukusanat 1-10

1	一	yī
2	二	èr
3	三	sān
4	四	sì
5	五	wǔ
6	六	liù
7	七	qī
8	八	bā
9	九	jiǔ
10	十	shí

Jättiläispanda

Leija

Sivun lähteet: <https://kiinanluokka.net/kirjoitusmerkit/>,
<https://www.flickr.com/photos/autanex/329004293>,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinese_Kite.jpg

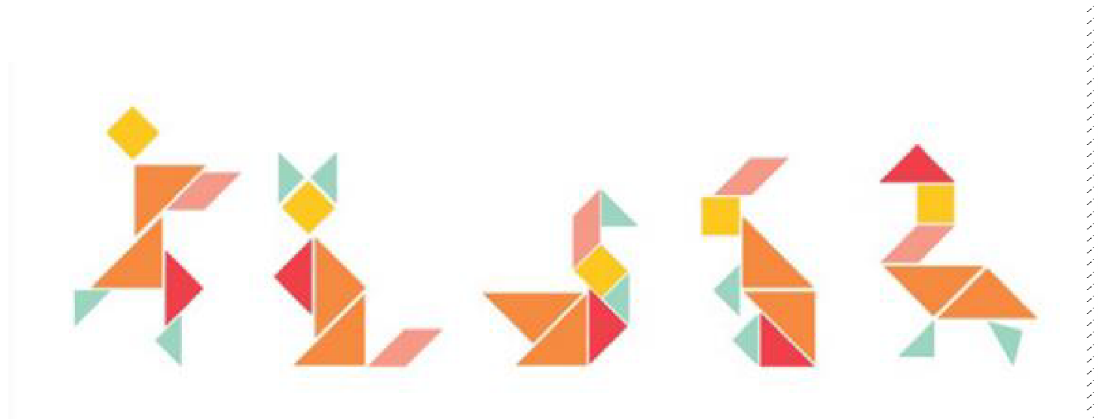
Kiinalaisia leikkejä ja pelejä

4

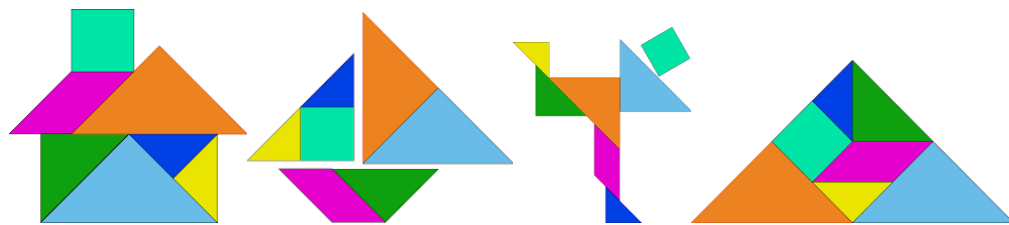
Tangram:

Vanha kiinalainen palapeli, jossa seitsemästä palasta muodostetaan erilaisia kuvioita (esimerkiksi eläimiä, lintuja ja ihmishahmoja). Pelin ainoa sääntö on se, että kaikkien seitsemän palan täytyy olla mukana kuviossa. Paloista on mahdollista muodostaa ainakin 1600 erilaista kuvioita. (lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35387&contentlan=1&culture=fi-FI>)

(lähde: <https://crafts.tutsplus.com/tutorials/quick-tip-create-a-set-of-awesome-tangram-magnets-for-your-fridge--craft-4838>)

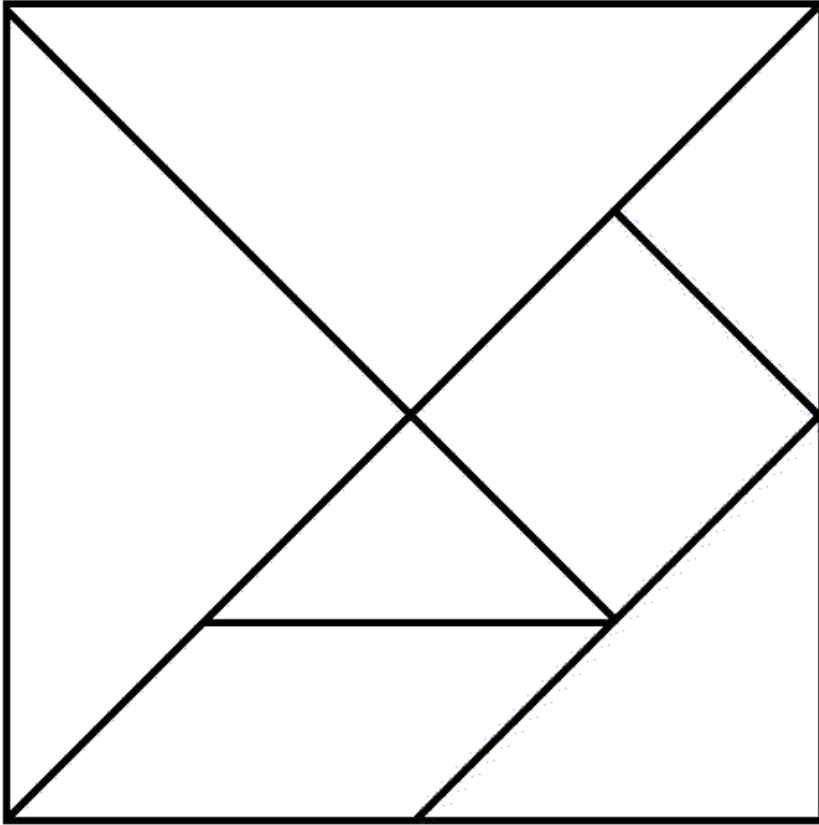

(lähteet: <https://pixabay.com/pt/quebra-cabe%C3%A7a-chin%C3%AAs-tangram-jogo-28908/>, <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-puzzles-pieces-28902/>, <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-pieces-puzzles-28917/>, <https://pixabay.com/en/chinese-game-shapes-puzzle-tangram-28911/>)

Lapset voivat tehdä oman Tangram-pelin: väritetään Tangram-palapelipohjan palat, liimataan kartonkiin ja leikataan viivoja pitkin. Erilaisia Tangram-malleja ja ratkaisuja löytyy lisää Internetistä.

Tangram-palapelin pohja

5

Lähde: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tangram.JPG>

Kiinalaisia leikkejä ja pelejä

6

Tiesitkö, että monelle tuttu ”kivi, paperi ja sakset” on alun perin kiinalainen leikki? Muita kiinalaisia leikkejä ovat esimerkiksi

Kiinalainen hippa

jota leikitään samoin kuin tavallista hippaa, mutta sen leikkijän, joka jää hipaksi, on pidettävä kättään siinä kohdassa, mihin edellinen hippa häntä kosketti. Kättä on pidettävä kyseisessä kohdassa, kunnes hippa saa jonkun toisen kiinni. Hipan kannattaa tietenkin yrittää koskettaa kiinniotettavia mahdollisimman hankalaan paikkaan, kuten esimerkiksi nilkkaan. (lähde:

https://issuu.com/lehtorimikahemmila/docs/leikkej_eri_kulttuureista)

Kiinalainen veto

”Ottelijat seisovat peffat vastakkain ja nojaavat toisella kädellä lattiaan. Toisella kädellä he tarttuvat jalkojen välistä toisiaan. Ottelijan tavoitteena on vetää toinen ottelija maaliviivan yli. Sovellus: vedetään molemmilla käsillä.” (lähde:

<http://vesikot.partio.net/content/kiinalainen-veto>)

Lohikäärmeen häntä

Leikkiin tarvitaan mielellään vähintään kymmenen osallistujaa. Lapset muodostavat jonon siten, että he laittavat kätensä edellä olevan olkapäille. Jonon ensimmäinen toimii lohikäärmeen pää ja jonon viimeinen on lohikäärmeen häntä. Lohikäärmeen pää yrittää saada hännän kiinni yrittämällä ohjata jonoa siten että se onnistuisi. Jonossa olevat pelaajat puolestaan yrittävät liikkua niin, ettei pää saisi häntää kiinni. Varottava on kuitenkin, ettei jono pääse katkeamaan. Kun pää saa hännän kiinni, menee häntänä toiminut pelaaja jonon ensimmäiseksi, ja hänestä tulee lohikäärmeen pää. (lähde:

<https://www.activityvillage.co.uk/catch-the-dragons-tail>)

Haukka ja kana

Lapsista valitaan yksi haukaksi ja yksi kanaksi. Muut lapset ovat tipuja, jotka sijoittuvat kanan taakse pitäen toisistaan kiinni. Haukka ja kana kohtaavat toisensa ja haukka yrittää napata tipuja kiinni. Kana suojelee tipujaan levittämällä kätensä ja liikkumalla sivusuunnassa puolelta toiselle (tipujen seuratussa mukana), ettei haukka saisi napattua tipuja. Kun haukka saa tipun kiinni, mene se haukan se seisomaan taakse ja peli jatkuu.

(lähde: <https://www.activityvillage.co.uk/hawk-catching-the-young-chicks>)

HÄNTÄÄ LAINAAMASSA - kiinalainen satu

7

Huomenna vietettäisiin metsässä eläinten juhlaa ja pieni valkoinen kani halusi kaunistautua ja pukeutua hienoksi. Mutta pikku kanin mielestä sen häntä oli liian lyhyt.

Niinpä pieni valkoinen kani päätti mennä vanhan lehmän luo kysymään häntää lainaksi.

Mutta kun vanha lehmä kuuli kanin toivomuksen, se nauroi ja sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Minä tarvitsen häntääni itse. En voi lainata sitä sinulle."

Puhuessaan vanha lehmä läimäytti hännällään kärpäsen kuoliaaksi kupeeltaan. Pienen valkoisen kanin oli lähdettävä muualle etsimään häntää.

Käveltyään vähän matkaa pieni valkoinen kani näki pienen apinan.

Pieni valkoinen kani huusi: "Hyvää päivää, sisar Apina. Voisitko lainata minulle häntääsi yhdeksi päiväksi?"

Apina keinui puussa häntänsä varassa ja sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Kuinka minä voisoin keinua näin puussa, ellei minulla olisi pitkä häntääni?"

Pienen valkoisen kanin ei auttanut muu kuin jatkaa matkaansa. Matkallaan pieni valkoinen kani näki kenguruäidin.

Pikku kani juoksi kengurun luo ja sanoi: "Hyvää päivää, kenguruäiti. Voinko minä lainata häntääsi yhdeksi päiväksi?"

Kenguruäiti sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Minun häntäni on hyvin vahva. Kun olen väsynyt, voin istua sen päällä, mikä on hyvin miellyttävää. En voi lainata sitä sinulle."

Pienen valkoisen kanin ei auttanut muu kuin jatkaa matkaansa.

Päivä kääntyi illaksi. Kukaan ei voinut lainata häntäänsä pienelle valkoiselle kanille. Pieni valkoinen kani oli hyvin surullinen.

Silloin kettu tuli kanin luo. Kun kettu kuuli, että kani halusi lainata häntää, se vihastui hirvittävästi ja huusi:

"Kuinka sinä voit edes kuvitella, että minä lainaisin häntäni sinulle! Nukkuessani häntäni on minun tyynyäni ja peittoni. Mene matkoihisi siitä!"

Pieni valkoinen kani juoksi itkien kotiinsa ja valitti äidilleen: "Kukaan ei halua lainata häntää minulle. Mitä minä nyt teen?"

"Voi sinua pikku raukkaa. Etkö sinä tiedä, että pienen häntämme takia voimme juosta niin nopeasti kuin juoksemme.", äiti lohdutti.

Kun pieni valkoinen kani ymmärsi lyhyen hännän hyvän puolen, se tuli iloiseksi ja hymyili. Seuraavana päivänä pieni valkoinen kani meni eläinten juhlaan äitinsä kanssa.

(Satu kirjasta: Satu ystävältä / Opetushallitus; toimittanut Anna Liisa Salmela, kuvitus Riikka Juvonen) (sivun lähde:

<https://peda.net/raahe/ok/okt/monikulttuurisuus/kiina/hlks>)

Wiisas mandariini.

Kiinalainen satu.

Kiinan keisari juuttui kerran kovasti erääseen mandariineistään ja heittäi hänet syvään wankilaan.

Keisarin hovimiehet, jotka pitivät paljon mandariinista hänen wiijautensa tähden, menivät pyytämään hänelle armoa. Keisari lupasikin vapauttaa hänet, mutta yhdellä ehdolla. Hänen pitäisi hankkia keisarille hevonen, joka ei ole musta eikä valkea, harmaa eikä raudikko, ruskea eikä keltainen. Sanalla sanoen, keisari luetteli kaikki ne värit, jotka hevosilla tavallisesti on, eikä yhtään niistä jaiji hevosella olla.

Pitkän mietiskelyn jälkeen menivät hovimiehet wankilaan, ja esittivät hänelle keisarin toivomuksen.

— Hyvä, vastasi mandariini, — hyväksyn hänen ehtonsa.

Silloin määräsi keisari, että hänet päästetään vapaaksi, nähdäkseen, millä tavalla mandariini täyttäisi keisarillisen herransa toivomuksen.

Mutta kun wiijas mandariini tuotiin keisarin eteen, janoi hän:

— Sellainen hevonen, jonka keisari tahtoo, seisoo tallissani. Mutta keisari ei saa lähettää sitä hakemaan maanantaina, eikä tiistaina, keskiviikkona eikä torstaina, perjantaina eikä lauantaina, eikä sunnuntaina. Mutta minä muuna viikonpäivänä hyvänjona on keisari tervetullut sitä noutamaan.

Keisari nauroi ja antoi tuolle wiijaalle miehelle anteeksi.

Wiisas mandariini – kiinalainen satu

Kiinan keisari suuttui kerran kovasti erääseen mandariineistään ja heittäi hänet syvään wankililaan. Keisarin hovimiehet, jotka pitivät paljon mandariinista hänen wiisautensa tähden, menivät pyytämään hänelle armoa. Keisari lupasikin vapauttaa hänet, mutta yhdellä ehdolla. Hänen pitäisi hankkia keisarille hevonen, joka ei ole musta eikä valkea, harmaa eikä raudikko, ruskea eikä keltainen. Sanalla sanoen, keisari luetteli kaikki ne värit, jotka hevosilla tavallisesti on, eikä yhtään niistä saisi hevosella olla.

Pitkän mietiskelyn jälkeen menivät hovimiehen wankilaan, ja esittivät hänelle keisarin toivomuksen.

- Hyvä, vastasi mandariini – hyväksyn hänen ehtonsa.

Silloin määräsi keisari, että hänet päästetään vapaaksi, nähdäkseen, millä tavalla mandariini täyttäisi keisarillisen herransa toivomuksen. Mutta kun wiisas mandariini tuotiin keisarin eteen, sanoi hän:

- Sellainen hevonen, jonka keisari tahtoo, seisoo tallissani. Mutta keisari ei saa lähettää sitä hakemaan maanantaina, eikä tiistaina, keskiviikkona eikä torstaina, perjantaina eikä lauantaina, eikä sunnuntaina. Mutta minä muuna viikonpäivänä hyvänsä on keisari tervetullut sitä noutamaan.

Keisari nauroi ja antoi tuolle viisaalle miehelle anteeksi.

(Satu on julkaistu Suomalainen Työväenliitto -lehdessä 21.9.1908)

Mandariinilla tarkoitetaan tässä sadussa kiinalaista virkamiestä. Heitä työskenteli kiinassa 600-luvulta lähtien aina 1900-luvun alkuun saakka. Mandariini-hedelmä on saanut nimensä näiltä virkamiehiltä.

Lisää kiinalaisia satuja löytyy mm. kirjoista

- **Kiinalaissatuja** / kiinalaisten lähteiden mukaan kertonut Dana ja Milada Šťovíková; kuvitus Eva Bednárová; ... suom. Eila Kivikkaho ja Aarno Peromies (Weilin + Göös 1972)

- **Sata satua Kiinasta** = Zhongguó tóngguà yìbái shòu / koonnut Zhang Guizhen; kuvittanut Hua Qianhóng; suomennanut Voitto T. Kettunen (Litmus 2004)

- **Sateenkukka ja kultainen avain**: kiinalainen kansansatu / kuvat: Tord Nygren; suom. Maija Pellikka (Weilin + Göös 1985)

(Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista - www.helmet.fi)

Sivun lähteet: <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/710209/articles/79155>,
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/03/02/ariostoteleen-kantapaa-kiinalaisten-kirjoitusmerkkien-rakenne-ja-toiminta>

Musiikin taikaa

9

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Kiinalaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Traditional Chinese Music

<https://www.youtube.com/watch?v=N6dWQLhTkQ>

M

卖报歌 - Song of Newsboy, säveltänyt Nie Er v. 1933. Kappale on suosittu lastenlaulu Kiinassa vielä nykyäänkin.

<https://www.youtube.com/watch?v=DQbnInCEPfq>

Kiinalaisia perinnesoittimia:

Đàn gáo

Liúqín

Húlú

Sivun lähteet: <https://www.echinesesong.com/the-top-4-chinese-children-songs-in-china-music/>,
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dangao.jpg>,
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Liuqin.jpg>,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hu_Lu_Si.jpg

Kiinalaisille ruoka, syöminen ja ruuasta nauttiminen ovat tärkeitä asioita. Tärkeää on esimerkiksi, minkä väristä, tuoksuista, makuista ja muotoista ruoka on. Kiinalaisessa keittiössä ruuan maut on luokiteltu viiteen perusmakuun: suolainen, makea, hapann, tulinen ja karvas. (lähde: <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/tietoa/kiinasjk10.html>)

Kiinassa syödään mm. karamellisoituja hedelmiä. Alla on helppo ohje karamellibanaanien tekoon:

Ainekset

4 annosta

1	4	pieniä banaania
2	50 g	voita
3	2 rkl	sokeria
4	2 rkl	siirappia
5		(riippaus kanelia)

Lisäksi vaniljajäätelöä

Kuori ja halkaise banaanit pitkittäin. Sulata voi pannulla, lisää siirappi ja sokeri, kiehauta seos. Lisää banaanit pannulle ja paista keskilämmöllä pari minuuttia molemmin puolin. Tarjoa banaanit lämpiminä jäätelön kanssa. (lähde: <https://www.yhteishyva.fi/reseptit/karamellibanaanit/044563>)

Lähteet

11

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Aristoteleen kantapää: Kiinalaisten kirjoitusmerkkien rakenne ja toiminta. Yle. Viitattu 13.5.2018. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/03/02/aristoteleen-kantapaa-kiinalaisten-kirjoitusmerkkien-rakenne-ja-toiminta>, 8

Catch The Dragon's Tail. Activity Village. Viitattu 13.5.2018. <https://www.activityvillage.co.uk/catch-the-dragons-tail>, 6

Chinese Kite. Wikimedia Commons. Viitattu 9.5.2018. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinese_Kite.jpg, 3

Dangao. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dangao.jpg>, 9

Hawk Catching The Young Chicks. Activity Village. Viitattu 13.5.2018. <https://www.activityvillage.co.uk/hawk-catching-the-young-chicks>, 6

Hu Lu Si. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hu_Lu_Si.jpg, 9

Häntää lainaamassa - kiinalainen satu. Peda.net. Viitattu 13.5.2018. <https://peda.net/raahe/ok/okt/monikulttuurisuus/kiina/hlks>, 7

Ihmishahmo. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-pieces-puzzles-28917/>, 4

Karamellibanaanit. Yhteishyvä. Viitattu 14.5.2018. <https://www.yhteishyva.fi/reseptit/karamellibanaanit/044563>, 10

Kiina. Globalis. Viitattu 3.5.2018. <http://globalis.fi/Maat/Kiina>, 1

Kiina. Peda.net. Viitattu 6.5.2018. https://peda.net/p/jaana/Biologia_maantieto_5_6/aasia/kiina, 1

Kiinalainen hippa. Issuu. Viitattu 13.5.2018. https://issuu.com/lehtorimikahemmila/docs/leikkej_eri_kulttuureista, 6

Kiinalainen veto. Viikin Vesikot. Viitattu 13.5.2018. <http://vesikot.partio.net/content/kiinalainen-veto>, 6

Kiinalaisen ruoan estetiikasta ja ominaisuuksista. Kiinaseura. Viitattu 14.5.2018. <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/tietoa/kiinasjk10.html>, 10

Kiinalaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 6.5.2018. <https://lapsennimi.com/kiinalaiset-nimet/>, 1

Kiinan lippu. Pixabay. Viitattu 3.5.2018.

https://pixabay.com/fi/photos/?q=kiinan+kansantasavallan+lippu&hp=&image_type=all&order=popular&cat=&min_width=&min_height=, 1

Kiinan muuri. Pixabay. Viitattu 6.5.2018.

<https://pixabay.com/fi/kiinan-muuri-kiina-kuuluisa-perint%C3%B6-1113703/>, 1

Kiinan muuri mitattiin ensi kertaa metrilleen. Yle Uutiset. Viitattu 6.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-6394854>, 1

Kirjoitusmerkit. Kiinan luokka. Viitattu 9.5.2018. <https://kiinanluokka.net/kirjoitusmerkit/>, 3

Kolmio. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/chinese-game-shapes-puzzle-tangram-28911/>, 4

Linquin. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Liuqin.jpg>,

9

Map of China. Lonely Planet. Viitattu 11.5.2018.

<https://www.lonelyplanet.com/maps/asia/china/>,

2

Quick Tip: Create a Set of Awesome Tangram Magnets for Your Fridge. Envato.

Viitattu 12.5.2018. <https://crafts.tutsplus.com/tutorials/quick-tip-create-a-set-of-awesome-tangram-magnets-for-your-fridge--craft-4838>, 4

Sanastoa ja fraaseja. Yle. Viitattu 6.5.2018.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/06/14/sanastoa-ja-fraaseja-37>,

1

Tangram. Wikimedia Commons. Viitattu 12.5.2018.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tangram.JPG>,

5

Tangram (Kiina). Global Finland. Viitattu 12.5.2018.

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35387&contentlan=1&culture=fi-FI>,

4

Talo. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/pt/quebracabe%C3%A7a-chin%C3%AAs-tangram-jogo-28908/>, 4

Tintti on kiinalaiseläintarhan uusin jättiläispanda. Tiedebasaari. Viitattu

6.5.2018. <https://tiedebasaari.com/tag/kiina-elaimisto/>, 1

The Top 4 Chinese Children Songs in China Music. Chinse Song. Viitattu 14.5.2018.

<https://www.echinesesong.com/the-top-4-chinese-children-songs-in-china-music/>

Young Giant Panda. Flickr. Viitattu 9.5.2018.

<https://www.flickr.com/photos/autanex/329004293>,

3

Ympäristö ja luonnonvarat. Tilastokeskus. Viitattu 6.5.2018.

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_alue.html, 1

Vene. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-puzzles-pieces-28902/>, 4

Wiisas mandariini. Kansalliskirjasto. Viitattu 13.5.2018.

<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/710209/articles/79155>, 8

Wildlife in China. A China Family Adventure. Viitattu 11.5.2018. <https://www.china-family-adventure.com/wildlife-in-china.html>, 2

Romania

Romania

- Romanian virallinen kieli on romania
- Romania sijaitsee Itä-Euroopassa ja keskellä maata on Karpaattien vuoristo. Vuoriston 14 korkeinta huippua nousevat yli kahden kilometrin korkeuteen
- Romanian ylpeys on Tonavan suisto, jossa elää 800 kasvilajia, 160 kalalajia ja yli 300 lintulajia, esim. pelikaaneja ja punakaulahanhia
- Romanian kansalliseläin on ilves ja kansallislintu pelikaani
- romanialaisia tytön nimiä ovat esim. Adela, Ina, Luminita ja Violeta
- romanialaisia pojan nimiä ovat esim. Andrei, Bogdan, Stefan ja Vasile

Miten sanotaan romaniaksi:

Hei	Bună
ziua	
Moi	Salut
Hyvää huomenta	Bună
dimineața	Näkemiin
revedere	La
Kiitos	Mulțumesc
Ole hyvä	Cu plăcere
Kyllä	Da
Ei	Nu

(ă lausutaan kuten a)

Kuvia Tonavan suistolta

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/en/romania-flag-national-flag-nation-162399/>,
<http://www.globalis.fi/Maat/Romania>, <https://www.worldatlas.com/articles/what-language-do-they-speak-in-romania.html>,
<https://wol.jw.org/fi/wol/d/r16/lp-fi/102005769>, <https://lapsennimi.com/romanalaiset-nimet/>
<http://www.ts.fi/teemat/matkailu/1074313624/Tonavan+suisto+on+Romanian+ylpeys+ja+omantunnon+asia>,

Lepakko

Ilves 2

Pelikaani

Lähteet: <https://www.cia.gov/library/Publications/the-world-factbook/geos/ro.html>, <https://pixabay.com/fi/valkoinen-pelikaani-lintu-736314/>, <http://wildcarpathiadventure.ro/en/wildlife-in-romania/mammals-of-romania/>, <https://pixabay.com/no/gaupe-dyr-cat-unders%C3%B8kelsesbr%C3%B8nn-414730/>, <http://pngimg.com/download/23761>

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	unu
2	kaksi	doi
3	kolme	trei
4	neljä	patru
5	viisi	cinci
6	kuusi	sase
7	seitsemän	sapte
8	kahdeksan	opt
9	yhdeksän	noua
10	kymmenen	zece

Romanialaisia leikkejä ja pelejä

Romanialainen piirileikki

"Leikkijät muodostavat piirin ja ottavat vierustoveria kädestä kiinni. Piirissä pyöritään myötapäivään ja liikutaan sivulaukka-askelin. Leikinvetäjä huutaa jonkun ruumiinosan nimen, esim. pää, olkapää tai polvi. Silloin leikkijät ottavat vieruskaveria oikealla kädellä kiinni siitä ruumiinosasta, jota kehoitus koski, ja muuttavat piirin suunnan vastapäivään. Näin jatketaan laukkaamista hassussa asennossa, kunnes leikinvetäjä huutaa uuden ruumiinosan nimen, ja suunta vaihdetaan jälleen myötapäivään.

Piirin suunta vaihtuu aina uudesta kehotuksesta. Jos suunnan vaihtaminen tuntuu haastavalta, leikkijät voivat pyöriä koko ajan samaan suuntaan. Leikki voi jatkua, kunnes kaikki mahdolliset ruumiinosat on keksitty." (lähde:

http://www.hp.partio.fi/sites/default/files/attachment/tehtavavihko_print.pdf)

Kili-kilipukki-leikki

"Tarvitaan noin 10 leikkijää. Lapset seisovat piirissä, ja yksi valitaan kilipukiksi. Lapset sanovat: "Kili-kilipukki, vanha vuohipukki! Kuinka monta sarvea pukilla on tallella?" Kilipukki kiertää piirin ulkopuolella. Lorun loputtua kilipukki pysähtyy kohdalla olevan lapsen taakse ja näyttää lapsen pään yläpuolella sormia yhdestä viiteen. Lapsen on arvattava sormien lukumäärä. Oikein arvattuaan hän pääsee kilipukiksi". (lähde: [https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20\(Romania\)](https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20(Romania)))

Lampaat ja susi (Oile si lupul)

Leikkijöistä yksi valitaan paimeneksi ja toinen sudeksi. Loput ovat lampaita. Lampaat "laiduntavat" leikkialueen toisessa päässä ja paimen asettuu alueen vastakkaiseen päähän. Susi jää alueen keskikohtaan sivuun odottamaan.

Paimen kutsuu lampaita: "Lampaat, lampaat, tulkaa

kotiin!" Lampaat vastaavat epätoivoissaan: "Ei, ei, me

pelkäämme" "Ketä te pelkätte?", kysyy paimen.

"Isoa pahaa sutta", vastaavat lampaat

"Ei siellä ole sutta. Lampaat, lampaat, tulkaa kotiin", huhuilee paimen jälleen

Kun lampaat sitten lähtevät juoksemaan leikkialueen läpi kotiin, ryntää susi esiin ja yrittää saada jonkun lampaista kiinni. Kiinnijääneestä tulee uusi susi. Paimen siirtyy nyt toiseen päähän leikkialuetta lampaiden jäädessä toiseen päähän, ja leikki alkaa alusta.

(lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/romania33.html>)

Romanialaisia satuja ja tarinoita löytyy ainakin kirjoista, joihin on koottu satuja eri maista (esim. Kaunotar ja hirviö sekä 12 päivää maailmalla). Niitä löytyy myös mm. englanninkielisiltä sivustoilta:

<https://fairytales.com/region/romanian/> ja

https://www.worldoftales.com/European_folktales/Romanian_folktales_3.html

Näiltä sivuilta löytyy myös muiden maiden satuja englanniksi kerrottuna.

Romanialaisen sadun **"Lapset tynnyrissä"** voi kuunnella suomeksi kerrottuna linkistä:

<https://areena.yle.fi/1-4216502>

Kuvien lähteet: <https://chaosmatriarch.wordpress.com/tag/romanian-mythology/>,
<https://homesthetics.net/legendary-fairy-tale-landscape-photography-in-transylvania-romania-by-alex-robciuc/>,
<http://mihaela-ilustrations.blogspot.fi/2013/01/blog-post.html>

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Romanialaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Up on the mountain top - Romanian old shepherd song Nineta Popa Ionescu - Sus in varful muntelui

<https://www.youtube.com/watch?v=bh49LoQC6U>

Sârbă ciobănească / Pastoral dance

<https://www.youtube.com/watch?v=broZdakO4Dw>

Romanian Traditional Music (Suita orchestrala din Ardeal)

https://www.youtube.com/watch?v=4qrFMnU_dpU

Mannasuurimovanukas on Romaniassa hyvin suosittu perinteinen jälkiruoka

Ohje

1 litra maitoa
100 grammaa sokeria
100 grammaa mannasuurimoita
Ripaus vaniljasokeria (tai
vaniljatanko) Hyppysellinen suolaa

Lisäksi: marjahilloa, hedelmiä tai kanelia

1. Sekoita tarttumattomassa paistinpannussa yhteen maito, sokeri, suola ja vaniljatanko tai vaniljasokeri ja anna kiehahtaa.
2. Lisää mannasuurimot vähitellen liemeen sitä koko ajan sekoittaen.
3. Anna kiehua noin 5-7 minuuttia koko ajan sekoittaen, niin että seos sakeutuu
4. Jos tahdot tarjoilla vanukkaan kuvan mukaisesti, kastele kaksi pientä maljaa ja täytä ne lämpimällä mannasuurimovanukkaalla. Anna viilentyä ja siirrä jääkaappiin 2-3 tunniksi. Käännä sen jälkeen maljat nurinpäin kahdelle eri lautaselle ja koristele esimerkiksi hillolla tai hedelmillä
5. Voit syödä mannavanukkaan myös suoraan maljasta lisäämällä koristeet sen päälle

Sivun lähde: <http://www.deliciousromania.com/recipes/desserts/semolina-pudding-with-berries-jam/>

Lähteet

8

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Bat. Pngimg.com. Viitattu 22.5.2018. <http://pngimg.com/download/23761>, 2

Danube Delta. Flickr. Viitattu 22.5.2018.
<https://www.flickr.com/photos/cost3l/15125610960>,

1

Romanian Fairy Talens. Illustrations. Viitattu 23.5.2018.
<http://mihaela-illustrations.blogspot.fi/2013/01/blog-post.html>, 5

Kili kili pukki -leikki (Romania). Leikit. Partio. Viitattu 23.5.2018. [https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20\(Romania\)](https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20(Romania)),

4

Legendary Fairy Tale Landscape Photography in Transylvania Romania by Alex Robciuc. Homesthetics. Viitattu 23.5.2018. <https://homesthetics.net/legendary-fairy-tale-landscape-photography-in-transylvania-romania-by-alex-robciuc/>, 5

Lynx Lynx. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/no/gaupe-dyr-cat-unders%C3%B8kelsesbr%C3%B8nn-414730/>, 2

Mammals of Romania. Wild Carpathia Adventures. Viitattu 22.5.2018.
<http://wildcarpathiadventure.ro/en/wildlife-in-romania/mammals-of-romania/>,

2

Number in Romanian. Marijn.org. Viitattu 22.5.2018. <http://www.marijn.org/everything-is-4/counting-0-to-100/romanian/>, 3

Romania. Globalis. Viitattu 22.5.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Romania>, 1

Romania Flag. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/en/romania-flag-national-flag-nation-162399/>, 1

Romania - Tonava. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/fi/romania-tonava-tonavan-risteily-2507337/>, 1

Romaniaksi sanontoja. Bab.la. Viitattu 22.5.2018.
<https://fi.bab.la/sanontoja/matkustus-lauseita/yleinen/suomi-romania>, 1

Romanialainen piirileikki. Hämeen partiopiiri. Viitattu 23.5.2018.
http://www.hp.partio.fi/sites/default/files/attachment/tehtavavihko_print.pdf,

4

Romanialaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 22.5.2018. <https://lapsennimi.com/romanalaiset-nimet/>. 1

Romanian games. Sheep and wolf. Children's Folk Games. Viitattu 23.5.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/romania33.html>, 4

Romanian symbols. World Atlas. Viitattu 22.5.2018. <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/romania/rosymbols.htm>, 1

Semolina pudding with berries jam. Delicious Romania. Viitattu 23.5.2018. <http://www.deliciousromania.com/recipes/desserts/semolina-pudding-with-berries-jam/>, 7

Tag archives: Romanian mythology. Chaosmatriarch. Viitattu 23.5.2018. <https://chaosmatriarch.wordpress.com/tag/romanian-mythology/>, 5

Tonavan suisto hämmästyttää vastakohtaisuuksillaan. JW. Viitattu 22.5.2018. <https://wol.jw.org/fi/wol/d/r16/lp-fi/102005769>, 1

Tonavan suisto on Romanian ylpeys ja omantunnon asia. Turun Sanomat. Viitattu 22.5.2018. <http://www.ts.fi/teemat/matkailu/1074313624/Tonavan+suisto+on+Romanian+ylpeys+ja+omantunnon+asia>, 1

Valkoinen pelikaani. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/fi/valkoinen-pelikaani-lintu-736314/>, 2

What Language Do They Speak in Romania? World Atlas. Viitattu 22.5.2018. <https://www.worldatlas.com/articles/what-language-do-they-speak-in-romania.html>, 1

The World Factbook. Central Intelligence Agency. Viitattu 22.5.2018. <https://www.cia.gov/library/Publications/the-world-factbook/geos/ro.html>, 2

SAAMENMAA

Saamenmaa

(Suomen saamelaiset)

- saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka asukkaat asuvat neljän valtion alueella: Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä
- saamelaisia on noin 60 000 ja suurin osa heistä asuu Norjassa. Suomessa asuu noin 10 000 saamelaista
- Suomessa puhutaan kolmea saamen kieltä: pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea. Näistä eniten puhutaan pohjoissaamen kieltä
- saamelaisten kansallisasu on saamenpuku ja heidän kansanmusiikkinsa on nimeltään joiku
- saamelaisia tytön nimiä ovat esim. Ánet, Mággá, Hillá ja Juljá
- saamelaisia pojan nimiä ovat esim. Ábel, Gunvor, Jágo ja Junne

Kuinka sanotaan

pohjoissaameksi: Heil Heil

Hyvää huomenta! Buorre idit!

Kiitos Giitu

[kiihtu]

Ole hyvä Leage buorre [läe buerre]

Nähdään! Oaidnaleapmail [oinoleph]

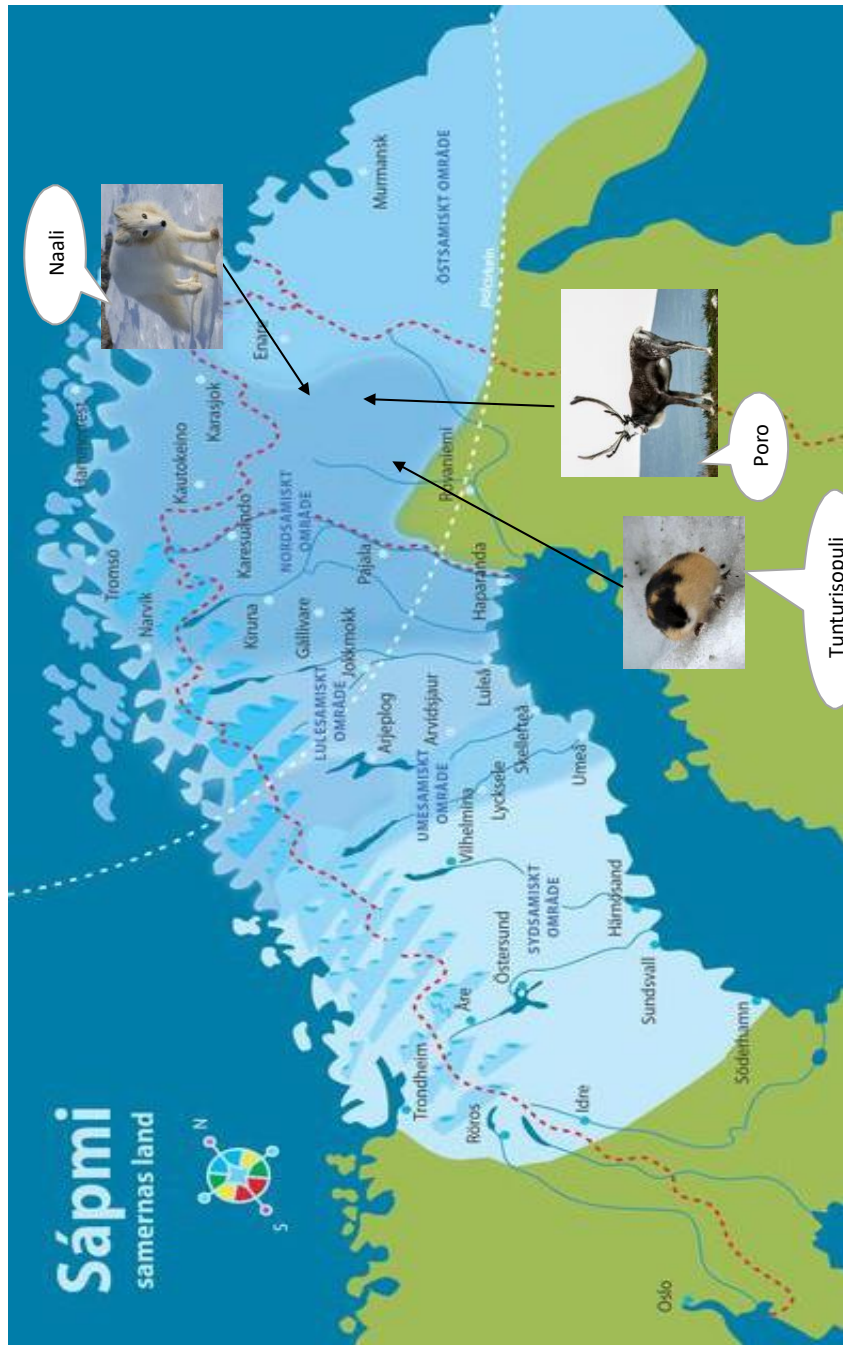
Ystävä Ustit

Inarin-saamelaisia pukuja

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/en/flag-lapland-arctic-circle-lapp-1261949/>, <http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>, <http://sanosesaameksi.yle.fi/pikaopas-saamelaiskulttuuriin/>, <https://lapsennimi.com/saamelaiset-nimet/>, <http://sanosesaameksi.yle.fi/>

2

Saamenmaa ulottuu Keski-Norjan, Keski-Ruotsin ja pohjoisimman Suomen kautta aina Venäjälle, Kuolan niemimaalle saakka

Sivun lähteet: <http://samer.se/1002>, <http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>,
<https://www.flickr.com/photos/manu-boesch/17034446099/>,
<https://www.flickr.com/photos/kgleditsch/2484633208/>, <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Terianniag-Qaqortaq-arctic-fox.jpg>

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	okta
2	kaksi	guokte
3	kolme	golbma
4	neljä	njeallje
5	viisi	vihtta
6	kuusi	guhtta
7	seitsemän	čieža
8	kahdeksan	gávcci
9	yhdeksän	ovcci
10	kymmenen	logi

Saamelaisia leikkejä ja pelejä

4

Vasanmerkintä

Tarvitaan yksi tai kaksi palloa ja eri värisiä pyykkipoikia

"Valitaan joukosta kaksi tai useampi pallonheittäjä, jotka ovat "poromiehiä". Jokaisella heistä on erivärinen pyykkipoika. Maahan piirretään ympyrä. Muut leikkijät ovat ympyrän sisäpuolella "poroina". Pallonheittäjät yrittävät osua pallolla niihin, jotka ovat ympyrän sisäpuolella. Se, johon pallo osuu, merkitään heittäjän merkkiin esim. punaisella pyykkipojalla. Se poromies, jolla on eniten poroja omassa merkissä, on voittanut pelin. Se, joka jää viimeiseksi ympyrään, pääsee seuraavaksi poromieheksi (heittäjäksi)." (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>)

Staalotulistelee

"Lapset istuutuvat ja valitsevat yhden staaloksi. Muut ovat polttopuita, joita staalot tulee noutamaan. Muut seisovat hajallaan niin kuin puutkin kasvavat metsässä. Staalot tulevat aina yhden leikkijän luokse ja koettelee työntäistä puun nurin. Jos puu ei kaadu, hakee staalot kirveen. Siksipä kaikki puut juoksentelevatkin pakoon ja kun staalot huomaa tämän, yrittää se saada niitä kiinni. Se joka jää kiinni, joutuu staaloksi.

Leikissä voidaan myös sopia, että jossakin on koto. Jos leikkijät ehtivät juosta sinne, he pelastuvat staalolta. Staalot saa jatkaa vain niiden pyydystämistä, jotka eivät ole kodassa." (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>)

Staalot on ihmistä muistuttava taruolento. Se on iso, ahne, ilkeä ja hieman tyhmänpuoleinen haltija, joka saattaa asustaa tähdissä, tai myös maan päällä harmaassa hirsituvassa. Toisaalta Staalot on myös lasten suojelija, joka huolehtii, ettei lapsille vaikkapa pimeässä ulkona ollessa käy huonosti. (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/staalo.html>)

Nuoraleikki

Pitkän narun päät solmitaan yhteen renkaaksi. Leikkijät pitävät nuorasta kiinni ja seisovat ympyrän muodossa. Yksi menee renkaan sisään ja yrittää ottaa kiinni ympärillä seisovia pysyen renkaan sisällä. Se, jota hän tavoittelee, saa päästää nuorasta irti. Sen, jonka renkaan sisällä oleva saa kiinni, menee hänen tilalleen renkaan sisään uudeksi kiinniottajaksi. (lähde: <http://www.saaminuett.fi/kolttasaamelaiset/kulttuuri/pelit-ja-leikit.html>)

Nuoraleik

Askartele risuporo

5

1.

2.

3.

(Sivun lähde: http://www.kuati.fi/fi/askartelu-ja-pelit/askarteluohjeet.php?material_id=623)

Saamelaista lastenkirjallisuutta

satuhetkiin tai vaikkapa nukketeatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

Aurinkolintu ja kaamoksen korppi / Leena Laulajainen; kuvitus: Anna-Liisa Hakkarainen (Tammi 2000)

Halstamojängän noita / Rauna Paadar-Leivo, Aletta Ranttila (Davvi Girji 1990)

Kufitarten ja staalojen mailla: tarinoita Pohjolasta / tekstit: Eeva-Liisa Kinnunen; kuvat: Markku Tantt (Suomalaisen kirjallisuuden seura 1991)

Lentonoidan poika: saamelaisia satuja / Annukka ja Samuli Aikio; kuv. Riitta-Kaarina Tikkamäki (WSOY 1978)

Sammeli / Leena Laulajainen; kuvat: Mika Launis (Weilin + Göös 1985)

Unni-Jumi, Lapin mahtava noita / Taru Tolsa-Repo; kuv. Hannu Lukkarinen (WSOY 1985)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Shamaani ja taikarumpu (Mauri Kunnaksen tarinasta "Joulupukki ja noitarumpu") Kuvan lähde: <https://areena.yle.fi/1-908316>

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Saamelaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Ulla Pirttijärvi- Njuvccat bohtet

<https://www.youtube.com/watch?v=VUd82rLXUy>

Y

Angelin Tytöt "Giddat

<https://www.youtube.com/watch?v=Fn6IOByg83>

M

Ailu Valle - Sáhtán ja Máhtán (laulun sanat

suomeksi)

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZqNz-ChmuY>

JOIKU

Tarinoiden mukaan joiku on auringon tyttären saamelaisille opettamaa proosalaulua. Joikaaminen tapahtuu yleensä ilman säestystä tai noitarummun säestyksellä, mutta soittimien käyttö joiuissa on kuitenkin yleistynyt. Joiut voivat olla esittävää taidetta, parantavia loitsuja, kiitoslauluja, tai ihan mitä tahansa, mitä joikaaja haluaa laulullaan ilmaista.

Saamelaisia välipaloja

Luontoherkut

Mustikkamaito

"Kaada maitoa syvälle lautaselle ja sekoita maitoon muutama kourallinen tuoreita mustikoita. Talvella voit käyttää myös pakastettuja marjoja. Ripottele joukkoon vähän sokeria, jos haluat maidosta makeampaa. Tuoreet mustikat eivät kaipaa sokeria."

Marjaleipä-eväs

"Syyskesän herkullisin metsäeväs ennenvanhaan oli marjaleipä. Kokoa voileivän päälle mielesi mukaan marjoja. Laita silmät kiinni syödessäsi ja koeta arvata mausta, mitä marjoja kulloinkin maistat." (Piiros Áile Risten Holmberg)

Sini-serkun juoma

"2 litraa vettä

5 dl mustikoita

5 dl sokeria

Mittaa ainekset lasiastiaan ja sulje kansi ja laita astia ikkunalle. Anna sen olla sekoittamatta ikkunalla muutamasta päivästä pariin, kolmeen viikkoon. Siivilöi mehu ja pullota se. Säilytä mehu kylmässä. Mehu on valmista juotavaksi heti, kun se on jäähtynyt."

Mustikoita. Kuva: Martti

Rikkonen Sivun lähde:

<http://www.samimuseum.fi/machisweb/suomi/herkut.html>

Lähteet

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Flag Sami. Pixabay. Viitattu 20.5.2018. <https://pixabay.com/en/flag-lapland-arctic-circle-lapp-1261949/>, 1

Joulupukki ja noitarumpu. Yle Areena. Viitattu 21.5.2018. <https://areena.yle.fi/1-908316>, 6

Leikkejä. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>,
4

Maahisen herkut. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/herkut.html>,
8

Numerot. Din ordbok. Viitattu 20.5.2018. <https://www.dinordbok.no/>, 3

Pelit ja leikit. Saa'mi Nue'tt. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.saaminuett.fi/kolttasaamelaiset/kulttuuri/pelit-ja-leikit.html>,
4

Pikaopas saamelaiskulttuuriin. Sano se saameksi. Yle. Viitattu
20.5.2018. <http://sanosesaameksi.yle.fi/pikaopas-saamelaiskulttuuriin/>, 1

Poro. Flickr. Viitattu 20.5.2018. <https://www.flickr.com/photos/manu-boesch/17034446099>, 2

Risuporo. Kuáti. Viitattu 21.5.2018. http://www.kuati.fi/fi/askartelu-ja-pelit/askarteluohjeet.php?material_id=623, 5

Saamelaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 20.5.2018.
<https://lapsennimi.com/saamelaiset-nimet/>, 1

Saamenpuku. Sámi musea Siida. Viitattu 20.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/anaras/kulttuuri/puku.html>,
1

Sapmi, samernas land. Samer. Viitattu 20.5.2018. <http://samer.se/1002>, 2

Stállu - Staalo. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/staalo.html>,
4

Suomi-Pohjois-Saame fraasisanakirja. Sano se saameksi. Yle. Viitattu
20.5.2018. <http://sanosesaameksi.yle.fi/>, 1

Terianniq Qaqortaq arctic fox. Wikimedia Commons. Viitattu 20.5.2018.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Terianniq-Qaqortaq-arctic-fox.jpg>,
2

Tietoa saamelaisista. Suoma Sámi Nuorat. Viitattu 20.5.2018.
<http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>, 1, 2

Totta ja tarua Lapista. Tunturi-Lappi. Viitattu 21.5.2018. <https://www.tunturi-lappi.fi/tunturi-lappi/totta-ja-tarua-lapista/>, 7

Tunturisopuli, Flickr. Viitattu 20.5.2018.
<https://www.flickr.com/photos/kgleditsch/2484633208>, 2

SOMALIA

Somalia

- Somalian rantaviiva on Afrikan maiden pisin ja suuri osa maastosta on kuivaa tasankoa.
- ilmasto on lämmin ja niin sade- kuin kuivuuskaudetkin ovat epäsäännöllisiä
- suurin osa ihmisistä saa elantonsa karjanhoidosta
- Somalian viralliset kielet ovat somali ja arabia
- somalin kielessä on käytössä latinalaiset kirjaimet (kuten Suomessakin)
- Somalian kansalliseläin on leopardi
- somalialaisia tytön nimiä ovat esim. Aamiina, Bilan, Nala ja Yasmiin
- somalialaisia pojan nimiä ovat esim. Abdullahi, Cilmi, Erasto, Yuusuf

Kuinka sanotaan somaliksi:

Hei

Naba

d

Hyvää huomenta

Subax

wanaagsan Kiitos

Mahadsanid

Ole hyvä

Soo dhawoow

Mikä on nimesi?

Magacaa?

Kyllä

Haa

Ei

Maya

Käsintehtyjä kulhoja

Sivun lähteet: <https://pixnio.com/flags-of-the-world/flag-of-somalia>, <http://www.globalis.fi/Maat/Somalia>, <http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/kieli/>, <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/somalia/symbols.htm>, http://www.momjunction.com/articles/somali-baby-names-for-girls-and-boys_00405206/#gref.

Sivun lähde: <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/lcolor/socolor.htm>, <https://a-z-animals.com/animals/location/africa/somalia/>

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	kow
2	kaksi	laba
3	kolme	saddex
4	neljä	afar
5	viisi	shan
6	kuusi	lix
7	seitsemän	toddoba
8	kahdeksan	siddeed
9	yhdeksän	sagaal
10	kymmenen	toban

Koululaisia

Afrikkalaisia leikkejä ja pelejä

Herra Leijona

"Yksi lapsista on Herra Leijona. Muut seisovat huoneen / kentän toisella laidalla, Herra Leijona vastakkaisella laidalla. Osallistujat kyselevät yhteen ääneen leijonalta: "Paljonko kello on, Herra Leijona?" Leijona vastaa: "Vielä ei ole aika."

Muutaman kyselykerran jälkeen leijona vastaa: "NYT!" Silloin muut lähtevät juoksemaan leijonan suuntaan. Leijona yrittää ottaa muita kiinni ja kiinni jääneet jäävät vangeiksi. Sekä leijona että osallistujat juoksevat aina eteenpäin. Leijona ei saa kääntyä tulosuuntaansa.

Leikki jatkuu, kunnes kaikki ovat jääneet vangeiksi. Jos leijona ei saa ketään kiinni kolmella kerralla, on leijona sairas ja tilalle valitaan uusi leijona. Jos taas leijona on liian etevä, tulee hänen saada jokaisella kerralla vähintään kolme osallistujaa kiinni". (Lähde: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35393&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Millä sormella piirsin?

"Yksi lapsista on piirtäjä. Hän piirtää vuorotellen kunkin lapsen selkään jollakin sormellaan ja sanoo samalla: "Piirrän käärmeen selkääsi, millä sormella piirsin?" Se, jonka selkään on piirretty, yrittää arvata oikean sormen.

Jos leikkijä arvaa oikein, hän menee huoneen vasemmalle reunalle. Jos hän arvaa väärin, menee hän huoneen oikealle reunalle.

Kun kaikki osallistujat ovat huoneen jommallakummalla laidalla, muodostuu heistä kaksi joukkuetta. Joukkueet menevät vastakkain jonoihin ja ottavat toisiaan kiinni vyötäröltä. Jonojen ensimmäiset ottavat toisiaan käsistä kiinni ja alkavat vetää omiin suuntiinsa kuten köydenvetokilpailussa.

Jos joukkueet ovat epätasaiset, piirtäjä voi arvuuttaa suuremman joukkueen jäseniä uudestaan ennen vetokilpailua". (Lähde: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35395&contentlan=1&culture=fi-FI>)

KUUN KUUN (Somalia)

Leikissä on mukana 5 - 10 lasta. Muut istuvat maahan piiriin ja yksi pelaajista laskee piirin keskellä kymmeneen istujien jalkoja laskien. Kymmenes jalka otetaan aina pelistä pois, eli laitetaan koukkuun. Lapsesta, jonka molemmat jalat ovat ensimmäisenä pelistä pois, tulee seuraava laskija. Edellinen laskija menee piiriin ja peli alkaa alusta. (Lähde: http://info.edu.turku.fi/koulutliikkeelle/kuunkuun_fin.pdf)

Somalialaista lastenkirjallisuutta

5

Satuhetkiin tai vaikkapa nukketatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

- **Iltatarinoita lapsille Somaliasta** / koonnut ja tallentanut Ahmed M. Mahdi; [piirrookset Ahmed M. Mahdi]; [suomentaneet: Pirjo Rinne, Sinikka Ingo] (Kaah Books 1999)
- **Hattukauppias ja muita tarinoita Somaliasta** = Koofiyad iibiye iyo sheekooyin kale oo Somaaliyeed / Eeva-Liisa Bahnaan, Yusuf Mubarak, Abdi Musse; kuvitus: Alex Kwizera (Suomi-Somalia Seura 2014)
- **Qarad iyo Qori is Maris = Qarad ja muodonmuuttaja** = Qarad and the shapeshifter / author: Mohammed Sh. Hassan; käänös / turjumayaasha-Finnish translation by: Marja Tiilikainen & Ibrahim M. Hassan; illustrations by: Mukhtar Bashir Mudey (Scansom 2010)
- **Salaan! = Terve!** / käsikirjoitus Abdulkadir Isak Mohamed; kuvitus Maisa Rajamäki (Yhteiset lapsemme - All our children ry 2003, 2. painos 2005)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Somalialainen kansansatu: Lammas ja vuohi

Olipa kerran vuohi ja lammas, jotka elivät yhdessä upeassa talossaan. Eränä päivänä he lähtivät talostaan syömään ruohoa. Kun vuohi palasi, hän näki käärmeen tulevan ulos talosta. Käärme pysähtyi talon ovelle. Se odotti, ja aikoi syödä jokaisen, joka yrittäisi mennä taloon. Vuohi juoksi lampaan luo ja sanoi: "Minä näin käärmeen tulevan ulos talostamme. Mitä me teemme?"

Lammas sanoi: "Näytä minulle käärme!" He näkivät käärmeen talonsa edessä odottamassa, että voisi syödä heidät. He juoksivat pois niin nopeasti kuin pystyivät. He tulivat banaaniviljelmälle, jossa sijaitsi apinan talo. He pyysivät apinalta vettä, maitoa ja majapaikan. Apina kysyi: "Mitä teille on tapahtunut?" He vastasivat: "Talossamme on vaarallinen käärme." Apina oli pahoillaan heidän puolestaan, ja antoi heille ruokaa ja vettä. Sitten se pyysi heidät banaaninlehdistä tehtyyn taloonsa. He kiittivät apinaa ja nukahtivat.

Kun he heräsivät, apina sanoi: "Saatte elää tässä talossa kanssani. Meidän täytyy pysytellä yhdessä ja auttaa toisiamme". Vuohi ja lammas olivat onnellisia. He ystäväystyivät apinan kanssa ja siitä lähtien he olivat parhaita ystäviä. Yhdessä ollessaan he olivat turvassa miltä tahansa viholliselta.

Opetus: Joukossa on turvallista silloinkin, vaikka siinä olisi hyvinkin erilaisia ihmisiä, joiden kanssa on osattava tulla toimeen.

Lähde: <http://www.powerstowntnet.com/somali-folk-tales/> (linkistä löytyy englanniksi kirjoitettuna muitakin somalialaisia kansansatuja)

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Somalialaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Somalian Traditional Music (Betlehem T-Mariam):

<https://www.youtube.com/watch?v=w0aJyJd6yqI>

Somali traditional music:

<https://www.youtube.com/watch?v=BChsBftD3o>

Hees caruureed-hooyo aabo by maa weelo caruur (nuori tyttö laulaa videolla isästään):

<https://www.youtube.com/watch?v=2ruQnLj-CFc>

Batá-rummut

Oud

Somalialainen keittiö

Anjeeroja, ohuita ja rapeita lätyjä syödään Somaliassa usein aamiaiseksi seesamiöljyn tai lihakastikkeen kanssa. Lounaaksi syödään riisiä ja lihaa, spagettia ja jauhelihaa tai vaikkapa mannapuuroa pinaatti- tai kanakastikkeen kanssa. Illalliseksi riittääkin sitten esimerkiksi pavut, jotka on keitetty riisin kanssa. Aterian kanssa syödään kypsentämättömiä banaaneja, joita somalit syövät niin kuin suomalaiset leipää. Pääruuan jälkeen syödään erilaisia hedelmiä, kuten vaikkapa papaijaa tai mangoa. (lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=229091&nodeid=34352&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Anjeerot

Ainekset (12 kpl)

1 dl maissijauhoja

5 dl vettä

3 rkl sokeria

25 g hiivaa

1 tl suolaa

3 dl vehnä jauhoja

Anjeera

Sekoita hiiva haaleaan veteen. Lisää jauhot, sokeri ja suola ja sekoita hyvin.

Pane kulho peitettynä sivuun noin puoleksi tunniksi ja paista taikinasta pinnoitetulla pannulla kookkaita lettuja. Somaliassa paistamiseen käytetään erityistä valurautaista anjeeropannua.

Peitä pannu kannella, kunnes pinta ruskistuu. Nauti hunajan, hillon, pinaatti- tomaattimuhennoksen tai lihakastikkeen ja salaatin kanssa.

(lähde: <https://www.meillakotona.fi/reseptit/anjeerot-eli-somalialaiset-letut>)

Lähteet

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

100 Latest Somali Names for Girls and Boys with Meanings. Mom Junction. Viitattu 15.5.2018. http://www.momjunction.com/articles/somali-baby-names-for-girls-and-boys_00405206/#gref, 1

Animals in Somalia. a-z animals. Viitattu 17.5.2018. <https://a-z-animals.com/animals/location/africa/somalia/>, 2

Anjeerot eli somalialaiset letut. Makumatka. Viitattu 18.5.2018. <https://www.meillakotona.fi/reseptit/anjeerot-eli-somalialaiset-letut>, 7

Education in Somalia. Unicef - Somalia. Viitattu 15.5.2018. <https://www.unicef.org/somalia/education.html>, 3

Flag Somalia. Pixnio. Viitattu 15.5.2018. <https://pixnio.com/flags-of-the-world/flag-of-somalia>, 1

Herra Leinoja. Global Finland. Viitattu 17.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35393&contentlan=1&culture=fi-FI>, 4

Kieli. Suomen somalialaisten liitto. Viitattu 15.5.2018. <http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/kieli/>, 1, 3

KUUN KUUN. Koulut liikkeelle. Viitattu 17.5.2018. http://info.edu.turku.fi/koulutliikkeelle/kuunkuun_fin.pdf, 4

Makumatkalla Somaliaan. Global Finland. Viitattu 18.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=229091&nodeid=34352&contentlan=1&culture=fi-FI>, 7

Millä sormella piirsin? Global Finland. Viitattu 17.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35395&contentlan=1&culture=fi-FI>, 4

Music. Somalia. Wordpress. Viitattu 17.5.2018. <https://fidelitygroup3somalia.wordpress.com/music/>,

Somali Folk Tales. Powerstown Educate Together National School. Viitattu 17.5.2018.
<http://www.powerstownet.com/somali-folk-tales/>, 5

Somali Symbols. Worldatlas. Viitattu 15.5.2018.
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/somalia/sosymbols.htm>, 1

Somalia. Globalis. Viitattu 15.5.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Somalia>, 1

Somalia - Large Map. Worldatlas. Viitattu 17.5.2018.
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/lqcolor/socolor.htm>, 2

Somalikulttuuri. Suomen somalialaisten liitto. Viitattu 15.5.2018.
<http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/>, 1

VENÄJÄ

Venäjä

- Venäjä on pinta-alaltaan, eli kooltaan maailman suurin maa
- jos ei oteta lukuun eteläisiä tasankoja ja arktisia rannikkoalueita, ovat Venäjän kesät lyhyitä ja lämpimiä ja talvet pitkiä ja kylmiä
- Venäjän virallinen kieli on venäjä
- Venäjällä on käytössä kyrilliset aakkoset
- Venäjän kansalliseläin on karhu
- Venäjän kansallispuu on koivu
- venäläisiä tytön nimiä ovat esim. Anna, Sofiya, Anastasiya ja Dariya
- venäläisiä pojan nimiä ovat esim. Alexander, Daniil, Maxim ja Ivan

Kuinka sanotaan venäjäksi:

Hei	привет [privet]
Huomenta	доброе утро [dobroje utro]
Näkemiin	до свидания [do svidanija] (näkemisiin, nähdään)
Kaveri	собрат [sobrat]
Kiitos	спасибо [spasiba]
Ole hyvä	пожалуйста [pažaluista]

Maatuska-nukke

Askarteluvinkki: kirjassa "Kaiken maailman juhlat: juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille" (Pieni karhu 2007) kerrotaan sivulla 38 - 39 miten askarrellaan kartongista Maatuska-nukkeja

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/fi/lippu-ven%C3%A4j%C3%A4-ven%C3%A4j%C3%A4n-lippu-tricolor-2465295/>, <http://www.globalis.fi/Maat/Venaejae>, <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/russia/rusymbols.htm>, <https://lapsennimi.com/venalaiset-nimet/>, <https://venaja.wordpress.com/kohteliaisuusilmauksia/>, <https://pxhere.com/en/photo/775981>

The image features a map of Russia and its neighboring countries, including the USA, Japan, Mongolia, Kazakhstan, Georgia, Armenia, Azerbaijan, Ukraine, Belarus, Poland, Finland, Sweden, and Norway. The map is color-coded, with Russia in green and other countries in grey. Two callouts are present: one labeled 'Jääkarhu' (Arctic bear) pointing to the northern part of Russia, and another labeled 'Siperiantikeri' (Siberian tiger) pointing to the eastern part of Russia. An inset image in the bottom right corner shows two camels, with a callout labeled 'kameli' (camels) pointing to them. The number '2' is located in the top right corner of the map area.

Karttasivun lähteet: <https://fi.maps-russia.com/ven%C3%A4j%C3%A4n-maa-kartta>,
<http://programmes.putin.kremlin.ru/en/multimedia/photos/56995>,
<https://pxhere.com/fi/photo/1375444>, <https://www.rbth.com/business/2017/08/03/what-strange-things-are-russians-doing-with-camels> 816138

Kyrilliset aakkoset

Kyrilliset aakkoset:

Kyrillinen kirjain	Suomeksi	Kyrillinen kirjain	Suomeksi	Kyrillinen kirjain	Suomeksi
А а	<i>A a</i>	К к	<i>K k</i>	Х х	<i>H h</i>
Б б	<i>B b</i>	Л л	<i>L l</i>	Ц ц	<i>TS ts</i>
В в	<i>V v</i>	М м	<i>M m</i>	Ч ч	<i>TŠ tai TSH tš tai tsh</i>
Г г	<i>G g</i>	Н н	<i>N n</i>	Ш ш	<i>Š tai SH š tai sh</i>
Д д	<i>D d</i>	О о	<i>O o</i>	Щ щ	<i>ŠTŠ tai SHTS štš tai shts</i>
Е е	<i>Je tai E e</i>	П п	<i>P p</i>	Ы ы	<i>y (taka l) y (taka l)</i>
Ё ё	<i>Jo jo</i>	Р р	<i>R r</i>	Ь ь	<i>pehmenneys pehmenneys</i>
Ж ж	<i>Ž tai ZH ž tai zh</i>	С с	<i>S s</i>	Ъ ъ	<i>kovennus kovennus</i>
З з	<i>Z z</i>	Т т	<i>T t</i>	Э э	<i>E e</i>
И и	<i>I i</i>	У у	<i>U u</i>	Ю ю	<i>Ju ju</i>
Й й	<i>J tai I i</i>	Ф ф	<i>F f</i>	Я я	<i>Ja ja</i>

Millaiselta suomalaiset nimet näyttäisivät kyrillisillä kirjaimilla kirjoitettuna? Kokeilla voi vaikkapa internetistä löytyvien käännösohjelmien avulla tai lapset voivat kirjoittaa oman nimensä kirjaimia vaikka paperille

Sivun lähteet: <http://www.primatours.fi/travel/fi/HYVA-TIETAA-1-57/Venajan-kieli-3-201.html>,
<https://www.flickr.com/photos/29278394@N00/2587663664>

Lukusanat 1 – 10

- 1 одін [ad'in] ☆
- 2 два [dva:] ☆ ☆
- 3 три [tri:] ☆ ☆ ☆
- 4 четы́ре [tshityri] ☆ ☆ ☆ ☆
- 5 пять [pjat'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
- 6 шесть [shest'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
- 7 семь [siem'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
- 8 во́сьмь [vo:sim'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
- 9 де́вятъ [d'ievit'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
- 10 де́ [d'iesit'] ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Venäläisiä leikkejä ja pelejä

Liikennevalot:

Maahan vedetään viiva. Kaikki pelaajat seisovat sen takana. Toinen viiva vedetään noin viiden metrin päähän ensimmäisestä viivasta. Yksi pelaajista valitaan johtajaksi, joka siirtyy seisomaan viivojen keskivaiheille selin muihin pelaajiin. Johtaja nimeää jonkin värin. Jos jollakulla pelaajalla on tämä väri vaatteissaan, saa hän siirtyä toiselle viivalle ilman ongelmia, mutta niiden, joilta kyseistä väriä ei vaatteista löydy, täytyy yrittää juosta toiselle viivalle niin, ettei johtaja saa heitä kiinni. Siitä, joka ensimmäisenä jää kiinni, tulee uusi johtaja. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia3.html>)

Sormus:

Tähän peliin tarvitaan vähintään kolme pelaajaa. Peliin tarvittavat sormuksen, napin, tai jonkin muun pienen tavarat, jota voi pitää suljetussa kämmenessä. Valitaan johtaja. Muut pelaajat istuvat rivissä, ja johtaja seisoo heidän edessään sormus kädessään. Johtaja menee jokaisen pelaajan luo ja esittää laittavansa sormuksen pelaajan käteen, jolloin pelaaja sulkee kämmenensä, aivan kuin olisi saanut sormuksen (johtaja antaa oikeasti esineen jonkun pelaajan käteen). Kun johtaja on käynyt läpi koko rivin, hän sanoo: "Sormus, sormus, mene ulos kuistille!". Se pelaaja, joka sai sormuksen, nousee rivistä ja lähtee juoksemaan kohti "kuistia" (ennen peliä sovitaan kuistin paikka), ja muut pelaajat yrittävät saada hänet kiinni. Jos sormuksen saanut pelaaja pääsee kuistille asti, hänestä tulee johtaja, ja aikaisempi johtaja menee riviin. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia1.html>)

Karhu-leikki:

Yksi osanottajista on karhu, joka menee pesäänsä (lattialle). Muut osanottajat kulkevat karhun ympärillä poimien "sieniä" ja "marjoja". He lausuvat yhdessä: "Kar-hun met-säs-tä, me poimitaan marjat ja sienet sen. Ja karhu murisee - se on vihainen!". Tällöin karhu nousee pesästään ja yrittää saada jonkun pelaajista kiinni. Siitä, joka jää ensimmäisenä kiinni, tulee karhu. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia4.html>)

Kuuma peruna:

Pelaajat seisovat piirissä ja heittävät palloa toisilleen. Älä pidä palloa itselläsi liian kauan, sillä se on kuuma peruna! Jos pidät palloa liian kauan tai tiputat sen, mene istumaan piirin keskelle ja muutu perunaksi. Tällöin tarkoituksena on yrittää saada pallo kiinni istualtaan. Jos piirin sisällä istuva pelaaja onnistuu saamaan pallon (istualtaan) kiinni, saa hän mennä takaisin piiriin, ja se pelaaja, jolta pallo onnistuttiin saamaan, menee piirin keskelle muuttuen perunaksi. (lähde: https://www.rbth.com/arts/lifestyle/2017/08/04/7-russian-outdoor-games-to-entertain-your-child-in-summer_817042)

Venäläistä lastenkirjallisuutta

satuhetkiin tai vaikkapa nukketeatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

Fedja-setä kirjat: Eduard Uspenski (Otava ja Tammi)

Kissa Kehräväinen (CD-levy): venäläisiä lasten satuja, runoja, loruja / kaikki sävellykset ja sovitukset Marjatta Meritähhti; suomalaiset sanat Jaakko Rugojev (Helsinki: Siboney, p1992)

Kukon aamulaulu: venäläisiä loruja ja satuja / koonnut L. N. Jelisejeva; kuv. A. Jelisejev; [suom. Anita Mitrosin ja Vilho Jokela] (Kansankulttuuri 1981)

Pullapoika / Konstantin Ushinsky; [kuvittanut] Sasha Kulakova; [suomentanut Maiju Lehto] (Alppitähti OM 2010)

Metsähanhet / [kirjoittanut:] Aleksei Tolstoi; [kuvittanut] Vasilya Israfilova; [suomentanut Sanni Koski] (Alppitähti OM 2010)

Muurahainen ja kyyhkynen / Leo Tolstoi; [suom. Eija Laakso]; [kuv. Mihail Romadin] (SN-kirjat 1987)

Nauris / Konstantin Ushinsky; [kuvittanut] Sasha Kulakova; [suomentanut Sanni Koski] (Alppitähti OM 2010)

Sammakkoprinsessa: venäläisiä kansansatuja / Ivan Bilibin; suom. ja jälkipuheen kirj. Raija Rymin (Weilin + Göös 1977)

Sateenkaari: venäläisiä satuja, lasten loruja ja hokemia / [kuv. Juri Vasnetsov]; suom. Kaarina Helakisa ja Merja Somiska (Weilin + Göös 1988)

Taikasormus: venäläisiä kansansatuja Aleksandr Afanasjevin kokoelmista / kuvittanut Aleksandr Kurkin; suomentanut Marja-Leena Jaakkola (Gummerus 1990)

Tilkkutiina ja Pilvi / Sofia Prokofjeva; suomentanut Satu Härkönen; kuvittanut Gennadi Kalinovski (Orient Express 1991)

Venäläisiä kansansatuja / koonnut ja kuvittanut Aleksander Lindeberg; [suomenkielinen teksti: Irina Lindeberg] (WSOY 2008)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Musiikin taikaa

7

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Venäläistä musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen: Ivan Larionovin sävelmä "Kalinka" ja teema Pjotr Tšaikovskin Joutsenlampi-baletista.

Kalinka

<https://www.youtube.com/watch?v=qn06W-iBfkQ>

Joutsenlampi (teema)

<https://www.youtube.com/watch?v=9cNQFB0TDfY>

Venäjällä lauletaan usein syntymäpäiväsankarille onnittelulauluna "Krokotiili Genan syntymäpäivälaulua", jonka Mauri Antero Numminen on kääntänyt suomeksi nimelle "Minä soitan harmonikkaa".

Krokotiili Genan syntymäpäivälaulu

<https://www.youtube.com/watch?v=v-0xugvRnUg>

Minä soitan harmonikkaa

1. Jalankulkijat juuskoot, astukoot
lätäköihin kiiltäköön asfaltti vetinen
Eihän tietää voi kansa joka märkänä
kulkee miksi oon tänään niin iloinen

Minä soitan harmonikkaa, ihmiset on
kummissaan voisin viettää juhlapäivää jälleen
huomenna!

2. Helikopteri lentää, siinä taikuri saapuu näyttää ilmaiseksi filmejä.
Hyvää syntymäpäivää mulle toivottaa hän ja lahjoittaa viisisataa jätskiä
Minä soitan harmonikkaa, ihmiset on kummissaan voisin viettää juhlapäivää jälleen
huomenna!

Leivotaan venäläinen omenapiirakka

Venäjällä juodaan perinteisesti paljon makeaa teetä, jota voidaan keittää vaikkapa samovaarilla. Teen kanssa tarjoillaan esimerkiksi hilloa, hunajaa konvehteja ja leivonnaisia.

Sharlotka-omenapiirakassa kätketään omenoita joka paikkaan, niin piirakan alle, sisälle kuin päälle.

5-6 vihreää omenaa

3 kananmunaa

100 g voita

125 g jauhoja

200g sokeria

1 tl leivinjauhetta

1 tl vaniljasokeria

0,5 tl kanelia

tomusokeria

Samovaari

1. Kuori omenat ja poista niiden siemenkodat.
2. Kuutio omenat ja laita ne voideltuun kakkuvuokaan.
3. Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi ja lisää sulatettu voi.
4. Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää munasokerivoin joukkoon.
5. Kaada taikina omenien päälle ja sekoita kevyesti, jotta taikina valuu joka paikkaan.
6. Paista noin 50 minuuttia 180 asteisessa uunissa.
7. Lisää jäähtyneen kakun päälle tomusokeria siivilän läpi.

Lähteet

9

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

7 Russian outdoor games to entertain your child in summer. Russia Beyond. Viitattu 20.4.2018. https://www.rbth.com/arts/lifestyle/2017/08/04/7-russian-outdoor-games-to-entertain-your-child-in-summer_817042, 5

Helppoa venäjää. Wordpress. Viitattu 1.4.2018. <https://venaja.wordpress.com/kohteliaisuusilmauksia/>, 1

Kieli-oppi. Opetushallitus. Viitattu 7.4.2018. http://www02.oph.fi/etalukio/venaja/venaja1/lukusanat1_10.html, 4

The Polar Bear Programme. Viitattu 4.4.2018. <http://programmes.putin.kremlin.ru/en/bear/multimedia/photos/56995>, 2

Pxhere. Viitattu 4.4.2018. <https://pxhere.com/fi/photo/1375444>, 2

Pxhere. Viitattu 1.4.2018. <https://pxhere.com/en/photo/775981>, 1

Ruokakulttuuri. Suomi-Venäjä-Seura. Viitattu 26.5.2018. <https://suomivenajaseura.fi/kulttuuritoiminta/venalainen-keittio/>, 8

Russian Games. Game the Bear. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia4.html>, 5

Russian Games. Ring. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia1.html>, 5

Russian Games. Traffic Light. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia3.html>, 5

Russian Symbols. Worldatlas. Viitattu 1.4.2018. <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/russia/rusymbols.htm>, 1

Sharlotka. Suomi-Venäjä-Seura. Viitattu 26.5.2018. <http://www.venajaseura.com/blogi/sharlotka>, 8

Samovars. Flickr. Viitattu 26.5.2018. <https://www.flickr.com/photos/moonlightbulb/3139013916/>, 8

Venäjä. Globalis. Viitattu 1.4.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Venaejae>, 1

Venäjän kieli. Matka-Prima Futurist. Viitattu 7.4.2018. <http://www.primatours.fi/travel/fi/HYVA-TIETAA-1-57/Venajan-kieli-3-201.html>, 3

Venäjän lippu. Pixabay. Viitattu 1.4.2018. <https://pixabay.com/fi/lippu-ven%C3%A4j%C3%A4-ven%C3%A4j%C3%A4n-lippu-tricolor-2465295/>, 1

Venäjän maa kartta. Maps Russia. Viitattu 4.4.2018. <https://fi.maps-russia.com/ven%C3%A4j%C3%A4n-maa-kartta>, 2

Venäläiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 1.4.2018. <https://lapsennimi.com/venalaiset-nimet/>, 1

What strange things are Russians doing with camels? Russia Beyond. Viitattu 4.4.2018. <https://www.rbth.com/business/2017/08/03/what-strange-things-are-russians-doing-with-camels-816138>, 2

XBOCTЫI. Flickr. Viitattu 7.4.2018. <https://www.flickr.com/photos/29278394@N00/2587663664>, 3